

FINALE NAGRADNE IGRE IN KONCERT
Novo mesto vas vabi na NOVOLETNE NAKUPE
23. decembra ob 13.00 uri.

DOLENJSKI LIST

Št. 50 (2418), leto XLVI • Novo mesto, četrtek, 14. decembra 1995 • Cena: 170 tolarjev

DOLENJSKI LIST četrtek
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST

LISTINA MINISTRSTVA ZA OBRAMBO - Prejšnja sredo je direktor novomeške Uprave za obrambo Borut Usenik izročil listine za sodelovanje Ministrstva za obrambo, ki so jih podelili krajevnim skupnostim Uršna sela, Birčna vas, Prečna, Mirna Peč, občini Škocjan in Avtobusnemu prometu Gorjanci za sodelovanje pri obsežni vaji Slovenske vojske in civilnih struktur Rog 95, ki je potekala maja na Dolenjskem. Na sliki: priznanje ministrstva prejema predsednik KS Uršna sela Matija Zamida (desni). (Foto: Marko Klinc)

PINTERIČ TAJNIK OBČINE
BREŽICE - Ferdo Pinterič je nedavno postal tajnik občine Brežice, potem ko je z glasovanjem tako odločil brežiški občinski svet. Pinterič je študiral na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, kjer je diplomiral na obramboslovnih smeri. Po delu v brežiškem sekretariatu za obrambo se je zaposlil v Nuklearni elektrarni Krško. Pinteriča so izvolili za štiri leta.

Novinar in (ne)odvisnost
 Novinar se v poklicnem delu ves čas giblje med svobodo in odgovornostjo. Meje med obema poljema določa častnikarjem kodeks poklicnega ravnanja, ob tem pa seveda zakonodaja, ki naj bi branila javnost in ustanove pred novinarsko neodgovornostjo in hkrati novinarje pred samovoljo ustanov in krivičnimi javnimi obsodbami. Na nedavnih 18. študijskih dnevih Mitje Gorjupa je Društvo novinarjev Slovenije v sodelovanju s tujimi gosti hanizalo vrsto vprašanj o novinarski svobodi in odgovornosti v predvolilnem času. V razpravi na omenjenem srečanju je novinarski ceh iskal odgovor, kakšen meter naj novinarji in javni mediji uporabljajo, ko političnim strankam odmerjajo centimetre in minute medijskega prostora. Prevladalo je spoznanje, da se neodvisno novinarstvo ne udinja ne na levo ne na desno in tudi ne sklepa zavezništva v politični sredini, prav tako pa ne pusti posameznikom v strankarske vlečne vprege.
 Vsemu navkljub pa je treba dodati, kar zadeva neodvisnost novinarstva pred politiki in drugače, da na medijskem prizorišču deluje veliko število novih časopisov ter radijskih in tv postaj pa služb za stike z javnostmi. Denar, ki žene te novodobne mlane na eter, postavlja v povsem novo luč delovanje množičnih medijev in tudi novinarstvo. Bo za te nove pojave obveljal nov, manj utesnjujoč kodeks? Vsekakor gre za kisljo jabolko, v katero bo tudi moralo ugrizniti novinarsko društvo.
 MARTIN LUZAR

V četrto stoletja Krkine nagrade 1459 raziskovalcem

Letos 40 nagrajencev

OTOČEC - Po otvoritvi Krkinega razvojnokontrolnega centra je bila na Otočcu jubilejna 25. podelitev Krkinih nagrad mladim raziskovalcem. Slavnostni govornik je bil minister za znanost in tehnologijo prof. dr. Rado Bohinc, nagrade pa sta podelila generalni direktor Krke Miloš Kovačič in predsednik sveta sklada Krkinih nagrad prof. dr. Miha Japelj.
 V 40 letih je Krka stipendirala več kot 1000 študentov in dijakov. Danes v Krki samo v osnovni dejavnosti dela 367 ljudi z visoko izobrazbo, od tega 11 doktorjev in 43 magistrstrov znanosti. Krka mlade ljudi vsekoli spodbuja k raziskovalnemu delu, prvi namen pa je bil mlade strokovnjake pritegniti na Dolenjsko, v Krko. V 25-tih letih je Krkine nagrade dobilo 1459 mladih strokovnjakov, ki so naredili več kot tisoč raziskovalnih nalog. Letošnjih 40 Krkinih nagrajencev je izdelalo 35 nalog z različnih področij. Nagrade so dobili: študenti podiplomskega študija: Tatjana Cesar, Gorazd Drenšek, Mojca Kržan, Mateja Merlin, Biserka Mlakar, Janez Plavec, Janez Smodiš, Polonca Trebše, Iztok Turel, Damjana Zupančič - Božič, Mateja Žužek; študenti: Mateja Bahč, Mateja Blaič, Matej Breznik, Jurij Fašing, Alenka

PODELITEV NAGRAD - Predsednik sveta sklada Krkinih nagrad prof. dr. Miha Japelj čestita enemu od letošnjih 40 dobitnikov te nagrade. (Foto: A. B.)
 Jaklič in Zvonka Smon, Marija Jarc, Vesna Kuhar, Helena Lenasi, Tomaž Malovrh, Mateja Marc in Klemen Zupančič, Matjaž Pavlišič, Maja Petan, Ruth Ruprecht, Lovro Selič, Erika Šemen, Katja Semprimožnik in Mateja Starbek, Vesna Stergar, Renata Toplak, Jerneja Verstovšek, Valentina Zavašnik, Vinko Zupančič, Jožica Zukovec; dijaki novomeške gimnazije: Blaž Babič in Maša Trbojevič ter Matej Bizjak in Vatroslav Spudič.
 Krkine nagrade so z leti postale ne le spodbuda za mlade, temveč tudi mednarodno srečanje znanstvenikov. Na letošnjem mednarodnem simpoziju Krkini raziskovalni dnevi, šestem po vrsti, so sodelovali znanstveniki iz Avstrije, Nemčije, Nizozemske, Rusije, Madžarske, Švedske in Slovenije.
 A. B.

Kakovost in poslovna odličnost

Predsednik Milan Kučan odprl nov Krkin razvojno-kontrolni center, vreden 17 milijonov dolarjev - 300 milijonov dolarjev Krkine prodaje, tričetrto od izvoza

NOVO MESTO - Najsodobnejši razvojno-kontrolni center Krke, ki ga je na slovesnosti v petek, 8. decembra, odprl predsednik Slovenije Milan Kučan, je po besedah generalnega direktorja Krke Miloša Kovačiča najpomembnejša in največja Krkina naložba v zadnjem desetletju.
 Gre za najsodobnejšo opremljeno stavbo, ki ima v petih nadstropjih 5850 m² površin; gradnja in oprema, ki je vsa uvožena, ker take doma ne delajo, pa je veljala več kot 17 milijonov dolarjev. V novi stavbi delujeta dva Krkina sektorja: za raziskave in razvoj ter za zagotavljanje kontrole kakovosti naših proizvodov. V tem centru bo delalo več kot 150 strokovnjakov s področja farmacevtskega razvoja," je med drugim dejal Miloš Kovačič.
 Krkina osnovna farmacevtsko kemijska dejavnost bo letos ustvarila za 250 milijonov dolarjev

pokritjem. To bo krona, zaključek investicij v Ločni. Če se bodo lastniki Krke - teh je več kot 90 tisoč - pokrijem. To bo krona, zaključek investicij v Ločni. Če se bodo lastniki Krke - teh je več kot 90 tisoč -
 • "Krka je torej ostala to, kar je bila. Dobra, le da je zdaj še boljša," je med drugim v svojem nagovoru ob otvoritvi dejal predsednik Kučan. Podatek, da je Krka lani v razvoj in raziskave vložila 11,5 odst. celotnega prihodka, predsedniku pove, da "si je Krka postavila v samo srčiko svojega razvoja znanje strokovno, tehnološko, poslovno, ekonomsko, ekološko, in tudi znanje, ki odraža splošno kulturo in omiko človeka". Krka je za Kučana nosilec tiste miselnosti, ki Slovencem edina zagotavlja prihodnost, nas usposablja za tekmovalnost v svetu.

PREDSEDNIK NA OGLEDU - Po otvoritvi razvojno-kontrolnega centra si je predsednik Milan Kučan ogledal to veliko Krkino pridobitev. (Foto: A. B.)

odločili za nove projekte, za nadaljnji razvoj Krke, bomo morali graditi na novi lokaciji."
 A. BARTEJL

Danes koledar za 1996. leto
 Današnji številki Dolenjskega lista je priložen enolistni koledar za prihodnje leto, kate-rega izdajo je omogočila zavarovalnica Tilia. Če koledarja v vašem časopisu morda ni bilo, ga lahko dobite v naši naročniški službi.
 Uredništvo Dolenjskega lista

Spomladi novomeška porodnišnica

Po besedah državnega sekretarja za zdravstvo prim. dr. Zajca bo ta rok končno obveljal - Za opremo kupnina od stare porodnišnice - Sanacija bolnice napreduje

NOVO MESTO - "Gradnja novomeške porodnišnice bo končana do aprila prihodnje leto," je na novinarski konferenci na miklavževu v Novem mestu zagotovil državni sekretar za zdravstvo dr. Janez Zajec, ki se je v Novem mestu mudil kot gost občinskega odbora SKD in se z zdravniki pogovarjal o potrebi moralne prenove v zdravstvu. Jasno in glasno je tudi povedal, da ministrstvo za zdravstvo prav nič ne zavlačuje gradnje, ampak nasprotno - želi, da bi bila čim prej končana.
 Rok za dograditev novomeške porodnišnice, ORL oddelka in dodatnega bolnišničnega trakta, za kar so doslej največ denarja prispeli prebivalci nekdanje novomeške občine s samoprispevkom, je bil sprva konec leta 1994, nato so ga podlajšali do aprila letos, na začetku leta pa je minister dr. Voljč na obisku v Novem mestu napovedoval, da bodo že letos ženske rodile v novi porodnišnici. Da tudi ta rok ni obrzjal, krivijo Pionirja, sedaj pa je novi izvajalec del celjska Kavinotehna. "Denar

ključena spomladi prihodnje leto. "Za kritje te izgube bo del, 203 milijone tolarjev, prispeval državni proračun. Samo celjska bolnišnica od petih slovenskih izjubarskih bo dobila več. To je prvič, da bo ustanovitelj, se pravi država, kril del izgube."
 A. B.

Državni sekretar za zdravstvo prim. dr. Janez Zajec

PAVLU PERCU SREBRNA PLAKETA
 Društvo novinarjev Slovenije je v soboto v Novi Gorici podelilo nagrade in priznanja za novinarske dosežke. Igor Gruden, urednik in dopisnik televizije Slovenija, je prejel nagrado za življenjski prispevek k razvoju slovenskega časnikarstva. Janez Čuček, Edo Žitnik, Sonja Šalehar, Jure Pengov in Alenka Arko, vsi iz TV Slovenija, ter Robert Škrlič, urednik pri Primorskih novicah, in Večerov karikaturist Drago Senica so dobili nagrade za izstopajoče časnikarske dosežke v iztekajočem se letu. Vesna Bleiwels je prejela nagrado za urejanje Mercatorjevega glasila. Dejan Pušenjak, novinar dela in Boris Jauševc, Večerov novinar, sta prejela debitantski nagradi za dosežke mladih časnikarjev. Društvo je podelilo tudi srebrne plakete za 25 let dela v novinarstvu. Prejel jo je tudi Pavel Perc, novinar Dolenjskega lista.

Danes v DOLENJSKEM LISTU

- stran 2:
 • *Dergančevje, lažno upanje obrti?*
 stran 4:
 • *Stroji v Novosti so obmolknili*
 stran 6:
 • *Debelost je največje tveganje*
 stran 8:
 • *Stečaj novomeške Tovarne obutve*
 stran 13:
 • *Pionirjevo umiranje na obroke*
 stran 15:
 • *So pobeži preko ograje še zanimivi?*

PRIŠEL ČAS KOLIN - Blizu 350 kg je tehtal dobro spitan, manj kot 15 mesecev stari prašič, ko so ga za domače kolone namenili Gornikovi z Broda pri Podbočju. Izurjeni kolinar Ivan Praž je pred tem obdelal tudi 250-kilogramskega špehatega štirinožca. Pravi domači praznik! Sicer pa so rejci minulo soboto na brežiškem živinskem sejmu ponujali težke prašiče po 220 tolarjev kilogram žive teže. (Foto: M. Vesel)

VREME
 Do konca tedna se bo nadaljevalo oblačno vreme z občasnim rahlim sneženjem.

Šmarješke Toplice med najboljšimi

Za to zdravilišče Zelen Delov list in prvo mesto v akciji Moja dežela, lepa urejena in čista - Več kot 80-odst. zasedenost - Velik razvoj v desetih letih

ŠMARJEŠKE TOPLICE - Zdravilišče Šmarješke Toplice je letos dobilo dve veliki priznanji. Najprej je v akciji Delove turistične porote v močni konkurenci precej večjih turističnih krajev osvojilo tretje mesto in s tem priznanje Zelen Delov list; v tej akciji bralci Dela izbirajo najbolj urejen turistični kraj. V akciji Moja dežela - lepa, urejena in čista, ki jo vodi Turistična zveza Slovenije, pa je Zdravilišče Šmarješke Toplice osvojilo prvo mesto med manjšimi zdravilišči, Dolenjske Toplice, ki so bile lani prve, pa so bile letos druge.

Šmarješke Toplice pa so tudi eno najbolj zasedenih zdravilišč v Sloveniji, kar velja nasploh za vsa tri Krkina zdravilišča. Zasedenost skozi celo leto je več kot 80-odstotna. V Šmarjeških Toplicah je v sklopu treh med seboj povezanih hotelov blizu 300 ležišč, zaposlenih pa je 122 ljudi, od tega dobra tretjina v zdravstveni službi, ki je najmočnejša enota v zdravilišču. Med gosti je blizu 15 odst. tujcev, največ iz Avstrije, Nemčije in Italije.

Šmarješke Toplice so najbolj znane po zdravljenju in rehabilitaciji srčnožilnih boleznih ter športnih poškodb. "Kot vzporedno dejavnost zdravstvene rehabilitacije imamo programe zdravstvene preventive, kamor sodijo preventivni pregledi za managerje in druge, programiran aktivni oddih, polet-

Matevž Aš

vilišče doživelo velik razvoj; zgradili so hotel A kategorije Šmarjeta, nov notranji bazen, tako da imajo sedaj dva, prostora za hidroterapijo, dogradili in povečali resta-

vrajske prostore, popolnoma obnovili oba zunanja bazena in dogradili in uredili obširen in bogat športni park.

"Na tej lokaciji ne bomo več širili zdravilišča, pač pa bomo še izboljšali kakovost naših storitev in ponudbe. V sodelovanju z lokalnim turističnim društvom, krajevno skupnostjo in osnovno šolo pa bomo skušali izboljšati izvenpenzijsko ponudbo in na širšem območju urediti sprehajalne in kolesarske poti," je našteval direktor Aš.

Tudi krajevna skupnost Šmarjeta, ki naj bi kmalu postala samostojna občina, vidi svojo prihodnost v razvoju turizma. Zdravilišče načrtuje izgradnjo še enega hotela, zainteresirano pa je tudi za izgradnjo zasebnih gostinskih in turističnih zmožljivosti, seveda na visoki kakovostni ravni.

VISOK RUSKI OBISK V KRKI - V soboto, 9. decembra, je novomeško tovarno zdravil Krka obiskal namestnik ministra za zdravstvo Ruske federacije in vodja delovne skupine za farmacijo dr. Mihail Sapovskij. Sprejel ga je generalni direktor Krke mag. Miloš Kovačič. Rusija je za Krko zelo pomemben trg, na katerem je prisotna že 30 let in kjer ima registrirana številna zdravila, dobro pa sodeluje tudi z več kooperantskimi podjetji. V letošnjih desetih mesecih je Krka na ruskem trgu prodala za okoli 40 milijonov dolarjev svojih izdelkov. Na sliki: namestnik ruskega ministra za zdravstvo dr. Sapovskij (levo) z ženo pri direktorju Krke Milošu Kovačiču. (Foto: A. B.)

VOVKOVA LAGUNA ZA MRAVLJETA - Tomaž Vovk, lastnik Avtocentra Vovk iz Trebnjega, ki je tudi uradni Revozov koncesionar, je prejšnji torek na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani kot glavni sponzor izročil Renaultovo laguno break našem slovitemu ultramaratoncu Dušanu Mravljetu (levo), zmagovalcu letošnjega 4706 km dolgega teka čez Ameriko od Los Angelesa do New Yorka. (Foto: Marko Klinc)

VELIKO LJUDI, ŠE VEČ TEŽAV - Pogovora o problemih, načrtih, željah in možnostih KS Šmarjeta, Bela Cerkev in Otočec se je udeležilo veliko ljudi. Tudi besed je bilo veliko, če bo kaj haska, se bo pa še videlo. (Foto: A. B.)

RAZSTAVA NOVOMEŠKIH OBLIKOVALCEV

LJUBLJANA - V torek, 12. decembra, zvečer so v Informacijsko - dokumentacijskem centru za oblikovanje odprli razstavo oblikovanja in proizvodnje Neapolis, novomeškega podjetja za oblikovanje, trgovino in svetovanje. Na razstavi so predstavili kolekcijo Lanka oblikovalke tekstila Vesne Hrovat, kolekcijo stolov Muha oblikovalca Boruta Simiča in stenska svetila Tria oblikovalca Petra Simiča.

NOVOLETNA PRIREDITEV DRUŠTVA ZA CEREBRALNO PARALIZO

NOVO MESTO - Dolenjsko društvo za cerebralno paralizo priredi v soboto, 16. decembra, ob desetih v Zavarovalnici Litija v Novem mestu novoletno prireditev in pogostitev.

VABILO NA SREČANJE STAROSTNIKOV

NOVO MESTO - Krajevna organizacija RK Kandija-Grm vabi na srečanje starostnikov, ki bo v sredo, 20. decembra, ob 16. uri v Smrečnikovi ulici 16 (pod vrtcem). Na sporedu bo nastop otrok iz OŠ Grm, srečelov in prigrižek.

KUD NOVE ARKADE

NOVO MESTO - V torek, 12. decembra, so ob 19. uri v prostorih Doma starejših občanov v Šmihelu ustanovili kulturno-umetniško društvo Nove arkade. Vanj nameravajo vključiti umetniške in kulturne dejavnosti. Več v prihodnji številki.

AVKCIJSKA PRODAJA UMETNIŠKIH DEL

LITILJA - Villa Litta klub, Fundacija Litija, bo v torek, 19. decembra, zvečer v avli občine Litija na dražbi prodajala 22 umetniških del. Denar od prodaje bo namenjen za dobrodelne namene - moderno opremo litijske matične knjižnice.

NOVINOV MIKLAVŽ V BOLNICI

NOVO MESTO - Otroškemu oddelku novomeške bolnišnice, kjer je povprečno na zdravljenju 15 do 20 otrok, je Miklavž prinesel videorekorder in kasete z risankami. V Miklavžev koš je to lepo darilo vtaknil družinski trio Novina, ki se je že velikokrat izkazal s humanitarnimi akcijami. Otroci in osebje se Novinovic seveda lepo zahvaljujejo, prav tako pa tudi mirenskemumu Tomu za njihovo hišico "fantom".

NOVOLETNO SREČANJE DUŠEVNO PRIZADETIH

NOVO MESTO - Novomeško Društvo za pomoč duševno prizadetim bo pripravilo v soboto, 16. decembra, tradicionalno novoletno srečanje, in sicer ob pol desetih v Srednji tehniški in zdravstveni šoli v Šmihelu. Najprej bo občini zbor društva, nato pa bodo varovanci Varstveno-delovnega centra izvedli krajski kulturni program, nato bo pogostitev. Za zabavo bo poskrbel ansambel Jerko.

Ena gospa je rekla, da je bilo na otvoritvi Krkinega razvojno-kontrolnega centra in na podelitvi Krkinih nagrad toliko levov in levinj, članov novomeškega Lions kluba, da je izgledalo, kot da je predsednik Kučan prišel v Ovirinjak.

TRIO NOVINA V STOPIČAH IN ŠMARJETI

ŠMARJETA, STOPIČE - Humanitarno društvo M&V Novina priredi dobrodušni koncert družinskega tria Novina pod geslom "Samo življenje za druge je vredno življenja". V soboto, 16. decembra, ob 18.30 bo trio nastopil v osnovni šoli Šmarjeta, v nedeljo, 17. decembra, ob 15.30 pa v osnovni šoli v Stopičah. Sodelovali bodo tudi stopičski oziroma šmarješki osnovnošolci. Zbrani denar bo namenjen bolnim otrokom v Splošni bolnišnici v Novem mestu.

Suhokranjski drobž

MIKLAVŽ BREZ BRADE - Suhokranjske otroke je v nedeljo dopoldne v cerkvi sv. Mohorja in Fortunata obiskal tudi Miklavž. Za spremembo je bil Miklavž letos brez brade, tako da se bo razlikoval od dedka Mraza. Mladinci in mladinke so pripravili tudi lep in pester program.

SNEG PREŠENITIL - Prvi sneg je zagodel marsikateremu. Otrokom je sneg v veselje, medtem ko je delal pregelvice zlasti kofertju kombija žužemberške osnovne šole. Cesta proti Plešivici namreč ni bila spluzena pravočasno. Predsednik sveta KS Franc Skufca je povedal, da imajo za zimsko pluzenje po vseh vaseh v krajevni skupnosti pripravljenih 18 krajanov, kateri skrbijo po pogodbi za zimsko pluzenje, je pa za pluzenje manj denarja od občine Novo mesto, zato se boji, kako bo, ko bo snega še več.

OBDARITEV - Krajevna organizacija RK in Društvo prijateljev mladine Dvor tudi letos pripravljata obdaritev. Tako bo srečanje z dedkom Mrazom v dvorani na Dvoru 21. decembra popoldne. Skupaj bo dedek Mraz obdaril 114 predšolskih in 70 šolskih otrok. Težke bolnike, invalide in krajane, stare nad 70 let, teh ne skupaj 95, bodo obiskali aktivni Rdečega križa in jim izročili darila.

S. M.

BRAMACOV KROVCI - Takole je nazdravilo 80 Bramacovih krovcov iz cele Slovenije na srečanju na Otočcu. Bramac daje za svoje izdelke 30-letno garancijo, njihovi krovcji - vsehi je preko 200 - pa za svoje kakovostno delo 10-letno. (Foto: A. B.)

Ohranjajo belokranjsko posebnost

Tamburaški orkester pri Glasbeni šoli Črnatelj, ki šteje 34 članov, je po dobrem letu dela minuli konec tedna prvič gostoval v tujini - Bo postal koncertni orkester?

ČRNATELJ - Ko je ministrstvo za šolstvo in šport pred dvema letoma podprlo pouk ljudskih instrumentov v glasbenih šolah, so začeli v glasbeni šoli Črnatelj - glede na belokranjsko posebnost - s poukom igranja na tamburice. Seveda z namenom, da bi čim prej ustanovili tamburaški orkester. Ta je že v prvem letu štel 22 članov, medtem ko sedaj v njem igra že 34 tamburašev.

Tamburaški orkester, ki ga vodi Silvester Mihelčič najmlajši, igra drugo šolsko leto. Kot je povedal ravnatelj glasbene šole Silvester Mihelčič srednji, je težnja šole, da bi se s kakovostnim izvajanjem glasbe razvil v koncertni orkester, ki bi igral originalne skladbe in priredbe za tamburaški orkester. Čeprav so člani stari od 8 do 15 let - večina med njimi so zaigrali v orkestru kot začelniki - je glede na njihovo zagnanost po Mihelčičevem mnenju moč pričakovati še

velik napredek. Ne nazadnje tudi zato, ker Silvester Mihelčič sr. kot koncertant na svetovnih odrih prenaša nanje svoje bogate izkušnje. Poroštvo za uspeh orkestra daje tudi njihov vodja, ki študira kontrabas, številne izkušnje pa si je pridobil v simfoničnem orkestru srednje glasbene šole v Ljubljani pod vodstvom prof. Tomaža Habelca.

• Obiskovalci, ki so do zadnjega kotička napolnili gledališče v Padovi, so bili navdušeni nad igranjem črnateljjskega tamburaškega orkestra in so s ploskanjem zahtevali še doatek. S tem so Črnateljci dokazali, da se lahko postavijo ob bok koncertnemu orkestru. Hkrati so dabili dodatna povabila za gostovanja v tujini. Črnateljci se nastopov sicer ne boje, pač pa stroškov, ki bi nastali ob takšnih gostovanjih.

ta, sedaj pa si jih pridobiva še v simfoničnem orkestru ljubljanske Akademije za glasbo pod vodstvom Antona Nanuta.

Črnateljjski tamburaški orkester je do nedavnega nastopal le v

Sloveniji, čeprav je že dobil ponudbe tudi iz tujine. Prva, na katero se je odzval, je prišla iz Padove. V navadi je že, da trgovine iz centra Padove ob iztekajočem se letu poklonijo svojim meščanom in kupcem koncert. Letos so se odločile povabiti v goste mednarodni otroški godalni orkester, v katerem igrajo pod vodstvom dirigenta Igorja Kureta glasbeno nadarjeni otroci iz Slovenije, Avstrije, Hrvaške in Italije. Ta pa je povabil s seboj črnateljjski tamburaški orkester, s katerim je nastopil tudi na 25-letnici Glasbene mladine Slovenije. Ravnatelj Silvester Mihelčič je za nastop v gledališču Pollini v Padovi, ki je bil minulo nedeljo, pripravil priredbo Svete noči za dva orkestra. Sicer pa so Črnateljci izvedli posebej za ta nastop napisano Mihelčičevo suito za tamburaški orkester v štirih stavkih, imenovano "Po belokranjsko".

M. BEZEK-JAKŠE

NOVE ARKADE

NOVO MESTO - V župniji Novo mesto-Šmihel, ki je letos praznovala 700-letnico obstoja, so sklenili, da ob uspešnem delovanju zbora Zarja in instrumentalne skupine Sonce ustanovijo kulturno-umetniško društvo z imenom Nove arkade, v katero naj bi vključili še druge umetniške in kulturne dejavnosti. Ustanovni sestanek novega društva je bil v torek, 12. decembra, v prostorih Doma starejših občanov. Na zboru so sprejeli sklep o ustanovitvi društva, društveni statut, izvolili upravni in nadzorni odbor ter predstavili program dela društva.

PREDSTAVITEV RIBNIŠKEGA LONČARSTVA

NOVO MESTO - V Dolenjskem muzeju je že od srede novembra na ogled rastava Od antičnega vrča do majolke, ki si jo je možno ogledati do 4. marca 1996. Ob razstavi potekajo tudi spremljalne dejavnosti, v decembru pa gre za predstavitev ribniškega lončarstva. V torek, 12. decembra, je Tone Nosan iz Prigorice pri Ribnici pokazal oblikovanje, krašenje in vrste posod, obiskovalci pa so lahko tudi lončarili. Danes, v četrtek, 14. decembra, bo med 9. in 12. uro predstavitev lončenih igrač in figuralne plastike, kar je posebnost ribniškega lončarstva. Ob 16. uri bo možno tudi samostojno ustvarjanje, še prej pa ogled razstave pod strokovnim vodstvom. Pripravili so tudi ogled videofilmov v lončarski delavnici pri Stanku Pungerčarju v Gruči pri Šentjerneju in Jožetu Pungerčarju s Slinovca pri Kostanjevci. Dve soboti, 16. in 23. decembra, bosta od 10. do 12. ure potekali lončarski delavnici: oblikovanje lončenih predmetov, okraševanje, vtiskovanje gline v kalupe, izdelava manjših figur itd. Mladi imajo vsak dan možnost, da ustvarjajo z glino.

PREDAVANJE O BOKI

NOVO MESTO - Hrvaško kulturno združenje je včeraj, 13. decembra, pripravilo v prostorih Dolenjskega muzeja redno tribuno s predavanjem kanclerja kotorske škofije in začasnega upravitelja Hrvaškega podpornega centra v Padovi don Branka Sbutega. Govoril je o Boki Kotorski kot prometnica svetosti in greha. Temu prelepemu zalivu namreč pravijo tudi zaliv hrvaških svetnikov.

PREDSTAVITEV TRDINOVEGA KOLEDARJA

NOVO MESTO - Mestna občina Novo mesto in KC Janeza Trdine sta v torek, 12. decembra, v avli KC Janeza Trdine predstavili Trdinovo koledar. V kulturnem programu so nastopili učenci OŠ Mengeš, Otroški pevski zbor OŠ Bršljan in avtorji koledarja.

DAN SLOVENSKE KNJIGE

NOVO MESTO - 30. novembra so se predstavniki novomeške Knjižnice Mirana Jarca v Karlovcu v Mestni knjižnici Ivan Goran Kovačič, udeležili proslave ob dnevu slovenske knjige. Novomeška knjižnica je leta 1994 organizirala akcijo Dar za bralece slovenskih knjig in skupaj z 19 knjižnicami in 11 založbami ter organizacijo Open Society Institute zbrala več kot 600 knjig. Letos pa je novomeški knjižnici Ministrstvo za kulturo dodelilo 350 tisoč tolarjev za nakup slovenskih knjig na Hrvaškem, finančno podpora pa je dala tudi Open Society Institute. Knjige so že nakupljene, karlovški knjižničarji morajo le še priti ponje.

PREDPRAZNIČNI KONCERT "POMLADI"

NOVO MESTO - ZKO in mešani pevski zbor Pomlad iz Novega mesta pod vodstvom zborovodkinje Jožice Prus vabita na predpraznični koncert, ki bo v soboto, 16. decembra, ob 19. uri v franciškanski cerkvi. Program bo povezovala Jerica Pezdič.

15 LET TREBANJSKEGA OKTETA

TREBNJE - V soboto, 16. decembra, bo ob 19. uri v Kulturnem domu Trebnje Trebanjski oktet praznoval 15. obletnico ustanovitve. Na svoj celovečerni nastop so povabili tudi goste iz domače glasbene šole: Borisa Bizjaka - flavta in prof. Zoltan Petra - klavir.

Fotografiranje je užitek

Mladi Jernej Bevc se je močno navdušil za fotografijo - Njegove prve fotografije razstavljene v Klubu v Cankarjevem domu

Jernej Bevc

NOVO MESTO - Na fotografiki razstavi, ki so jo odprli v Klubu v Cankarjevem domu v Ljubljani, se med petimi slovenskimi fotografi predstavljata tudi 19-letni Jernej Bevc iz Lok pri Zalogu blizu Straže. Za mladega trgovca v novomeški prodajalni DZS, ki ob delu študira na ljubljanski šoli za oblikovanje, na oddelku za fotografijo, je to vsekakor lep uspeh ter hkrati njegov prvi nastop pred javnostjo.

V Klubu Cankarjevega doma razstavlja cikel šestih fotografij, ki so nastale na fotografških srečanjih v Portorožu in Benetkah, kamor je z natečajem izbrane slovenske fotografe odpeljala Agencija Karibi. Njihova naloga je bila fotografiranje modnih modelov v ambientu portoroških solin in beneških trgov. Bevc je fotografiral predvsem v črno-beli tehniki, ki zaradi množičnega prodora barvne fotografije ostaja bolj ali manj domena umetniške in zahtevne poklicne fotografije. Agencija pa je potem poskrbela za razvijanje filmov in izdelavo večjih povečav. Kot je povedal med razgovorom, so bili trije konci tedna v Portorožu in Benetkah zanj zanimivo in poučno doživetje.

S fotografijo se ukvarja od zadnjega razreda osnovne šole, ko je dobil svojo prvo fotografisko kamero. Bila je to preprost, povsem mehanska naprava, a za fanta, ki ga je vse bolj privlačila lepota, naj bo lepota narave, telesa ali recimo glasbe, so bili pogledi skozi iskalo kamere tako nova in zanimiva izkušnja, da se je z vsem srcem

zapisal fotografiranju. Medtem ko se je solal na trgovski šoli, je s prihranki kupil boljši fotoaparata, s katerim je še utrdil zavezavnost fotografiji, saj je hitro odkril, da mu dober fotoaparata nudi precej več ustvarjalnih možnosti.

"V fotografiji sem našel tisto pravo. Za fotoaparatom res uživam, in to je, mislim, ključ do dobrih rezultatov. Človek mora stvari delati z vsem srcem, potem jih tudi dobro naredi," pravi Jernej Bevc, ki se hkrati zaveda, da je navdušenju potrebno dodati tudi znanje. "Zelim si le čim več zvedeti in se čim bolj izpopolniti, potem pa bomo še videli," pravi.

Kaj zmore, bomo lahko videli prihodnje leto, če mu bodo uspeli načrti o samostojni razstavi v Novem mestu.

M. MARKELJ

16. KRKINO SREČANJE SLIKARJEV

NOVO MESTO - V soboto, 16. decembra, bodo ob 18. uri v Galeriji Krka odprli razstavo del, ki so nastala na 16. Krkinem srečanju slikarjev, na katerem so sodelovali Petar Beus, Hilda Dugonjić Matjatovič, Janez Logar, Nataša Ribič Štefanec in Huiqin Wang. Slednja je na koloniji že sodelovala, ostali slikarji pa so novi gostje. Otvoritev bo popostril kantavtor Adi Smolar.

TIK PRED PRVIM GOSTOVANJEM V TUJINI - Kako zares je vzel tamburaški orkester črnateljjske glasbene šole, ki je najbrž največji tovrstni orkester v Sloveniji, povabilo na nastop v Italiji, pove že to, da so tamburaši odšli celo na pospešene vaje v Poljče. Na fotografiji: nekaj tamburašev med vajo. (Foto: M. B.-J.)

VEČER JAZZA IN BLUESA - V soboto, 9. decembra, je bil večer v galeriji Miklovec hiše v Ribnici večer klasikov jazza, bluesa in latinskoameriških ritmov. Pripravile so ga domačinke Marjana Benčina ter Alenka in Saša Mlakar ob pomoči prijateljev in drugih ljubiteljev tovrstne glasbe. V uprizoritvi pesmi iz nekaterih svetovno znanih musicalov ter izbranih pesmi klasikov jazza, bluesa in latinskoameriških ritmov sta nastopila poleg organizatoric večera Aleš Debeljak in Gorazd Weinberger, v plesnih točkah pa se je poleg Saše Mlakar predstavila tudi Erika Žnidaršič. Njihov uspeh nastop je spremljalo veliko število poslušalcev. (Foto: M. L.-S.)

Bo po novem letu bolje?

Tudi ljubiteljska kultura potrebuje denar - Nova merila delitve - Ustanovljen poseben sklad

Prejšnji teden je Zveza kulturnih organizacij Slovenije tako kot že vrsto let podelila svoja odličja. Dobili so jih njeni člani oziroma skupine, ki so se še posebej izkazali na številnih področjih ljubiteljske kulture. Odličji s srebrnim listom sta dobila Primorec Danilo Japelj in Tatjana Lampret iz Grosuplje, odličje z zlatim listom pa je prejela skupina Film mladje Koroške dijaške zveze iz Avstrije. Ne bi ponavljala utemeljitev njihovih nagrad, ki so si jih prav gotovo zaslužili, pač pa bi ob tej priložnosti raje razmišljala o mestu in pomenu ljubiteljske kulture pri nas.

O tem, da bi bil brez nje utrip dogajanj v krajih in mestih, tudi v Novem mestu, veliko skromnejši, kot je, ni dvoma. V Sloveniji deluje preko 4200 amaterskih društev, v njih pa nad 150 tisoč ljudi, ki jim ni vseeno, kako je s kulturo. Izmed teh pa je zelo veliko mladih. Vsak mladi človek pa mora dobiti možnost, da svojo ustvarjalnost izkaže v mladosti, ko je poln volje in energije. Pa tudi nasploh se danes ljudje bolj obračajo k duhovnim vrednotam. Toda če je človek še tako skromen, ne more živeti samo od besed in obljub ali navdušenja.

Tudi pri ZKO Novo mesto, ki je letos dobil nove prostore v KC Janeza Trdine. Za letošnje leto, ki se izteka, je občina za program zveze namenila 3 milijone tolarjev, kar pomeni 250 tisoč tolarjev na mesec, z rebalansom pa je sredstva zaradi preselitve še malo povečala. Vendar to še zdaleč ne zadostuje za vse potrebe. Čeprav bi prav občina morala in prvi vrsti skrbeti za ljubiteljsko kulturo, tega ne počne najbolje. Ena izmed možnosti pridobitve sredstev so sponzorji in podporniki, toda danes je vse manj uspešnih podjetij, ki bi bila sposobna in tudi voljna kaj prispevati. Zato je verjetno zelo umesten predlog nekaterih, da bi takšna podjetja, ki bi se za to odločila, dobila od države določene olajšave, na primer pri plačevanju davkov.

Prihaja leto 1996 in prav gotovo bo tudi na področju ljubiteljske kulture prineslo nekaj sprememb. In katere se že obetajo? Veljali bodo novi kriteriji pri dodeljevanju proračunskih sredstev za razvoj kulture v posameznih občinah, in sicer ne več po številu prebivalcev, pač pa glede na število društev, kar je veliko bolj pravično. Še letos decembra pa prihaja v tretje branje v Državni zbor nov zakon, ki bo določal sklad za ljubiteljske dejavnosti. Ta bo skrbel za strokovno službo in bo tem delavcem zagotavljal sredstva.

Kakorkoli že, recimo za zaključek tisto, kar se pogosto sliši ob izteku starega leta: "Saj bo po novem letu boljše!" Pa če že bo ali ne. Tudi za ljubiteljsko kulturo.

LIDIJA MURN

Knjižnica je tudi zatočišče

Del novomeške Knjižnice Mirana Jarca zaprt - Sanacija bi morala biti končana v dveh mesecih

NOVO MESTO - Za obiskovalce je celoten del Knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu, ki domuje v več kot 200 let stari stavbi nekdanje kresije (Rozmanova 28), zaprt. Konec novembra so iz-

posojevalnico študijskega oddelka in del gradiva preselili v prostore tajništva v sosednjo hišo. Vhod v ta provizorični študijski oddelek je sedaj skozi hišo na Rozmanovi 26, kjer je oddelek knjižnice za mladih. Če bo moč, bodo v avli te hiše usposobili zasilno čitalnico in morda tudi del bukvarne. V stari stavbi so izpraznili tudi del skladišča, da bojo lahko tja postavili nove police ter začeli prestavljati knjige iz najbolj ogroženega dela.

Vse to delajo, da bojo lahko čim prej začeli dela za nujno sanacijo knjižnice. Izvajalec bo dokončno znan te dni in dela naj bi bila končana v dveh mesecih.

Seveda je sedaj dejavnost knjižnice precej motena in okrnjena, kar še posebej občutijo številni dijakji, zlasti tako imenovani vozčki. Tem je knjižnica tudi neke vrste zavetišče, saj je edina hiša, ki je odprta od sedmih jutraj do sedemih večer, če seveda ne štejejo gostilne. Tu se učijo, delajo naloge, berejo in čakajo, da je čas za vlak ali avtobus. Sedaj jim res ne ostane drugega kot gostilne.

Še en upoštevanja vreden razlog, da sanacijo knjižnice čim prej začnejo in končajo.

A. B.

**POTA
IN STRANPOTA**

S

**dežurni
poročajo**

Manj ilegalnih prehodov meje

V prvih 10-ih mesecih so na mejnih prehodih s Hrvaško zabeležili 11 odst. manj prometa - Strah pred bližajočim povečanjem prometa - Premalo policistov in carinikov

KRŠKO - Za mejne prehode z Republiko Hrvaško, ki so na območju UNZ Krško, je v prvih desetih mesecih letošnjega leta značilen upad prometa za 11 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta, zmanjšalo pa se je tudi število ilegalnih prehodov in beguncev. Število zavrženih oseb je ostalo na enaki ravni, narašča pa število najdenega orožja, mamil in ukradenih vozil.

V desetih mesecih je mejo na mejnih prehodih Rigonce, Dobova, Obrežje in Slovenska vas prestopilo 7.360.000 potnikov ali dobra 2 milijona vozil. Zmanjšalo se je predvsem število prehodov slovenskih in hrvaških državljanov. Omenjeni mejni prehodi od drugih odstopajo zaradi precejšnjega vnosa orožja, predvsem na Obrežju, gre pa za posamezne kose, ki jih potniki "pozabijo" prijaviti. Letos so odkrili 24 lovskih pušk, 13 kosov malokalibrskega orožja, 42 revolverjev, 19 kosov vojaškega orožja, okoli 5.000 kosov streliva ter 5 bomb in min. Večina tega orožja je bila namenjena v Slovenijo. Omenjene mejne prehode

zaznamuje tudi nadpovprečno število odkritih ponarejenih ali tujih potnih listov, skupaj so jih v desetih mesecih odkrili 118; opazno pa je tudi večje število začasno zaseženih vozil (vozila brez urejene dokumentacije, s pretolčenimi številkami ali ukradeni in podobno). Število ilegalnih prehodov se je zmanjšalo za tretjino, od 241 ilegalcev pa je več kot polovica državljanov Bosne in Hercegovine.

Promet se bo na mejnih prehodih s Hrvaško prav gotovo kmalu povečal. Pritisak občasno že občutijo vozniki tovornjakov predvsem

zaradi zastojev pri kontroli ob vstopu na Hrvaško, a po besedah namestnika načelnika Policijske uprave Zagreb se bodo že takoj na začetku prihodnjega leta začela dela na mejnem prehodu Bregana, s čimer bodo povečali prepustnost mejnega prehoda. S povečanjem prometa bodo težave nastopile tudi na naši strani, tako prostorske kot kadrovske. Še vedno namreč niso urejeni lastniški odnosi z lastniki zemlje, kjer so postavljeni zabojski, proračun sredstev za obnovo letnih ne predvideva, število policistov na meji pa zadostuje le za sedanji obseg dela. Zato je Uprava za notranje zadeve Krško ministrstvo za notranje zadeve že opozorila na bližajoče probleme, ki jih bo prineslo povečanje prometa v smeri proti Beogradu.

T. GAZVODA

OBČASNI ZASTOJI NA MEJNEM PREHODU OBREŽJE - Vozniki tovornjakov so na mejnem prehodu Obrežje občasno že prisiljeni čakati zaradi premajhne pretočnosti na hrvaški strani in poostrene kontrole. Sedaj gre v povprečju čez mejo več kot 500 tovornjakov dnevno, kaj kmalu pa lahko pričakujemo še večjo obremenitev ceste. Pred letom 1991 je šlo namreč dnevno po tej cesti 15.000 vozil, v konicah tudi 30.000. (Foto: T. G.)

MARIHUANA PRI BREŽICANU

BREŽICE - 28. avgusta okoli 23.55 so brežiški policisti na Cesti prvih borcev v Brežicah legitimirali 24-letnega N. D. iz Brežic, v nahrbtniku pa so našli dva papirnata ovoja, v katerih je bilo 913 gramov marihuane. Policisti so ugotovili, da je N. D. konopljo sam vzgojil, tisto noč pa jo je nameraval skriti.

ZIMA PRINAŠA TUDI NEVSEČNOSTI

Zadnji tedni letošnjega leta so pred nami in prav zadnja dva tedna sta bila zaradi megle, poledice, mokrote in snega najbolj nepredvidljiva. Proti vremenskim tegobam sicer res ne moremo nič, veliko pa lahko storimo, če smo nanje pripravljeni. Veselo pričakovanje novega leta in praznovanja se lahko kaj hitro spremeni v žalost in težave, če zaidemo v prometne zagate. Mnogih se lahko rešimo sami, na primer tako, da imamo na vozilu čista stekla zaradi čim boljšega pregleda nad cestiščem. Uspoštujemo cestno-prometno signalizacijo, vozimo stanju na cesti primerno, vzemimo s seboj verige, lopato, odejo, baterijo in poskrbimo, da bodo na kolesih avtomobila prave gume! Od doma se odpravimo dovolj zgodaj, da nas čas ne bo preganjal in bi zato vozili nepremišljeno, kajti pozimi še posebej velja tista: počasi se daleč pride!

V Vinu Brežice zgorelo 15 pisarn

Za 150 milijonov tolarjev škode - Zgorela vsa oprema v 15 pisarnah - Napaka na podaljšku z dvojno vtičnico povzročila požar, ki se je razširil v ostale pisarne

BREŽICE - V torek, 5. decembra, so bili policisti obveščeni, da je prišlo do požara v poslovni zgradbi Vina Brežice v Brežicah, v hiši, ki je vpeta med stavbo Obrtne zbornice Brežice in Papirnico Lapuh. Požar je izbruhnil ob 17. uri v podstrešnih prostorih, kjer je 15 pisarn, ogenj pa je v celoti uničil vse opremo - pohištvo, računalnike... Požar je gasilski društvi iz brežiške in krške občine, na pomoč pa je priskočila tudi poklicna gasilska enota iz Krškega.

Naslednji dan so si kraj požara ogledali preiskovalni sodnik okroglega sodišča Krško, državni tožilec, kriminalisti ministrstva za notranje zadeve in komisija UKS UNZ Krško s policisti iz PP Brežice. Ugotovili so, da je najprej zagorelo v pisarni finančno-računovodske službe. Lesena vhodna vrata pisarne in lesen strop so popolnoma zgoreli, prav tako je obžgani lesen podboj. V pisarni so popolnoma zgorele vse omare in mize. Po izjavi delavk so imeli v pisarni od električnih aparatov le električni kuhalnik za kuhanje kave in plastično posodo z grelcem za kuhanje čaja. Pri prekopavanju pogorišča so se stvari tudi našli, a niso bili priključeni na električno omrežje. Kuhalnik je stal na aluminiji.

Številni pisarni so bili poškodovali zaradi električnega podaljška z dvojno vtičnico, v katero ni bil vključen noben porabnik. Na mestu, kjer so našli ostanke dvojne vtičnice, je bila aluminijasta plošča stopljena. Inštalacija razsvetljave prostora je potekala po stropu, pri pregledu ostankov kablov pa niso našli sledi kratkih stikov.

Komisija meni, da je prišlo do požara zaradi napake na podaljšku.

Nasilja vse več

Kar dva primera grožnje s smrtjo v krški občini

KRŠKO, VELIKO MRAŠEVO - Policisti UNZ Krško so pretekli teden kar dvakrat posredovali v prepiru. V četrtek, 7. decembra, popoldne je prišlo do spora v Velikem Mraševem med 23-letnim K. F. iz Kladja in 38-letno B. I. Mladenič ji je začel groziti, da jo bo ubil, in jo je z roko večkrat udaril po obrazu, razbil pa je tudi steklenico. Ob prihodu policistov se je umiril, zato so policisti odšli, a čez nekaj časa so bili ponovno obveščeni o kršitvi javnega reda in miru, zato so ga močje postave odpeljali v prostor za pridržanje. V nedeljo, 10. decembra, nekaj po polnoči, pa je prišlo do nemirov v stanovanjskem bloku v Aškerčevi ulici v Krškem. 40-letni S. C. je namreč v vinjenem stanju z nogo in roko brcal in tolkel po vratih stanovanja A. Ž. in mu grozil, da ga bo ubil. A. Ž. je o kršitvah obvestil policiste, ki so kršitelja opozorili. To pa je zaleglo le za nekaj časa, zato je A. Ž. čez eno uro spet poklical policijo. Ko so prišli policisti, kršitelja ni bilo več, čez pol ure pa so ga izsledili, ko se je peljal v tovornem avtomobilu. Ker je bilo ob preizkusu ugotovljeno, da ima 1,6 g/kg alkohola in ker je obstajala nevarnost ponovitve, so ga pridržali do iztrežnitve.

16-LETNIK UKRADEL TORBICO

SEVNICA - 61-letna B. A. iz Sevnice se je 11. decembra ob 14. uri peš vračala domov. Na Prvomajski cesti jo je dohitel 16-letni S. R. in ji iztrgal torbico, v kateri so bili denar in dokumenti. Fant je pobegnil in vzel denar, torbico pa je pustil za blokom. Policisti so ga izsledili v igralnici.

ZBIL OTROKA

RUMANJA VAS - V soboto, 9. decembra, ob 14.05 je D. Š. z osebnim avtom pripeljal 8-letno T. P. in 28-letnega M. Š. v Rumanjo vas, kjer sta stopila iz avta. T. P. je izven prehoda za pešce prečkala cesto, tedaj pa je iz Vavte vasi z neprijetno hitrostjo pripeljal 25-letni S. Š. s Sel pri Dolenjskih Toplicah. Pešakinjo je zadel, padla je na avto, nato pa na cesto, kjer je obležala hudo poškodovana. Zdravniki so v novomeški bolnišnici.

preprečil trčenje, zapeljal na levo polovico vozišča v trenutku, ko je iz nasprotne smeri pripeljal s tovornjaki B. A. iz Škofje Loke, ki je sicer zaviral in se umikal, a trčenja ni mogel preprečiti. F. R. se je hudo poškodoval in se zdravi v novomeški bolnišnici.

IZSILILA PREDNOST - V nedeljo, 10. decembra, ob 15.55 je 29-letna voznica B. N. iz Krškega vozila osebnim avtomobilom iz Krškega proti Brežicam. V semaforizirani križišču je zapeljala na razvrstili pas za zavijanje v levo, a pri zeleni luči ni spustila mimo 37-letnega Ž. J. iz Malega Mraševa, ki je pripeljal s Čateža in je vozil naravnost. Kljub zaviranju trčenja ni mogel preprečiti. Voznika sta jo odnesla brez poškodb, hudo pa se je poškodovala 31-letna Ž. A., ki je bila sopotnica v avtomobilu Ž. J.

Ribniška stranpota

POŠKODOVAN MED PREPIROM - 2. decembra okoli 19.30 je v gostinskem lokalu Pri Lukatu v Zimarčah med priprom Mirsad K. udaril Jerneja H. s pepelnikom po obrazu. Zaradi poškodbe je Jernej H. moral iskati pomoč v ribniškem zdravstvenem domu, zoper Mirsada K. pa so policisti podali ovadbo zaradi ogrožanja z nevarnim predmetom.

PADEL Z ODRA - Delavec L. S. iz Livolda pri Kočevju je 4. decembra dopoldan opravljal obnovitvena dela na objektu pekarije Žito v Ribnici. Ko je pri obmetavanju fasade hotel s polivinilom zaščititi neonsko luč vrtodom v stavbo, je izgubil ravnotežje. Zato se je prijel za luč, ki pa je se odtrgala, tako da je z gradbenega odra iz višine približno dveh metrov padel na glavo. Pri tem si je zlomil lobanjo, vratna vretenca in ključnico ter utrpel pretres možganov. Zaradi hudih poškodb so ga takoj odpeljali v ljubljanski Klinični center.

ZASTOJ PROMETA - Zaradi neustrezne zimske opreme na kamionih je prišlo minulo sredo na Boncarskem klancu med Sodražico in Cerknico do zastaja prometa, ki je trajal od 8. do 14. ure.

Kočevska stranpota

NAŠLI UKRADENI AVTO - V ponedeljek, 4. decembra, ob 11.40 uri so bili kočevski policisti obveščeni, da je bil pred biljardnim klubom na Reški cesti v Kočevju ukraden osebnim avtomobil Renault 4, last J. I. iz Kočevja. Že naslednji dan so bili iz OKC Novo mesto obveščeni, da je bilo vozilo najdeno karambolirano v Starem trgu.

ODMONTIRAL KOLESA - Neznani storilec je v noči od 5. na 6. december odmontiral prednji kolesi z vozila Jugo, ki je bilo parkirano pred stanovanjskim parkingsom na Prešernovi v Kočevju. Lastnico vozila je oškodoval za 20 tisoč tolarjev.

T. G.

Trebanjska policija najlepša

V svoji kategoriji zmagala, 4. mesto Brežicam - Priznanje tudi PP Črnomelj in PO Dolenjske Toplice

Ministrstvo za notranje zadeve se je že lani priključilo vseslovenski akciji "Moja dežela - lepa, urejena in čista", ki jo organizira Turistična zveza Slovenije, in tako ocenjevalo urejenost policijskih postaj. Ker so stavbe zelo različne, so jih razdelili v tri kategorije (zgrajene pred letom 1985, zgrajene ali obnovljene po letu 1985, postaje v zgradbah z drugimi uporabniki). Če si je PP Trebnje v lanskem letu priboril 4. mesto, je to letos po pričakovanjih izboljšal, in v kategoriji postaj, zgrajenih pred letom 1985, zmagal. V tej kategoriji je bila konkurenca najmočnejša, a odločitev komisije o prvem mestu je bila enotna.

Na policijski postaji Trebnje imajo zelo lepo urejene in skrbno negovane razmeroma velike zelene površine, kar je zaslužno predvsem prostovoljnega dela policistov in finančne podpore krajevnih skupnosti Trebnje ter UNZ Novo mesto. Lepo urejeno okolico so opazili tudi občinski uradniki, ki so PP Trebnje letos ob krajevnem prazniku dodelili posebno priznanje za najbolj urejen objekt na območju krajevnih skupnosti Trebnje. Stene krasijo v trebanjski galeriji sposojene umetniške slike, na postaji je veliko različnih pisanih informacij in nasvetov, posebno skrb pa posvečajo tudi ohranjanju in izpopol-

Starši, ali tudi vaši otroci mečejo petarde?

Petarde prepovedane

NOVO MESTO - Blíža se čas množične uporabe pirotehničnih sredstev in pokanja najrazličnejših petard in drugih eksplozivnih sredstev, kar se bo še posebej stopnjevalo o božiču in novoletnih praznikih. Pri uporabi pirotehničnih sredstev je že večkrat prišlo do nesreč, poškodovanih je bilo kar nekaj otrok, nepremišljena, nepravilna ali objestna uporaba petard pa lahko poškoduje roke, obraz, oči ali povzroči opekline, da o drugih posledicah ne govorimo.

V Pravilniku o kategorizaciji in preizkusu pirotehničnih sredstev je posebno poglavje o nabavi in uporabi namenjeno staršem in otrokom, kjer je določeno, da lahko otroci in mladoletne osebe do 16. leta uporabljajo pirotehnična sredstva le pod nadzorstvom staršev oziroma skrbnikov. Prav tako ne smejo prodajalci pirotehničnih sredstev prodajati mladoletnim osebam brez nadzora staršev.

Kršitve zakona o javnem redu in miru bo policija dosledno preganjala in ob upoštevanju zakonskega določila tega predpisa lahko za prekršek mladoletnika odgovarjajo tudi starši oziroma skrbniki, če je prekršek posledica njihove opuščenosti nad mladoletnikom. Policija bo postrila nadzor krajev, kjer je uporaba pirotehničnih izdelkov prepovedana, torej v bližini šol, vrtcev, domov za starejše občane in tudi v stanovanjskih naseljih. Policisti bodo opravljali kontrolo uporabe pirotehničnih sredstev tudi v civilnih oblekah in zoper kršitelje dosledno ukrepali. Tržni inšpektorji so že začeli z akcijo strogega nadzorovanja posameznikov in pravnih oseb, ki se ukvarjajo s prometom s pirotehničnimi izdelki.

Sicer pa predpis uporabo pirotehničnih izdelkov dovoljuje samo med 26. decembrom in 2. januarjem. T. G.

njevanju telesnih zmogljivosti policistov z dobro opremljenim trim kabinetom.

V isti kategoriji je policijska postaja Brežice osvojila 4. mesto, med enotami, ki si stavbo delijo z drugimi uporabniki, je PP Črnomelj zasedel 3. mesto, PO Dolenjske Toplice pa 5. mesto. Splošna ocena komisije, ki je ocenjevala policijske postaje je, da so enote bolj urejene kot preteklo leto.

T. G.

MINISTER ŠTER V TREBNJEM - Na tako dober rezultat ocenjevanja je vplivala tudi pridobitev novih prostorov, ki jih je konec maja slavnostno odprl minister za notranje zadeve Andrej Šter. Na sliki s komandirjem policijske postaje Trebnje, Janezom Kukcem.

Pionirjevo umiranje na obroke

FOTO: M. MARELI

Gradbeno industrijsko podjetje Pionir iz Novega mesta umira na obroke. Naslednje leto bi podjetje praznovalo 50-letnico obstoja, a kaže, da je kot celota ne bo dočakalo. Kaj se je dogajalo v tem gradbenem velikanu, da je v nekaj letih postal skupek manjših in zato precej manj močnih podjetij? Kako to, da nihče v državi ni trenil in da tudi dolenska regija samo nemočno opazuje propad podjetja, ki je nekoč zaposlovalo skoraj 4.000 delavcev?

Zdaj jih je v vseh Pionirjevih družbah ostalo skupaj še 1350 in še delovna mesta teh visijo na nitki. Medtem ko se za mariborski Tam sprejemajo posebni zakoni in ko je zaradi izgube posla za Adidasom kranjska Planika dvignila cel preplah, novomeški Pionir umira tiho, tako, kakor slovenski vladi in politiki celo zelo ustrezno. Zal nihče ne more reči, da s Pionirjem ne bi bilo drugače, če bi imel pravi čas na pravem mestu sposobne ljudi.

Pionir je najbolj ranljiv ravno v času, ko bi moral v boj za velike posle doma in ko se odpirajo možnosti za slovensko gradbeništvo na vzhodnem in srednjeevropskem trgu. Ravno GIP Pionir je še pred nekaj leti gradil svoje dobro ime tudi v tujini, kjer je gradil bolnišnice, hotele in druge pomembne objekte. V pol stoletja je zgradil okrog 6 tisoč različnih projektov, za gradbeništvo sušne zimske mesece pa je uspešno prebrodil z gradnjo ob Jadranski obali.

V krizo je zašel s splošnim poslabšanjem gospodarskih razmer, v katerih je bil zaradi smrti direktorja prisiljen še v kadrovske spremembe, še posebej pa ga je prizadela osamosvojitve Slovenije. Hrvaška je namreč zamrznila za okrog 20 milijonov mark Pionirjevega premoženja, za katerega je podjetje v Sloveniji najelo kredite. Podjetje tako do premoženja ni moglo, kredite pa je moralo odplačevati, in težave so bile tu. Poleg tega ni bilo več ugodne zimske gradnje po Dalmaciji.

Potem ko je spomladi letos delavski svet zamenjal bivšega direktorja Peterlina, je novi vršilec dolžnosti direktorja Franc Papež pripravil program reorganizacije podjetja. Jasno je bilo, da dela ne bo več za vse, vendar je novo vodstvo menilo, da se lahko večina dejavnosti podjetja kljub vsemu ohrani. Vodstvo je še naprej ohranilo od leta 1992 samostojne hčerinske družbe in si na tej osnovi zamislilo novo podobo podjetja.

Po znanem scenariju

Scenarij v Pionirju poteka po znanih in v slovenskem gospodarstvu že mnogokrat preverjenih formulah, morda v Novem mestu z nekaj več nespretnosti (pa tudi smole zaradi velikih obveznosti do bank). Hčerinska podjetja naj bi se povsem osamosvojila, presežki delavcev bi se odpravili kot trajni, nakar bi šlo krovno

podjetje skupaj z vsemi bremenami v stečaj. Kot se je pokazalo v novomeški praksi, izpeljava takega scenarija še zdaleč ni mačji kašelj, še posebej če podjetju za vratom stojijo tako dobro zaščiteni upniki, kot so banke, in poleg njih še množica nezadovoljnih delavcev.

Pionir je največji del gradbene operative (operativno Novo mesto, Ljubljana, Metlika) in tudi večino že začelih poslov prenesel na bypass podjetje, t.j. na že obstoječe hčerinsko podjetje Pionir Standard (gostinstvo), kamor je bilo od maja do oktobra začasno razporejenih 650 delavcev. Z novembrom so odločbe o zaposlitvi dali 450 gradbincom in še 50 delavcem bivšega Standarda. Krški del gradbincev je organiziran v okviru delniške družbe Pionir Trgovina Pimex in zaposluje 260 delavcev. Obe družbi sta že prodani, pogodbe so sklenjene, a čakajo na 1. soglasje Agencije za lastninjenje.

Pionir Standard je od krovnega podjetja prevzel rekonstrukcijo Seidlove ceste, projekt Fakultete za arhitekturo in gradbeništvo v Ljubljani, nedavno je podpisal pogodbo za novomeško porodnišnico, v kratkem pričakuje še pogodbo za gradnjo osnovne šole in telovadnice na Drski. Po besedah direktorja Ivana Ilijančiča njihova delniška družba pred zimo nima zasadenih zmogljivosti, vendar se spomladi obeta dovolj dela, tako da bodo takrat celo nekaj delavcev, ki so zdaj na čakanju, spet potrebovali.

Družba Pionir Keramika zaposluje 30 delavcev in se je po letu 1992 ubadala s premoženjskimi zadevami zaradi denacionalizacije, vendar je zdaj poravnava z upravičenci že uspela. Direktor Kersnik vidi ob takojšnjem stečaju le malo možnosti za preživetje družbe. Podobno je tudi s Pionirjem MKI, ki opravlja precej inštalaterskih poslov v skupnih projektih. Ta družba ima tudi sama precej terjatev do krovnega podjetja, po zadnji inventuri ima za 55 milijonov tolarjev odprtih terjatev. Ostali pa so tudi brez 4 milijonov mark starih terjatev do Pionirja.

Pionir MKO (Mehansko-kovinski obrat) s 120 zaposlenimi se poskuša odlepiti od Pionirja, zato pridobiva dela tudi od drugih gradbenih podjetij in je navezal stike tudi s tujimi partnerji. PLI, program lesnih izdelkov, je bil včasih, kot je povedal likvidacijski upravitelj Janez Doltar,

drugo podjetje v Evropi za harmonika vrata, zdaj je v likvidaciji. Proizvodnja se nadaljuje z 18 zaposlenimi, ki že ustvarijo skoraj toliko, kot je nekdanj 60 ljudi, podjetje pa s štampiljko "v likvidaciji" veliko dela za jugo trg in je razvilo celo nov proizvod. V stoodstotni lasti GIP Pionirja je še Avtohiša s 70 zaposlenimi, pa Pionir Zagreb s 131 zaposlenimi.

Banke za vratom

Pionir ima zdaj še čez milijardo tolarjev odprtih terjatev, za poplačilo plač in odpravnin trajnim presežkom pa nujno potrebuje 300 milijonov tolarjev. Kot je povedal v. d. direktorja Franc Papež, je podjetje v največji meri že poplačalo upnike, v glavnem so to banke, ki so imele zavarovane kredite s hipotekami nad nepremičninami. "Če jih ne bi poplačali s stavbami, bi jih itak dobili. Naša dejavnost pa je taka, da smo banke morali poplačati, saj kot gradbinci niti ponudbe za izvajanje del ne moremo dati, če ni banke zavezan, zato bo mogoče v primeru stečaja te posle spodbijati. Istočasno je Agencija sklenila, da bo poslej Pionir lahko prodal imetje le v primeru, če bo pridobil so-

S stališča delavcev, posebej tistih, ki so že uvrščeni med trajne presežke in so brez dela, pa tudi, kot smo že pisali, brez ustreznih nadomestil, ki jim po zakonu pripadajo, tako poplačevanje samo nekaterih upnikov pomeni zgolj manj upanja, da bodo ob stečaju dobili še sami vsaj del svojega denarja.

V začetku jeseni je na tovrstna poplačila reagirala tudi Agencija za privatizacijo. Opozorila je, da pri dotedanih prodajah že šlo za 30 odstotkov knjižne vrednosti družbenega kapitala in da je podjetje poplačevalo samo nekatere upnike, zato bo mogoče v primeru stečaja te posle spodbijati. Istočasno je Agencija sklenila, da bo poslej Pionir lahko prodal imetje le v primeru, če bo pridobil so-

glasje vsakega od upnikov. Agencija je program lastninskega preoblikovanja podjetja izpred enega leta ocenila kot ne-realno.

Pionirju v resnici ni uspelo pravočasno prerezati vezi med posameznimi hčerinskimi podjetji in materjo ter vsa bremena naložiti materi, ki bi šla v stečaj. Še posebej je sistemu šlo za nohte konec novembra, ko je delavski svet na pritisk 313 nezadovoljnih in celo za status in pravice trajnih presežkov opeharjenih delavcev sprejel sklep, da mora vršilec dolžnosti direktorja v osmih dneh sprožiti stečajni postopek.

Stečaj bi ogrozil vse družbe

Po takem sklepu je krovno podjetje in vse nanj navezane delniške družbe zajela panika, po objavi takih vesti v javnosti pa so posamezne družbe takoj občutile škodo na svojih plečih ter izgubile v preteklih mesecih težko pridobljeno zaupanje partnerjev, nekateri dobavitelji pa so jim celo prenehali dobajati blago. Vodstvo se je le odločilo, da spregovori o dogajanjih v podjetjih tudi javnosti, saj je bilo treba pokazati, kaj se lahko zgodi, če bo direktor res moral sprožiti stečaj. Obstajala je namreč resna nevarnost, da se namesto sedanjih 313 presežnih delavcev na cesti znajde tudi preostalih 1650 delavcev Pionirjevih družb.

V. d. direktorja Franc Papež se je napolnil na razgovore z ministrom za gospodarske dejavnosti dr. Maksom Tajnikarjem, saj je bilo treba v nekaj dneh dobiti vsaj zagotovila za 300 milijonov tolarjev, kolikor je Pionir dolžan delavcem za plače in odpravnine. Le tako je bilo mogoče upati, da bo delavski svet spremlil ali vsaj zadržal svoj sklep.

V Ljubljani so pionirjevci naleteli bolj na moralno podporo, vendar je kljub vsemu delavski svet v torek, 5. decembra, zahtevo po stečaju zadržal in sprejel direktorjev predlog postopnega poplačila delavcev. Predsednik sindikata v podjetju Stane Čelesnik je ob tem javno podvomil, ali so res jamstva za tako poplačilo.

Vsekakor so si vodstva Pionirjevih družb vsaj za hip oddahnili, verjetno pa pionirjevci in z njimi vse dolensko gospodarstvo nimajo kaj veliko časa za od-dih. V Pionirju pričakujejo, da bodo v kratkem le dobili težko pričakovano soglasje za privatizacijo, in upajo, da bodo rešili tisto, kar se rešiti da. Če je razprodaja nepremičnin, strojev in druge opreme res najboljša med najslabšimi odločitvami, bo pokazal čas. Čas pa bo pokazal tudi, koliko bo od nekdanjega Pionirja ostalo in v kakšni meri se bodo družbe, njegove naslednice, še lahko enakopravno vključile v tržni boj z ostalimi gradbenimi podjetji.

BREDA DUŠIČ GORNIK

FOTO: B. DUŠIČ GORNIK

Stinica, premoženje na Hrvaškem zamrzjeno, krediti v Sloveniji pa še kako živi.

Ljudje brez naslova

Čas pred novim letom je in tako čas za voščilnice prijateljem in znancom. Pisali jih boste verjetno tedaj, če veste kam. Pomemben je torej naslov.

Ker od 11. decembra letos spet dostavljajo pošto iz Slovenije v Bosno in Hercegovino, lahko pišete tudi tja. Seveda če imate tam koga, ki bi mu radi pisali, in če ima vaš znanec iz Bosne še naslov. Piše se namreč leto 1995 in to spada v čas, do katerega so v ognju in s smodnikom izbrisali z obličja Zemlje veliko hišnih naslovov.

Tak "konec naslovov" je ljudem lahko toliko bolj pred očmi in na duši prav v dnehi pred koncem leta, ki jim zahodnoevropska civilizacija pripisuje nekakšno večvrednost. V teh dneh, ko je v zraku med drugim vzvišena pesem o nekem rojstvu, dobiva svet podoba bleščeče kapelice, narejene iz voščilnic. Kajti voščilnice se selijo iz predalov na mize, od tam napisane v poštni nabiralnike in iz teh do ljudi na znanih hišnih naslovih.

Človek, ki nima več naslova, je lahko begunec. Mnogi ljudje, ki so se v najnovšem balkanskem vrenju po sili razmer znašli med begunci, bodo v dneh pred koncem letošnjega leta os-

tudi tako

tali brez čestitk po pošti, za kar je prvi razlog ta, da jih pošta ne bo našla, saj poštar ni plačan za to, da bi naslovnik Ratka, ki ga ne najde v Veliki Kladuši v ulici Milana Filipovića, šel s prednovoletnim s pismom iskat nekaj sto kilometrov stran pod Avalo v Beograd.

Človek, ki nima več nekdanjega naslova, je lahko tudi letalski poročnik Souvignet ali stotnik Chiffot. Obeh francoskih pilotov najbrž ne bosta našli prednovoletni voščilnici njunih Isabelle in Nathalie, saj sta sestreljena letalca trenutno v srbskem ujetništvu in brez hišnega naslova.

Človek, ki je brez svojega nekdanjega hišnega naslova, je lahko tudi potepuh, ki živi v tisti hiši ob Ljubljani- ci v Ljubljani. Brezdomci iz tega dela slovenskega državnega in kulturnega središča so lahko bosanski begunci iz devetdesetih let tega stoletja, ni pa nujno, da je tako, saj ima Slovenija tudi zavožene bosanske "gastarbajterje" starejšega porekla in tudi svoje ljudi, ki so brez svojih nekdanjih stalnih hišnih naslovov, čeprav niso vojni begunci.

Svet, beli in ta pred domačinom pragom, se je očitno zbzagal z mislijo, da ima tudi ljudi brez hišnih naslovov. Ti ljudje so hkrati tudi brez tistih naslovov, ki si jih je izmislila človeška družba, da bi poudarila veljavo nekaterih svojih članov. Tem ljudem brez naslovov je družba dodelila najnižje mesto. Ratko iz Velike Kladuše na svoji novi lokaciji pod Avalo moti Beograjčane, češ da si ne umiva nog, da v tramvaju smrdi in sproščeno izloča sapo po pasulju ter da hodi po zloščeni čevljih sonarodnjakov - beograjskih meščanov in da se za ta civilizacijski prestop ne opraviči. Omenjena francoska letalca sicer imata vojaški čin, se pravi, da bi njun strokovni vojaški naslov v družbi nekaj pomenil, vendar v očeh svojih srbskih ječarjev najbrž zdaj ne kotirata dosti višje kot Ratko izpod Avale v očeh beograjskih Srbov. Kar zadeva ljubljanske potepuhe - vsak od njih je v očeh slovenske metropole videti kot Ratko pod Avalo.

Vseeno je prednovoletni svečani in praznični čas, ki je nekako večvreden, tudi praznik ljudi brez naslova. Ali pa so prazniki rezervirani samo za ljudi z naslovom?

MARTIN LUZAR

Avto je skakal kot koza

Sodelovati na čisto pravi avtomobilistični dirki oziroma sedeti na sovozniskem sedežu poleg državnega prvaka in preživeti cel rally od začetka do konca je posebno doživetje. Na božičnem rallyju na hrvaški strani Gorjancev se je najhitrejšemu Dolenjcu Samu Valantu pridružil novinar Dolenjskega lista.

Dobri dve leti je minilo, kar mi je Samo Valant iz Trzišča pod Vidrihovem kozolcem na Otočcu objubil, da me bo zapeljal z dirkalnim avtomobilom. Čeprav sam nikoli nisem pozabil na njegovo obljubo, saj sem zanj in njegovo strmo se vzpenjajočo športno pot slišal precej pogosto, si nisem mislil, da bo fant, ki je v tem času postal pravi šampion z naslovoma državnega prvaka v rallyju in gorsko-hitrostnem avtomobilizmu, res držal obljubo. Pa jo je. Ko sem že mislil, da je letošnje avtomobilistične sezone nepreklicno konec, da so podeljeni že vsi lovorovi venciji in da so močni motorji dirkalnih avtomobilov vsaj za nekaj časa utihnili, je zavzvil telefon.

Temeljite ogled proge

Oglasil se je Samo in mi povedal, da bodo naslednji teden Hrvati pripravili še en rally, prvič letos na makadamu, in ne bo veljal za slovensko prvenstvo, zato grem lahko z njim. Peljala bi se s štartno številko O, vendar bo vse tako kot da dirkava zares, le posebne licence za sovoznika ne potrebujem. Pristal sem. Kar bo, pa bo. V četrtek naju je čakal ogled proge in trening. Tudi če ne gre za točke državnega prvenstva, je treba progo dobro študirati,

prvak se pač ne sme osramotiti, pa čeprav ima na vratih "nulo".

V Zagrebu sva na sedežu avto-moto društva Ina delta dobila potno knjigo, v kateri je natančno opisana celotna proga božičnega rallyja. Direktor dirke se je razveselil slovenskega prvaka, ki se je na hrvaških dirkah, ki ponavadi štejejo tudi za naše prvenstvo, do sedaj vedno izkazal in tudi zmagoval. Vsi so bili prijazni in z veseljem so povedali, da je na štartni listi kar 13 slovenskih tekmovalcev, med njimi skoraj vsi najboljši s Peljhanom, Črničem in Grumom na čelu. Za Hrvate je bila to izredno pomembna dirka, ki je odločala tudi o naslovu državnega prvaka v absolutnem vrstnem redu oziroma v skupini A. Na veliki pokal sta ciljala še dva dirkača - vodilni Goran Popović in drugouvrščeni Niko Pulić, ki je za prvim zastajal 17 točk. Obema je naslov prvaka zagotavljala le zmaga, zato se je obetal boj na nož.

Po cesti kar polahko

Samo mi je med potjo na široko pojasnjeval, kaj vse mora vedeti, znati in delati sovoznik v rallyju, ki v avtu ni le zaradi enakomerne obtežitve. Moral sem priznati, da, čeprav sem dirke spremljal

od otroštva, marsičesa vseeno ne vem. Med pogovorom sva mimogrede prispele v Samobor, na Trg kralja Tomislava, kjer je bil predviden štart. Kdor misli, da je slovenski avtomobilistični prvak cestni divjak, se moti. Hitrost vožnje spretno prilagaja razmeram na cesti in gostoti prometa, zaviranja in pospeševanja skoraj ni čuti, o predznamenju prehitevanju ni niti sledu. Kot bi se človek peljal v avtobusu in ne v za tekmovanja izdelanem avtomobilu s skoraj 300 konjskimi močmi.

Na mestu predvidenega štarta sem moral odpreti potno knjigo. Samo je speljal, jaz pa sem mu bral navodila: "Pelji naravnost, po 30 metrih kreneš pred mostom v desno in takoj še enkrat v desno, čez dvajset metrov pri znaku za obvezno smer desno, čez sto metrov desno, sedaj pa levo, kaj, levo, levo.... Uh! Upam, da greva prav." Ko sva se po 9 km prebila do table Grdanjci, sem se oddahnil, saj naju je v naslednjih šestih kilometrih do štarta prve hitrostne preizkušnje čakalo le eno križišče. Samo je izkoristil moj prosti čas, da mi je razložil, kaj mora početi sovoznik med hitrostno preizkušnjo. Brati mora kompas. Kompas je posebna knjiga oziroma zapis v zvezku, kamor si voznik in sovoznik med ogledom proge zapiše prav vse ovinke na hitrostni preizkušnji. Pisati se začne od spodaj navzgor. Tako mora kompas sovoznik tudi brati, saj že prebrano sproti pokriva s prstom, da se ne bi slučajno izgubil. Poleg oznake za smer

Pogled na dirkalnik Sama Valanta na makadamski cesti (desno) in pogled v njegovo notranjost, kjer je tokrat poleg voznika sedel novinar Dolenjskega lista.

ovinka se zapiše še številka, ki pomeni ostrino ovinka. D 1 je komaj zaznavni desni ovinek, L 66 pa dolg dvojni levi ovinek pod kotom 180 stopinj. Branje kompasa ni nedolžna stvar, saj je že manjša pomota lahko usodna, zato morata biti oba člana rally posadke dobro uigrana in voznik mora sovozniku popolnoma zaupati.

Ko sva po asfaltni cesti, speljani tik ob Bregani, prišla do vasi Gabrovice in na mesto, kjer je bil predviden štart prve hitrostne preizkušnje, je Samo predlagal, da bi si progo najprej ogledala, v drugo pa da si bova napisala kompas. Ze po nekaj kilometrih ozke gozdne makadamske poti po dolini Bregane, kjer so se izmenjavali kot jajce jajcu podobni ovinki, si je Samo premislil. Odločil se je, da bo vozil na pamet, brez kompasa, saj bi celo izkušen sovoznik na taki progi potreboval več dni treninga, da bi na dirki steklo vse brez težav. Kljub temu sva za del proge sestavila kompas. Preštel sem ovinke. Na 18 km dolgi progi od Gabrovice do Budinjaka jih je bilo 272, torej povprečno na vsakih 65 metrov.

Od Budinjaka do Medven Drage sva se peljala 22 km po asfaltni cesti, kjer so letos vozili hitrostno preizkušnjo Ina delta rallyja. Čeprav je cesta skoraj nova in dobro vzdrževana, si nisem mogel zamisliti, da so po tistih ovinkih vozili skoraj 200 km/h. Na mestu, kjer naj bi se začela druga hitrostna preizkušnja, sva srečala Rečana Darka Rafaja s sovoznikom Igorjem Kovačičem, ki sta z žico poskušala za silo pritrčiti odtrgano izpušno cev na njuni stari toyoti. Darko je povedal, da je že pred božičnim rallyjem hrvaški državni prvak skupini N, a da bo kljub temu poskusil še enkrat zmagati, zato je v Italiji najel odlično pripravljen avto Ford escort RS Cosworth. Kasneje sva na progi srečala še več tekmovalcev. Nekateri so naju samo pozdravili, drugi so se ustavili in spregovorili nekaj besed.

Ko sva prevozila vso progo, sva v gostilni, kjer je bil cilj zadnje hitrostne preizkušnje, spila kavo in stvar ponovila. Popoldne je bilo na cesti še več tekmovalcev z avtomobili za trening, Žumberčani (proga je bila večji del speljana po Žumberački gori oziroma z druge strani Gorjancev) pa še zanje niso kaj prida menili, saj so tovrstnega cirkusa očitno že vajeni.

Ko je padel mrak, sva se odpeljala še do cilja dirke v Samoboru, potem pa odšla domov. Spotoma sva se oglasila na domu Samovega sovoznika, kjer sem si sposodil pravi dirkaški kombinizon. Bila sva pripravljena na dirko.

Neka čudna napetost

V soboto sem se zbudil z občutkom, ki ga poznam še iz časov, ko sem tekmoval v plavanju. Ne gre za strah, le nekašno nelagodje, napetost ali nekaj podobnega te zajame. Ko so mehaniki v Samoboru spustili Samov dirkalnik s prikolico in sva si oblekla ognjevarne tekmovalne kombinizone, se me je lotila čisto prava tema. Prišel je čas, da prvič v življenju sedem na vroči ali pa nori sovozniki sedež, ki ni niti najmanj podoben udobnim foteljem v navadnih osebnih avtomobilih. Komaj sem se zrinil vanj, ob strani pa me je tako stisnil, da so me zaboleti kolki. Samo mi je pomagal zapeti posebne var-

nostne pasove in jih močno zategnil, naredila sva si čelade z vdelanimi slušalkami in mikrofoni, zapeljala na štartno rampo ter natanko ob 8.56 speljala. Do 14,4 km oddaljene prve časovne kontrole sva imela 25 minut časa, tako da sva po že dobro znani cesti do štarta prve hitrostne preizkušnje prispela veliko prezgodaj. Ob predvidenem času sva zapeljala do štarta, kjer so nama izpolnili časovni karton, štarter pa nama je s prsti odštel sekunde do štarta.

Plin do konca

Samo je pohodil plin do konca in spustil sklopko. Motor je zagrmel, nissan sunny pulsar GTI-R (Japonci so porabili skoraj celo abecedo, da so avtomobilu dali ime) je kot nor zdruval po makadamu. Vsa napetost je v trenutku izginila. Šlo je zares. Kamenje, ki je letelo izpod koles in udarjalo ob blatnike je povzročalo tak hrup, da bi brez ozvočenja v čeladi niti sebe ne mogel slišati. Za trenutek sem videl gledalce na ovinku, ki so si zadnji trenutek premislili in bežali stran od ceste. Pri hiši med potokom in cestro sem opazil prvo smrtno žrtev tistega jutra. Mesar se je ravnikar pripravljala, da bo razkosal po moji oceni skoraj 300 kg težkega prašiča. Za nekatero je bil praznik dirka, za druge so bile pomembnejše še bolj krvoločne stvari.

Prvim blažjim ovinkom in ravnini je sledila precej slabša in bolj ovinkasta cesta. Avto je, kot da bi bil brez vzmetenja, začel poskakovati kot koza in šele tedaj mi je bilo jasno, zakaj mi je Samo zategnil varnostne pasove tako močno, da me je pošteno zaboledla ključnica. Z nogami sem se močno uprl v za to namenjeno posebno ploščo pred sedežem, s čeladno sem udaril v varnostno cev pod streho in začel uživati v divji vožnji. Če sem se že cel teden pred dirko bal strmega ovinkastega vzpona tik nad globokim skalnim prepadom, mi je takrat postalo vseeno. Počutil sem se popolnoma varnega in se trudil zapomniti si vsak trenutek vožnje. Pot, za katero sva, ko sva trenirala, porabila skoraj eno uro, sva prevozila v 15 minutah in 57 sekundah.

Takoj po cilju si je Samo snel čelado. Lase je imel popolnoma mokre, pot mu je curel po obrazu, kljub temu da ni bilo ravno toplo, saj je drevje ob cesti prekrivalo ivje. Čeprav utrujen, je kar žarel od zadovoljstva. Letos še ni tekmoval po makadamu, tokrat pa je neobremenijsko točkami vozil za čisti užitek. In to sploh ni bilo počasi, saj nas je nesojeni hrvaški prvak Popović (na cilju druge hitrostne preizkušnje se je trikrat prevrnil) prehitel za borih 30 sekund. Mehanik nama je obrisal vetrobransko steklo in napolnil rezervoar, potem pa sva se počasi odpeljala na štart druge hitrostne preizkušnje. Kmalu sem se v tesnem sedežu, s čeladno na glavi v zaradi izredno trdega vzmetenja precej rukajočem avtomobilu počutil kot doma. Hitrostne preizkušnje so se vrstile ena za drugo. Boj za prva mesta je bil hud, za nekatero celo prehud. Od 36 posadk, ki so zjutraj odpeljale iz Samobora, se jih je proti večeru na Trg kralja Tomislava vrnilo 24. Pokale so steklenice šampanjca, poraženci so zmagovalcem krepko stiskali roke in se pridružali, da bodo naslednjič vloge zamenjane.

IGOR VIDMAR

USPEHI NA TUJEM

S plugom in frajtonarico po Afriki

Marsikdo, ki se ne spozna kaj prida na kmetovanje, ob pogledu na orača na njivi ne pomisli na kaj več kot na prevažanje traktorista s traktorjem, za katerim poskakuje plug. V resnici pa oranje ni tako enostavno in za dobro opravljeno delo je potrebno veliko znanja in spretnosti. To dobro ve Anton Filak iz Gribelj, ki se je nedavno vrnil s svetovnega prvenstva oračev v Keniji.

Anton se je na državnem prvenstvu v oranju, ki je bilo leta 1994 v Kočevju, uvrstil na drugo mesto ter si tako skupaj s prvouvrščenim Jožefom Režonjo iz Prekmurja zagotovil nastop na svetovnem prvenstvu letošnjega novembra v Keniji. Filakov uspeh v Kočevju ni bil naključen, saj velja, četudi ima šele 37 let, za starega in izkušenega orača. Po stažu, seveda. Tekmuje namreč že 22 let. Tudi na letošnjem državnem tekmovalstvu si je zagotovil nastop na svetovnem prvenstvu oračev oktobra prihodnje leto v Severni Irski. A danes že ve, da bo drugo leto povsem drugače. Debitanti so bili tokrat med 56 tekmovalci iz 28 držav v manjšini. Anton je imel kot začetnik na tako velikem tekmovalstvu sicer precej težav, a si je nabral obilo dobrodošlih izkušenj.

Pri Antonu so se po prvem navdušenju ob vesti, da bo zastopal Slovenijo v daljni Keniji, začeli porajati dvomi. V njem je vrstalo, kako se bo značil v neznanu deželi, med tujimi ljudmi, zlasti pa mu niso dajala pretiranega optimizma številna cepčenja, ki jih je moral opraviti pred odhodom na dolgo pot. Seveda je bil še bolj začuden, ko si je na okrog 200 kilometrov dolgi poti od Nairobija do univerze Eger-ton, kjer so imeli tekmovalstvo, ogledoval pokrajino in ljudi. Ves čas so se kazala nasprotja med revščino na eni in razkošjem na drugi strani. Tudi na cilju je bilo tako. Na eni strani ceste so se razprostirale razkošne stavbe univerze s pedantno urejeno okolico, drevjem in cvetjem. Le nekaj metrov stran se je na drugi strani kazala Afrika v vsej svoji bedi: ženske so kar na tleh, v prahu ali blatu, odvisno od vremena, prodajale sadje, da bi si zaslužile vsaj nekaj denarja.

"A na vse to sem se hitro navadil. Tudi na spremembo vremena, saj sem s praga zime prišel v iztekajočo se pomlad, čeprav se tam, nedaleč od ekvatorja, a kar na

2.000 metrih nadmorske višine, trije letni časi, pomlad, poletje in jesen, med seboj prepletajo. Ob našem obisku so bile nekatere njive s pšenico že požete, druge pripravljene na žetev, ponekod je pšenica komaj vzniknila iz tal. Vznemirjen pa sem bil, ko sem videl, s kakšnim traktorjem se bom moral pomeriti. Doma sem navajen na zetorja, tam pa me je pričakal traktor znamke John Deer, ki bi bil po mojem primernejši za krčenje belokranjskih stelnikov kot za oranje," pripoveduje Anton.

Toda zavedal se je, da se mora čim bolj potruditi. Medtem ko so orači, ki so bili na svetovnih prvenstvih že po petkrat in celo osemkrat, na znakah traktorjev, na katerih so bili navajeni delati že doma, in s plugi, ki so jih prinesli s seboj, na pripravah le še preizkušali zemljo, se je moral Anton skoraj na novo učiti voziti in spreminjati mere. Pomoč je moral poiskati celo v tamkajšnji mehanični delavnici, ki je spominjala na odpad. Afriški mehaniki pa so za delo porabili celo osemkrat več časa, kot bi ga slovenski. Vsem tem težavam navkljub je Filaku uspelo osvoboditi 31. mesto, med debitanti pa se je uvrstil v sam vrh. Režonja je bil dvanajsti, kar je najboljša slovenska uvrstitve doslej.

"Vem, da mi je prav neizkušnost na velikih tekmovalstvih vzela precej mest, spoznal pa sem, da v znanju ne zaostajam veliko za drugimi. Od trinajstih elementov, ki so jih ocenjevali, sem bil pri vseh in izhodih najboljši, pri odpiranju prve brazde ter pri naleglosti in sklenjenosti brazde pa sem bil med najboljšimi," se spominja Filak.

Gribeljski orač, ki je kot prvi Belokranjec dosegel takšen uspeh, ne taji, da ni povsem zadovoljen. A se v istem trenutku nasmehne, rekoč: "Če se že nisem odrezal s plugom, sem se pa toliko bolj s frajtonarico." Z Janijem Gačnikom, vodjem kmetijske svetovne službe v Metliki,

ki mu je bilo na tekmovalstvu v Keniji poverjeno merjenje globine, sta namreč ves čas načrtovala, da bo Anton vzel s seboj tudi svojo frajtonarico. A zadnje dni pred odhodom je nanjo pozabil in se spomnil šele, ko je že prišel v Afriko. Na srečo mu je po številnih poskuhih le uspelo dobiti zvezo z domovino in odposlati telefaks na črnomaljsko občino, župan in tajnik pa sta poskrbela, da je skupaj s predstavniki Slovenije prišla v Kenijo tudi Filakova harmonika. Prav zaslug te harmonike in orglic ravnatelja kmetijske šole Grm Toneta Hrovata je bila, da je bilo vzdušje veliko bolj sproščeno, kar so s pridom izkoristili predvsem nemški pevci in švicarski pesalci, medtem ko so Irci Filaku "zagrozili", da se prihodnje leto ne sme prikazati na svetovnem prvenstvu pri njih brez frajtonarice. Če bo šlo tako naprej, bo mladi gribeljski kmet lahko kmalu pripravil svetovno prvenstvo oračev v igranju na frajtonarico.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

Anton Filak v družbi kenijskih otrok ob traktorju, s katerim je tekmoval in mu je povzročil nemalo težav.

So pobegi preko ograje še zanimivi?

Odvzem prostosti je prav gotovo grob poseg v človekove pravice, ki pa lahko pri nas za najhujša kazniva dejanja traja največ 20 let. Tako kazen trenutno prestajajo štiri osebe. Obsojenci, ki jim je bila izrečena kazen nad leto in pol zapora, kazen praviloma prestajajo v Zavodu za prestajanje zaporne kazni Dob, ki je le lučaj od Mirne. V dolini je bila nekoč dobska gmajna z močvirjem, in ni naključje, da se je tega kompleksa prijelo ime "solzna dolina".

Za 3 do 4 metre visoko, z žico obdano, več kot kilometer dolgo betonsko ograjo se na devetih hektarjih nahaja zaprti del največjega in centralnega slovenskega zapora, enega izmed sedmih sektorjev Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij. V zaprtem delu sta bivalni in industrijski kompleks. V najbolj restriktivnih letih prejšnjega sistema okrog leta 1975 je v tem zaporu prestajalo kazen tudi do 800 obsojencev hkrati, čeprav je zmogljivost tega zavoda polovico manjša. Od leta 1985 število obsojencev upada, tako da se vrtili okoli 250, od katerih je polovica mlajših od 35 let. Obsojenci so nameščeni v šestih dokaj samostojnih oddelkih; štiri so v zaprtem in ograjenem delu ali pa v odprtem oddelku Hotemež, kjer je kmetijski obrat, oziroma v polodprtem oddelku Slovenska vas, kjer je bilo včasih kmetijsko gospodarstvo Dob.

Pri reševanju težav zaradi odvzema svobode se strokovni delavci ukvarjajo z zaporniki skupinsko in individualno. Za vsakega posameznika se že v prvem mesecu pripravi individualni program dela, saj se pravzaprav že od vsega začetka prestajanja kazni načrtujejo dejavnosti, ki pomenijo neke vrste rehabilitacijo, ta pa vsebuje določbe o nastanitvi, delu, opredeljeni so obiski in podobno. V primeru, da ugotovijo odvisnost od drog ali alkohola, določijo tudi vključevanje v obravnavo odvisnosti. Obsojenci imajo pravico do pritožbe nad tem programom dela, največ pa jih je ravno zaradi obravnave odvisnosti, ki hkrati pomeni tudi manjše ugodnosti. Potek obravnave obsojencev usklajuje vzgojitelj z drugimi strokovnimi delavci znotraj zavoda in na terenu, vključujejo pa se psihologi, socialni in zdravstveni delavci, centri za socialno delo in drugi.

Za šolanje ni velikega zanimanja

Nekatere dejavnosti so organizirane tudi na ravni zavoda kot celote. Tako imajo možnost izobraževanja na drugi stopnji osnovne šole ali poklicnega izobraževanja, ki ga organizirajo z zunanjimi institucijami, možno pa je tudi izobraževanje izven zavoda na srednji šoli ali fakulteti.

Kljub relativno slabi izobrazbeni strukturi obsojencev ni velikega zanimanja za ponujeno možnost. Več kot polovica zapornikov je namreč z nekončano ali končano osnovno šolo. Kljub temu v sklopu dejavnosti zavoda višji razred osnovno šole dela le 6 obsojencev, trije se šolajo za smer težke gradbene mehanizacije, dva za voznika traktorja. Eden se uči za zidarja, eden obiskuje tečaj računalništva, eden obiskuje srednjo šolo v Novem mestu, eden pa ob prestajanju zaporne kazni študira novinarstvo.

Vršilec dolžnosti upravnika Zavoda za prestajanje kazni Dob Anton Maver

Zavod za prestajanje kazni zapora Dob osebam na prestajanju zaporne kazni omogoča tudi verske dejavnosti. Po prvi prireditvi z versko vsebino poleti leta 1990, ki si jo je ogledalo 200 obsojencev, je vsako leto maša dvakrat: za veliko noč in božič. Teh obredov se udeležuje slaba tretjina obsojencev. Za duhovno oskrbo obsojencev je pooblaščen župnik Župnijskega urada Šentrupert, ki tudi mašuje, poleg njega so doslej maševali na Dobu še predstavniki slovenske Karitas in župnik z Mirne, obsojence pa lahko obiščejo tudi njihovi domači župniki.

V knjižnici imajo obsojenci na voljo okoli 350 knjig in brošur z različno versko vsebino, večina se jih nanaša na rimskokatoliško vero, ostale na pravoslavno vero in adventistično cerkev. V knjižnici je mogoče najti tudi muslimanski Koran, po zaslugi župnika iz Šentruperta pa lahko obsojenci prebirajo tudi Ognjišče in Družino. Letošnji zadnji majski dan je Nadškofijski ordinariat v Šentrupertu organiziral posvet vseh župnikov, ki službujejo v župnijah na območjih, na katerih se nahajajo zapori. Ob tej priložnosti so udeleženci posveta obiskali tudi zavod na Dobu in se seznanili z življenjem obsojencev v njem.

Več interesa za delo

S preselitvijo Kazensko-poboljševalnega doma iz Maribora na Dob v letu 1963 se je preselila tudi gospodarska dejavnost, zaradi že ustvarjenega ugleda proizvodov pa je tudi podjetje obdržalo del imena. Tako je danes ime podjetja Pohorje - Mirna s svojo kovinsko predelovalno industrijo znano po proizvodnji protipožarne opreme, v postopku je

celo pridobitev certifikata kakovosti 9001. Gospodarska enota je bila od ustanovitve do leta 1980 znana predvsem po otroškem pohištvu (stajicah, zibelkah idr.), lesno proizvodnjo pa so bili prisiljeni ukiniti, saj je ta mizarski gigant po uporabi zapornikov leta 1974 zaradi groženj pomenil pravi sod smodnika, požar pa bi pomenil pravo katastrofo.

Zavod ima organizirano tudi kmetijsko proizvodnjo na 600 ha površin, od katerih je polovica gozdov. Obsojenci praviloma delajo v gospodarskih enotah, lahko pa tudi pri hišnih delih ali celo zunaj zavoda pri zasebnikih ali drugih organizacijah, o delu zunaj zavoda pa odloči upravnik na predlog oddelčne strokovne skupine glede na varnost in program obsojencev.

V zaprtem delu zavoda je večji del obsojencev zaposlenih, veliko se jih odloči tudi za nadurno delo, saj je eden izmed pogojev, da zapornik pridobi razne ugodnosti, tudi prizadevnost pri delu. Plačilo res ni veliko, po zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij zaposlenemu v zaporu pripada četrtnina povprečnega osebnega dohodka delavcev z enakovrednim delom v zunanjih organizacijah. Po tem zakonu lahko delavec z nadpovprečnim uspehom izplačajo največ 32 odst. povprečne plače, če pa obsojenec norme ne dosega, se mu lahko plača zmanjša na najmanj petino povprečne plače. V praksi so izplačila celo manjša, kar pa doleti redke posameznike. Zaposleni obsojenci dobijo plačilo vsak mesec v gotovini, s tem delom pa jim teče delovna doba in so invalidsko ter pokojninsko zavarovani, če izpolnijo mesečni fond ur. Kljub na splošno veliki pripravljenosti za delo grede zaporniki kaj radi v bolniški stalež: trenutno je nad 10 odstotkov zapornikov delavcev v bolniški.

Edini cilj: čimprej ven

V zaporu na Dobu, ki ga je eden od zapornikov imenoval "rezervat Štajercev in Gorenjcev", je tudi nekaj Dolenjcev, a ne prav veliko. Med njimi je tudi možki, ki je bil nedavno tega obsojen na šest let zapora. Ubil je namreč osebo, ki ga je nadlegovala več let. "Poznali so ga tudi policisti, a kljub temu niso ukrepali. Nekajkrat sva se stepla že prej, celo izsiljeval me je. Tistega dne pa se mi je čisto utrvalo, svoje je naredil še alkohol, in nisem mogel več trezno razmišljati. Šele v zaporu sem spoznal, kaj je družina. Žal mi je zaradi mojih otrok, ki morajo odraščati brez očeta. Opažam pa tudi, da se odnosi hladijo, zato je moj edini cilj, da grem čimprej na prostost," je pripovedoval Dolenjec, ki je bil leto in pol v zaprtem oddelku zavoda, sedaj pa je v polzaprtem.

Preden je prišel v zapor, je na ta zavod gledal z drugačnimi očmi, mislil je, da bo veliko huje, kot je, čeprav je v zaporu doživel marsikaj hudega. Večji del časa preživi delavno, poleti, ko je daljši dan, je delal tudi po 270 ur mesečno, kljub temu da je bila plača ali nagrada, kot jo imenujejo, skromna - okoli 15 tisočakov ob nadržah. A bolje nekaj kot nič, saj tudi tako pomaga krpiti družinski proračun.

Posebne ugodnosti redko zlorabljene

Obsojenci si lahko s prizadevnostjo pri delu ali pri nalogah v okviru individualnega programa pridobijo poleg rednih obiskov tudi zunanje ugodnosti, na primer pogostejše izhode ob vikendih ali letni dopust na prostosti. V letu 1990 je bilo podeljenih 3.360 ugodnosti, leta 1991 1.971, podobno tudi naslednja leta, letos pa do novembra 1.256. Pri tem je zlorab malo, od 1 do 2 odst. "Ugodnosti je deležna le okoli petina obsojencev, kar kaže na dokaj restriktiven pristop pri podeljevanju le-teh, kar pa je logično, če upoštevamo osebnostne lastnosti obsojencev in na upoštevanje dejstva, da na Dobu prestajajo kazen zaporniki z daljšimi zapornimi kaznimi. Kljub tehtnemu načrtovanju, upoštevanju obsojenčeve osebnosti in varnostne problematike se zgodi, da nekateri podeljene eksterne ugodnosti zlorabijo, saj je to najlažja pot, da se izogneš prestajanju zaporne kazni," pravi v.d. upravnika Zavoda za prestajanje kazni zapora Dob, Anton Maver.

Tako je bilo prejšnji teden na dan našega obiska 27 obsojencev na begu, a nihče ni pobegnil na klasičen način. Podatki od leta 1990 do konca novembra namreč kažejo, da je v teh letih 6 zapornikov pobegnilo preko ograje zaprtega dela, nekaj več kot 200 zapornikov je zamudilo pri vračanju, ko so izrabili eksterne ugodnosti, 21 jih je pobegnilo iz bolnišnice in drugih zunanjih institucij, 9 s prestajanja kazni v polodprtem ali odprtem oddelku, 2 iz zunanjih delovišč...

Pomanjkanje strokovnih delavcev

Večina slovenskih zaporov je v starih stavbah, po 2. svetovni vojni so bili novi objekti zgrajeni le na Dobu, a denarna sredstva ne dopuščajo večjih, sicer zelo potrebnih investicijskih vlaganj. Lani so na Dobu enega izmed bivalnih prostorov preuredili. Že nekaj let se ukvarjajo tudi s projektom za preureditev enega oddelka v bolj varovan oddelček, saj ni ustreznih prostorov za posebno problematične obsojence. Na predlog zapora lahko namreč ministrica za pravosodje izreče ukrep osamitve zapornika. V letošnjem letu je bilo disciplinsko kaznovanih 84 obsojencev,

Če je bilo nekoč podjetje Pohorje Mirna v KPD Dob znano po otroškem pohištvu, je danes po izdelavi protipožarne opreme.

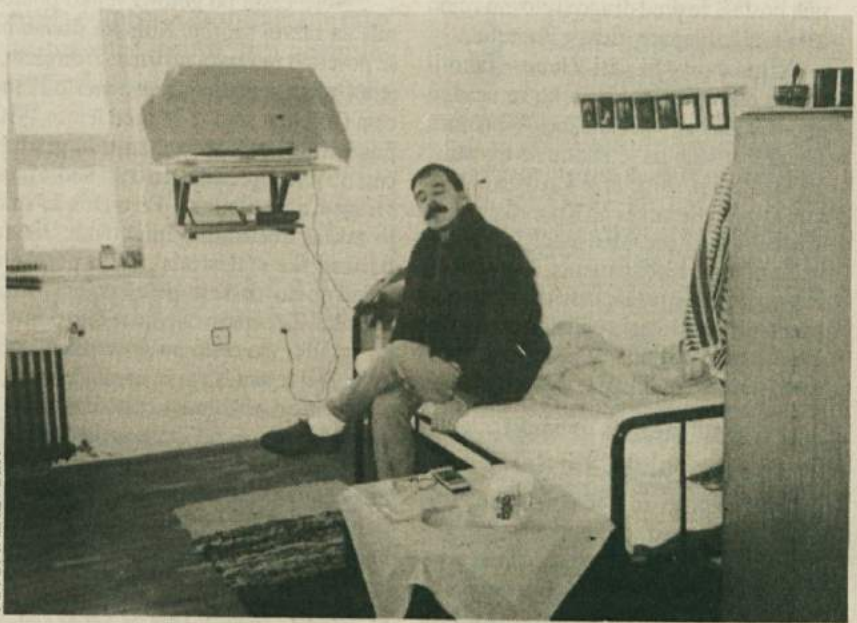
od tega je bilo izrečenih 32 disciplinskih kazni oddaje v samico, najbolj pogosti vzroki pa so bili fizični obračun s soobsojenci, neprimeren odnos do delavcev zavoda ali nepravočasna vrnitev.

Vsa leta obstoja ima zavod tudi velike težave pri zagotavljanju strokovnih delavcev, delo je namreč neprivlačno in nezadostno vrednoteno. Zavod ima trenutno le 82 odst. zasedenih delovnih mest od celotne sistemizacije.

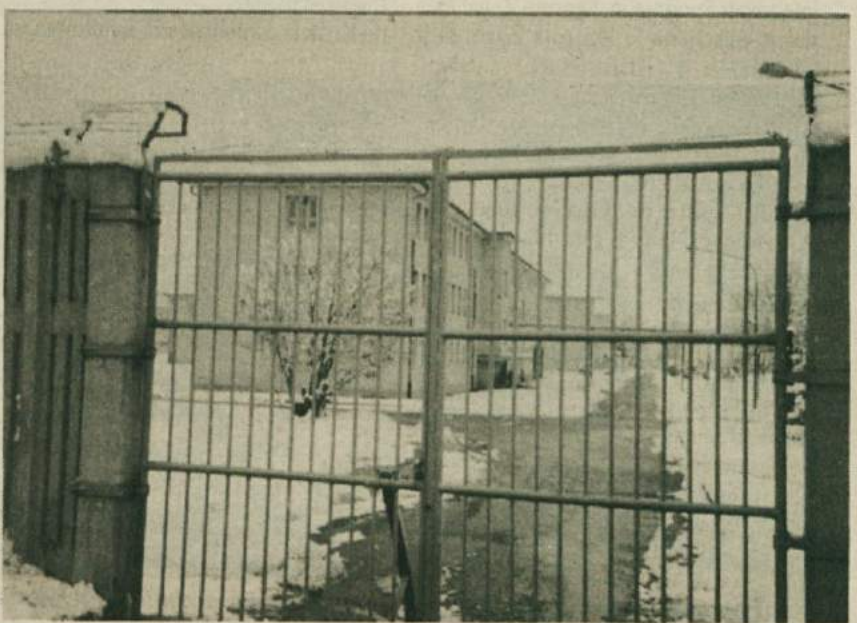
Uspehi težko merljivi

Skoraj 40 odst. zapornikov prestaja kazen zaradi premoženjskih deliktov, tretjina zaradi deliktov zoper življenje in telo, kar 14 odst. zoper spolno nedotakljivost. Glede na to, da namen zaporne kazni ni zgolj kaznovati, ampak tudi pripravi obsojenca na vključitev v normalne tokove življenja, v katerih naj bi spoštovali družbene norme in pravila, je o rezultatih težko govoriti. Eden izmed kazalcev je povratništvo. Slaba tretjina zapornikov je specialnih povratnikov, se pravi, da so ponovno zaprti zaradi istega kaznivga dejanja, slabih 20 odst. pa je "običajnih" povratnikov. In povratništva je pri Slovencih za desetino manj kot v svetu...

TANJA GAZVODA

Lani so v zavodu preuredili polovico enega bivalnega oddelka in velike sobe pregradili v manjše. Takšne sobe nudijo več zasebnosti, a takim potrebam ni mogoče v zadostni meri zadostiti, ker se kot vedno zatakne pri denarju.

Zaprti del Zavoda za prestajanje kazni Dob pri Mirni varuje 1.160 metrov dolga betonska ograja, čez katero se je od leta 1990 pobegnilo 6 zapornikov.

V Bilpi je vrag čez Kolpo skočil

Z asfaltirano cesta od Dola preko Fare do Osilnice, ki so jo odprli nedolgo tega, se obiskovalcem odpira zanimiv in lep košček naše domovine, ki se ga spleča v miru ogledati.

Bilpa je vasica z le tremi hišami, a zelo zanimiva. Tu deluje še edina kovačija na vodni pogon v zgornji Kolpski dolini in kmečko orodje iz te kovačije (npr. motike, sekire ip.), ki ga izdelata kovač Rudi Verderber, je boljše kot industrijsko izdelano. Podobno hvalo zaslužijo Rauhovi sodi in drugi njegovi obrtniški izdelki.

Bilpa pa je zanimiva po svojih jamah, ki jih je opisal in narisal (v obliki vragove glave) že Valvasor. Po ljudskih pripovedih je v teh jamah živel sam vrag in nagajal mirmoidočim. Pregnal ga je s križem in z žeganom vodo neki menih. Vrag je skočil iz jamc, pustil na kamenju odtis vražje in človeške noge, nato pa preskočil Kolpo in na hrvaški strani polomil in popukal vse drevje, zato se še danes reče dvema vasema Zgornja in Spodnja Lamana Draga.

V vasi domačin ureja tudi gostišče. In prav pod jama, iz katere je skočil vrag, so predstavniki KS Poljanska dolina Predgrad po otvoritvi ceste v zahvalo podarili sekretarju Dvorniku sliko Kristusove glave, delo akademskega kiparja Staneta Jarma. Domačini pa so ob tej priložnosti pri kovačiji pripravili veliko slavlje in pogostitev. Prav do tod je nekdanje segalo poljansko gospostvo.

Vasica Grgelj je zanimiva ne le zaradi pokojnega stotnika Antona Šnebergerja, ampak predvsem zato, ker jekoslovci menijo, da je prav tu meja enega izmed obkolpskih narečij. Sicer pa je bila nekdanja med Bilpo in Grgljem meja med poljanskim in kostelskim gospostvom. Vendar se meji nista dotikali, ker je bil vmes do Kolpe ozek pas ozemlja kočevskega gospostva. V Grglju sta naseljeni le dve hiši. V vasi na drugi strani Kolpe, ki se ji uradno pravi Zgornja Lamana Draga, domačini pa ji rečejo Kavrani, ni naseljena nobena hiša več. Kavrani pa so nekdanje sloveli po lepih dekletih, saj je ena izmed njih postala že pred drugo svetovno vojno celo kraljica lepote (mis) v Zagrebu.

V nekdanji vešči vasi Zlebe – tako ji rečejo domačini, medtem ko se uradno imenuje Zlebec – živita danes le zakonca Janežič. Včasih pa je bila tu še trgovina, gostilna, mlin, stope in še kaj. Nekoliko v hrib je najlepša bukev na Kočevskem, last Tince Rauh z Žage. Med naseljema Zlebe in Žaga je še Kobilna jama, ki je dobila ime po tem, ker je tam nekemu tihotapcu zdrsnila na ozki stezi kobila in se zvalila v jamo, kjer je poginila. V jami, ki je tik ob cesti, so tudi kapniki.

Znameniti grajski kompleks Kostel

Naprej proti Žagi je obkolpsko "tromostovje". Preko treh hudourniških potokov oz. strug pred Žago so namreč med posodabljanjem oz. gradnjo obkolpske ceste postavili tudi tri mostove, ki so zdaj zanimivost teh krajev. Nekdanje pa so bile na teh potokih in Kolpi žage in mlinci, ki jih danes ni več. Zato sta se dve naselji tu imenovali Spodnja in Zgornja Žaga. Danes je naseljena le Zgornja Žaga, ki ji

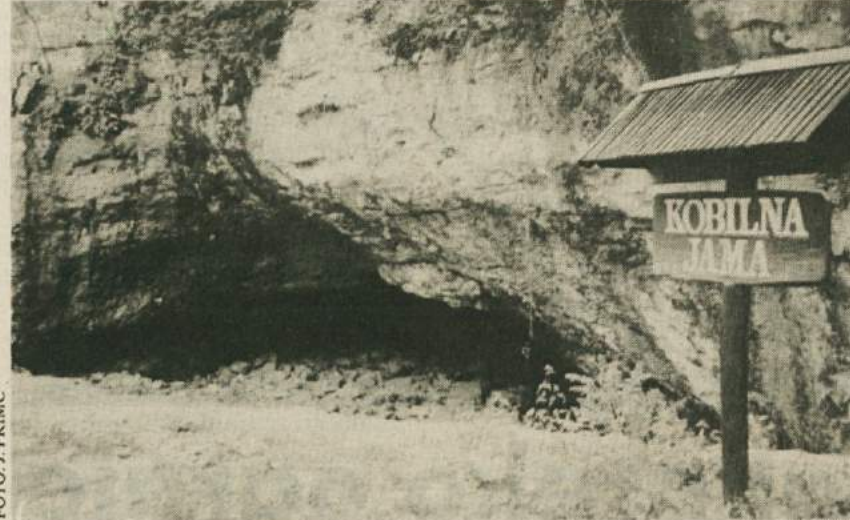
rečejo kar Žaga. V bližini te vasi je več prostorov za šotorenje, kjer že vrsto let poleti taborijo taborniki iz vse Slovenije. Pri gostišču Samsa pa imajo tudi kemping prostor, kjer je prostora za več prikolic in šotorov. To je zdaj edini urejen kemp na območju Turističnega športnega društva Kostel. Od tod vodi cesta, ki jo zdaj posodablja (a prihaja do nekaj zapletov) do gradu Kostel, ki je bil nekdanje last Ortenburžanov in Celjanov ter drugih.

Območje gradu Kostel je spomeniško zavarovano, njegova posebnost pa je, da je to edini grajski kompleks na Slovenskem, kjer znotraj nekdanjega grajskega obzidja v svojih hišah še živijo ljudje. Kompleks zajema poleg najstarejšega gradu Kostel, ki so ga zaradi upora požgali in porušili Francozi leta 1809, še zelo staro cerkvico sv. Treh kraljev in naselje Trg (danes je uradno naselje Kostel). Ime Trg je dobilo zato, ker se je tu nekdanje trgvalo, o čemer pričata tudi bližnje naselje Colnarji in Colnarski klanec. Ohranjen je še del nekdanjega obzidja, na katerega je bil naslonjen novejši grad, ki pa je bil med drugo svetovno vojno požgan.

Od Žage navzgor je še nekaj prijetnih koticov za kopanje in ribolov. Žal pa je vsa cesta ozka, da se komaj srečata dva osebna avtomobila, ob vsej cesti pa primanjkuje urejenih parkirnih prostorov. Predvsem od Dola do Fare pa tudi naprej poteka namreč cesta po ozkem kanjonu, z redkimi ravninicami, kjer so hiše in polja. Poleg v Dolu in na Žagi je zelo priljubljeno še kopalnišče Zavrtke pri Slavskem Lazu.

Naselji Fara in Vas sta središče KS Kostel. Tu je tudi sedež Turističnega društva Kostel in Obkolpske turistične zveze. Njun predsednik je Stanko Nikolič, ki pravi:

"Nova cesta bo gotovo veliko pomenila za razvoj zgornje Kolpske doline in še posebno za razvoj turizma. Z direktorjem Cestnega podjetja Novo mesto Francem Goletom smo se že pred letom 1990 pogovarjali o posodabljanju in gradnji cest ob Kolpi, predvsem o cesti Sodražica-Draga-Čabar-Osilnica-Fara-Dol, ki smo jo takrat neuradno imenovali 'Južna partizanska magistrala'. Ta bi potekala delno po slovenskem, delno po hrvaškem ozemlju. Z osamosvojitvijo je bilo potrebno zgraditi vso cesto po slovenskem ozemlju. Del te zamisli je že uresničen, saj je z otvoritvijo obkolpske ceste dokončana cestna povezava od Dola preko Fare do Osilnice, zdaj pa jo je treba zgraditi še do Podplanine. Novo ime te ceste je 'Turistična cesta ob zeleni meji'. Posodabljanje cest na tem območju pa še ni končano, saj bo treba zgraditi ali posodobiti še nekatere povezave med magistralko in cesto ob Kolpi, in sicer cesto Banjaloka-Friškova Draga-Potoki-Žaga, Rajšole-Delač-Vimolj, Planina-Jakšiči, Štajer-Potok in še nekatere. Tako je cesta od Žage do Kostela do polovice že asfaltirana, zdaj

Kobilna jama je ena izmed več naravnih zanimivosti Kolpske doline. Je prav ob novi obkolpski cesti. V njej so tudi kapniki.

pa se je nekaj zapletlo pri pridobivanju dovoljenj za dokončanje."

Grob viteza "postrvjeja reda"

Tudi v Fari in okolici je več zanimivosti. Tu je začetek kostelske planinske poti. Nad Faro je slap Nežica in zelo stara cerkev sv. Štefana s pokopališčem, na katerem je pokopan svetovno znani ribiški strokovnjak, evropski vitez "postrvjeja reda" in ustanovitelj ribiške družine Kočevje Slavko Volk. Še posebno pa je vse to območje tja do Osilnice znano po tem, da tu poleti najmanj niha temperatura in so zato ti kraji še posebno primerni za srčne bolnike. Žal pa je na tem območju še premalo prenočišč za turiste, območje je še premalo turistično propagirano in razvito, zdaj, s posodobljeno cesto, pa se mu odpirajo lepše možnosti, če ljudje ne bodo preveč "zaspani".

Navzgor ob Kolpi je nato Petrina, kjer je mednarodni mejni prehod s Hrvaško in odkoder je do Reke le okoli 50 km. Kdor ne gre čez mejo, nadaljuje pot po novi cesti, za katero nekateri še vedno trdijo, da je zgrajena na črno, drugi pa, da po vseh predpisih. O tej cesti je bilo veliko polemik v sredstvih obveščanja, vendar je zdaj le zgrajena in asfaltirana. A je tudi tu izjema, saj je nekaj 10 m ceste v vasi Grivac (pri Črnetovi domačiji) zaradi spofov še neasfaltirane in postaja že posebne vrste turistična zanimivost, saj je to edini odsek od Dola do Osilnice, ki je še makadamski.

Meja dveh gospostev, narečij in Kristusov

Na pravi muzej nekdanjega kmečkega orodja naletite v vasi Ograja pod znamenito Loško steno. Skozi vas Kuželj (koži tu pravijo kuža, od tod Kuželj) se pripeljemo po ozki cesti do Račkega potoka. Tu je bila nekdanje vas, danes pa je vas brez prebivalcev. Rački potok in vas Rake, ki je tu tudi brez prebivalcev, sta dobila ime po rakih.

Znamenit pa je Rački potok tudi po tem, da je prav pri njem prišla do Kolpe nekdanja meja med kostelskim in kočevskim gospostvom. O tem priča tudi mejni kamen, ki so ga našli prav med gradnjo te ceste, ki poteka po nekdanjem kolovožu. Ta meja je hkrati tudi meja med gebarskim (osilniškim) in kostelskim narečjem, česar pa strokovnjaki slavisti (še) ne priznajo. Nekateri menijo, da je meja pri sv. Ani nad Srobotnikom oz. pri Srobotniku in da Srobotnik sodi že pod Kostelko. Srobotnik doslej ni imel nobene cestne povezave s svetom in se je zato izpraznil. Tako lahko odpade vprašanje, v katero narečno območje sodi. Vendar se z izgradnjo ceste ljudje spet vračajo sem in obnavljajo stare domačije. O resnični meji pri Račkem potoku pa govori še drugo zelo zanimivo dejstvo: od tod navzgor ob Kolpi in Čabranki (tudi že v Srobotniku) imajo znamenja križe s ploščatimi Kristusci (izrezani so iz pločevine); navzdol ob Kolpi, že v Kužlju, pa so Kristusci plastični, izrezljani iz lesa.

Vasica z okolico ima še več zanimivosti. Razen ploščatega Kristusca naj omenim še "zvon na stubih" (na stebrih), ki je

V naših krajih so nekdanje živele coprnice, vile in šratlje, pravi Štefana Štimac iz Sedalc na Hrvaškem, kamor se je prisožila z Grintovca (Slovenija). Ena izmed posebnosti Obkolpa je tudi, da je prej pravilo kot izjema, da se tisti s slovenskega brega Kolpe poročajo s hrvaškim partnerjem in obratno.

prav ob Kristusu. Na ta zvon so nekdanje zvonili zjutraj, popoldne in zvečer ter mrljici. Danes ne zvonijo nihče več, ker ni ljudi; upajamo, da bo vasica spet kmalu oživela. Nad vasjo je cerkev sv. Ane in prav tu naj bi bila po mnenju nekaterih domačinov meja med kostelskim in gebarskim narečjem. Tudi občini Kočevje in Osilnica sta se dogovorili, da bo prav na sedlu pri Sv. Ani meja med občinama.

Dežela Petra Klepca

Meja med kočevsko in osilniško občino je hkrati meja dežele Petra Klepca, ki se prav tu začne in nadaljuje do Osilnice in naprej, tudi v sedanjo Hrvaško (nekdanje je bila to enotna dežela, ki je sodila pod Ortenburžane, Celjane itd.). Prav sem, k sedlu pri Sv. Ani, bodo Osilničanje tudi preselili kip Petra Klepca, ki še vedno stoji pri mirtovškem mostu preko Kolpe. Prej so turisti, izletniki, domačini in drugi namreč vstopali v deželo Petra Klepca pri tem mostu, zdaj pa se po novi obkolpski cesti pripeljejo skozi Kuželj, Srobotnik in preko Sv. Ane. Sklep o prestatviti kipa je občinski svet občine Osilnica že sprejel, ureničen pa še ni.

Ob vsej Kolpi, posebno pa še od Srobotnika in naprej proti Osilnici, je narava (vremenski vplivi) izoblikovala v kamnitih stenah več špic. Nekaj takih je v Loški steni nad vasjo Ložec, ljudje pa so jih poimenovali Mož, Baba in Otrok. Spletli so tudi več bajk o tem, kako in zakaj so vsi trije okameneli, saj so bili to sicer prebivalci vasice Ribjek.

Loška stena je znamenita tudi po tem, da se nad njo mešajo alpski, celinski in mediteranski vremenski vplivi. Zato je tu največ padavin. Od nekdanje pa so tu ljudje opazovali razne nenavadne pojave in še danes živijo ljudje, ki trdijo, da so videli v Loški steni vile in coprnice, ob Kolpi mračnike (velike možakarje, ki so strašili

ponočnjake), šratlje (škrate) itd. Tako vedo povedati, da je šratelj pogosto nagajal pri Suštarjevih v Bosljivi Loki (ta domačija je zadnjih nekaj let opuščena), videli pa so ga tudi na Debeli steni v Kolpi pod Šratljevo sušico, ki je malo pred Ribjekom.

V vasi Ribjek je znamenita cerkev sv. Egidija s tremi baročnimi "zlatimi" oltarji iz 17. stoletja, kasetiranim stropom, lepo poslikano prižnico itd. Cerkvico, ki je spomeniško zavarovana, zdaj že več let obnavljajo, restavratorji pa so pod ometom odkrili freske, ki pa jih niso še osvebodili beleža. V Ribjeku je tudi zasebna ribojnica, kjer imajo postrvi amerikanke. Med Ribjekom in Osilnico je urejena kajakaška steza za tekmovanja na divjih vodah. Pri njej je še nedograjeni kajakaški center, za katerega zdaj poteka pravda, čigava last sploh je: zasebna ali občinska.

Osilnica je središče dežele Petra Klepca, saj naj bi bil ta ljudski junak po eni izmed pripovedi rojen prav tu (po drugi pripovedi v Ribjeku, po tretji v Malem Logu na današnjem Hrvaškem, po četrti pa v Goracijah). V Osilnici se blizu znane gostilne Kovač tako rekoč konča sodobna asfaltna cesta po slovenskem bregu Kolpe. Zdjaj že potekajo dela za povezavo Osilnice s Podplanino pri Čabru, kjer je spet mednarodni mejni prehod. Tudi pri tej cesti, kot pri vseh cestah ob Kolpi in sploh na Kočevskem, pa se spet nekaj zapleta, a je resno upanje, da ovire ne bodo prehude.

Zanimivo je, da je območje Osilnice in tudi ozemlje na Hrvaškem preko Gerova do Grobniškega polja nekdanje pripadalo nemu gospodarju (Ortenburžanom, Celjanom) in vse to je bila dežela Petra Klepca. Nato so si Frankopani s potvarjanjem listin (kar ugotavlja hrvaški zgodovinar Smečiklas) prisvojili precejšen del tega območja (od Grobnika preko Gerova do Prezida). Tudi sedanje občine občine Osilnica in del sedanje občine Loški potok pa je pred drugo svetovno vojno dalj časa pripadalo savski banovini, se pravi Hrvaški. Šele po vojni je to spet Slovenija.

Z nadaljevanje ceste preko Žurg in Črne Potoka do Podplanine bo slovenski zemlji z domovino tudi na tem delu osilniške in potoške občine (Loški potok). Vas Črni Potok je znamenita po rimskem mostu, ki zdaj sploh ni znan in obiskana, pa po lutkarju Lavriču in še čem. Nekdanje je bilo na potoku več mlinov in tudi kovačija, česar danes ni več. Vasica je razmetana po več zaselkih, znamenita pa je tudi po tem, da ima gotovo več mostov kot na primer Kočevje ali Ribnica.

To je bil le kratek sprehod po novi ozki obkolpski cesti. Na kratko sem omenil le nekaj zanimivosti. Predvsem pa nisem opisal lepote teh krajev, ker pač take kratosote ni moč opisati. Treba jo je videti.

JOŽE PRIMC

Jarmov Peter Klepec je na steni Kovačeve gostilne v Osilnici na Selih, ki je pravzaprav edini pravi gostinski obrat v tem delu Kolpske doline. Pod kipom sta Josip in Dragica Klepac, ki trdita, da sta potomca Petra Klepca, saj sta bila rojena v njegovi domačiji v Malem Logu.

Rimski most v Črnem potoku je ena izmed tehničnih zanimivosti teh krajev. Zgodovinarji in arheologi o njem molče (ali ne vedo zanj?), domačini pa menijo, da so ga zgradili Rimljani, saj zgodovinarji pišejo, da je tu nekje (blizu današnjega Čabra) nekdanja potekala rimska cesta, katere trase še niso odkrili.

NAGRADI V TREBNJE IN LESKOVEC

Žreb je izmed reševalcev 44. nagradne križanke izbral Silvo Godnjavec iz Trebnjega in Marijo Seme iz Leskoveca. Godnjavčeva bo prejela denarno nagrado, Semetova pa knjižno. Nagrajnkama čestitamo.

Rešite današnjo križanko in jo pošljite najkasneje do 22. decembra na naslov: Dolenjski list, Glavni trg 24, p.p. 212, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 45. Ovojnico brez poštno znamke lahko oddate v naš poštni nabiralnik pri vhodu v stavbo uredništva v Novem mestu.

REŠITEV 44. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 44. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: SPOJENOST, TAMARISKA, ARARA, ALT, VIR, KAREL, MEŽAN, MIDI, ILKA, ARIJAN, SAVA, NUBUK, IRADA, KOLOMON, MINOLOVKA, IDA, BOKSIT, ODOLIN, ANATAS, VALONA.

PRGIŠČE MISLI

Eno najobičajnejših zdravil zoper lastno revu je ljubezen. Zakaj kdor je absolutno ljubljen, ne ve za revu. **M. KUNDERA**

Kadar žene ljubijo, postanejo neznačajne. **E. CANETTI**

Prvi znak, da neka družba propada, je upadanje novih idej. Brž ko se začnejo ponavljati ene in iste ideje ali ko se spreminja samo njihova oblika, ne pa tudi vsebina, je njen konec blizu. **A. TOYBEAR**

Napake nezmotljivih so vedno usodne. **Ž. PETAN**

ZDRAVA PREHRANA

Proč z loncem, a ne povsem

Zdravje, vitalnost in življenjska radost. Koliko denarja se v razvitem svetu in tudi že pri nas obrne za "čudežne" recepte, preparate, terapije in naprave, ki naj bi obudili od sodobnih življenjskih navad zadušeno zdravje, vrnili zaradi stresa izgubljeno vitalnost in prebudili zaradi dirke za gmotnim blagom v zanikrn drobec stignjeno življenjsko radost! Pomislili bi, da so ljudje pripravljene prav vse žrtvovati za te dobrine. Vendar to ne drži. Zvečine se niso pripravili odreči niti tako vsakdanji stvari, kot je krožnik kuhanih ali pečenih dobrot. Po ugotovitvah in izkušnjah mnogih bi namreč že samo to zadoščalo za bolj zdravo in radostno življenje.

Da si človek z lastnimi zobmi koplje grob, so vedeli že stari Grki. Preveč dobrega škodi, je slišati iz slovenskega ljudskega izročila. Skratka, za življenje je zelo pomembno, kaj počnemo za mizo, kaj in kako jemo. Danes, ko so stradeži samo še rodovni spomin, se ljudje otepajo z nasprotnimi težavami, kako se ubraniti sirenskih glasov, s katerimi se ponujajo najrazličnejše dobrote, in znebiti se posledic obilja: debelosti ter obolenj in zdravstvenih težav, povezanih s prehrano. Strokovnjaki za prehrano nam skoraj vsak teden postržejo s kakšnimi novimi odkritji in ugotovitvami, kaj nam škodi in kaj nam koristi, novih raziskav pa so deležna tudi starodavna vedenja o koristnosti občasnega posta, vegetarijanske prehrane, makrobiotike ipd. Sodobni prehranski reformatorji so šli celo tako daleč, da so izrekli prekletstvo nad kraljem kuhinje – štedilnikom.

Hočeš biti zdrav? Proč s kuhinjskim loncem! se glasi naslov knjige, ki jo je napisal Helmut Wandmaker in z njo sprožil širše zanimanje ljudi za surovo nemarno hrano. Po njegovem naravnem življenju – predvsem sta to sadje in zelenjava – ne smemo pokvariti s kuhanjem, pečenjem in podobnimi

NAGRADNA KRIŽANKA 45

IGRALEC ŠALIVIH VLOG	AVTOR: MARKO BERTONCELJ	ODTRGAN DEL VSTOPNICE	PREBIVALEC NA OTOKU	TVOR IZ MIŠČNEGA TKIVA, MIOM	KRČEVITA JEZA IN JOK	STARORIMSKI NARAVOSLOVEC (IT L.)	SALOMONOV UGANKAR		
TOLAŽBA							POLIŠČINA, GOJENA ZARADI ZRNJA	ANODA ALI KATODA	DELAVEC, KI KOPLJE
ZADNI OD ŠTEVILNIH OTROK NIČLA							ILOVICA STADION V MILANU		
DEL PRISTANIŠČA				JAPONSKO MESTO NA HONŠUJU AKO					
VOJAŠKI PAS					GORA NAD KOBARIDOM P NOGAVIČKA			TOČKA JADRANSKI OTOK	
DEL SKLADBE				PRIPOVEDNA PESNITEV HIMALAJSKA KOZA		KRAJ NA CRESU DVOJICA			KRAJŠA OBLIKA IMENA EDWARD
GRŠKI KATOLIK				ČRKA Y ROVA HIŠA					
NA NOVO NAREJENA BESEDA							SERPENTINE NA CESTI		
TERMO-ELEKTRARNA							VELIKA KRVOSESA MUHA		

praktični
praktični
praktični
**KRIŽ
Z**

Dišeči prazniki

Da bo med prazniki v vaši hiši prijetno dišalo, postavite na več mest različne sadne okraske. Na pomarančo lahko narišete vzorec, potem pa po črtah zabadate v lupino zobotrebec. V luknjice vtaknite po eno nageljnovo žbico. Pomaranče se sušijo in prijetno dišijo. Ali pa povežite v snopič cimetove paličice. Če želite, da bo vonj po cimetu še izrazitejši, kdaj pa kdaj nalomite kakšno paličico. Za prijeten vonj lahko uporabite tudi limone. Z vsake limone odrežite več elipsastih kosov lupine, in sicer prav do sadnega mesa. Sadeže zložite na suho in zračno mesto, da se posušijo, med sušenjem pa jih obračate. Ko so suhi, jih nanizajte na vrvič in obesite v tisti prostor, v katerem želite, da bo lepo dišalo. Lahko naredite tudi venec iz krljev, ki jih gosto nanizate na tanko žico in zvijete v venček. Ali pa uporabite sveža jabolka, ki jih prevežete s trakom, v katerega naredite luknjico, in vtaknete v jabolko nageljnovo žbico. Jabolka položite v posodo, ki je lahko v okras bodisi na mizi ali na okenski polici.

Ocvrta zelenjava v vinskem testu

Za 4 osebe potrebujemo: 4 jajca, 500 g moka, 1 žličko pecilnega praška, sol, 600 ml belega vina, 750 g majhnih korenčkov, 750 g cvetače, 2 veliki čebuli, 1/2 l olja za cvrenje, 500 g skute, 4 žlice kisle smetane, 3 - 4 žlice limoninega soka, drobnjak, 1 glavo solate. Pripravimo testo: zmešamo jajca, moko, pecilni prašek in sol. Med mešanjem prilijemo vino. Ko je testo gladko, ga pustimo počivati 30 minut, da se moka napne. Očistimo korenje in pustimo na vrhu kratak šop zelenih listov. Cvetačo razdelimo na cvetke. Korenje in cvetačo kuhamo (ločeno) v osoljeni vodi 4 do 5 minut. Oplaknemo z mrzlo vodo in odcedimo. Čebuli olupimo in prečno narežemo na pol centimetra debele obročke. V loncu za cvrenje segrejemo olje na 160°. Korenje, cvetačo in čebulne obročke pomakamo v testo in zlatno ocvremo v vroči maščobi. Zmešamo omako iz skute, kisle smetane, soli, popra in limoninega soka, dodamo narezan drobnjak. Ocvrto zelenjavo zložimo na pladenj, obložen s solatnimi listi. Zraven postrežemo s skutno omako.

Šest napogostejših vrtnarskih grehov

Zmernost v vsem je zlato pravilo, ki velja tudi za vrtnarstvo. Prva najpogostejša napaka je pretirano gnojenje s hlevskim gnojem. To povzroča preveč nitratov v zemlji in posledično tudi v rastlinah, kar je zdravju škodljivo. Druga napaka je obračanje vrtnih prsti z lopato, primerneje je rahljanje z vilami, ki drobnoživk in deževnikov toliko ne moti in prizadene. Tretja napaka je večerno zalivanje. Pravilno je krepko zalivanje vrta zjutraj, ko začne rastline asimilirati in vodo bolj potrebujejo. Četrta najpogostejša napaka je nenasitna in neustavljiva želja vrtničarjev po hitri rasti in lepem videzu vrtnin, posebno še plodov. Biološka vrednost umetno spodbujene rasti in videza je dvomljiva, če ne še kaj hujšega. Peta napaka je neupoštevanje posebnih značilnosti vrta, šesta pa pretirana košnja travnatih površin. Vsakodnevno brnenje kosilnice resda naredi travnato preprogo, toda prej ali slej to zelo izčrpa rušo. Z nje nega stališča zadošča le petkratna košnja na leto.

Ogrevanje s kurilnim oljem - gorilnik

Gorilnik kupujemo za daljše obdobje, zato ni vseeno, kako kvaliteten je in koliko goriva porabi. Že pri nabavi gorilnika pazimo, da izberemo kvaliteten in da imamo zanj v bližini servis ter da ima vgrajeno varčevalno loputo in predgretje. Odsvetujem nakup gorilnika, ki nima vse potrebne opreme in je zato cenejši. V razvitejših državah zamenjujejo stare gorilnike s sodobnejšimi, ki imajo večji izkoristek in manj onesnažujejo okolje. Rabljene gorilnike poceni prodajajo tudi pri nas. Nabavo takega gorilnika vam odsvetujemo. Priklop in zagon gorilnika lahko opravi samo pooblaščen servis, ki bo gorilnik nastavil glede na moč kotla in potrebe, da bo gorilnik deloval najracionalneje. Na tržišču so tudi gorilniki z raketnim izgorevanjem, ki imajo še boljši izkoristek in še manj onesnažujejo okolje, pa tudi cena zanje bo kmalu sprejemljiva.

načinom prehrane v kuhinji manj dela, hkrati pa se spremenjeni način prehrane pozna tudi v denarnici, kjer naj bi ostalo nekaj več denarja zaradi prihrankov pri nakupih v trgovini.

Jožica Somrak je trdno prepričana, da bo nova zdrava prehrana pridobila veliko somišljenikov v Sloveniji, četudi gre za radikalen premik v načinu prehranjevanja. Za kaj takega se je težko odločiti, a če so nagrade tako lepe, potem je stvar vredna premisleka in poskusa. **MILAN MARKELJ**

Izkušnje vse družine

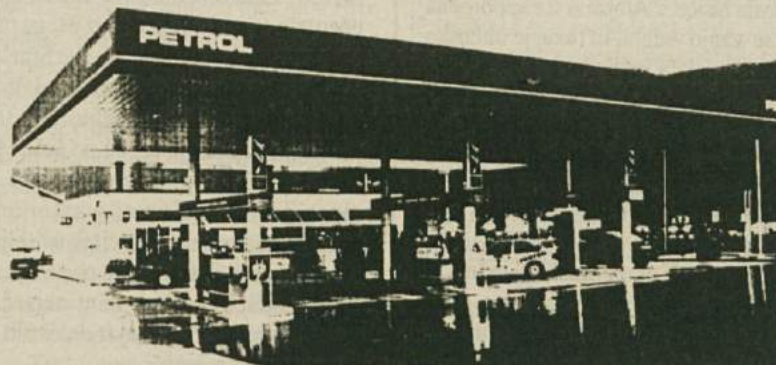
Nekoliko milejšo obliko zdrave prehrane, ki dopušča tudi nekaj "klasične" kuhane brezmesne hrane, a naj bi bila prav tako učinkovita kot zgolj surova, uvaja pri nas Jožica Somrak iz Grosupljega. V pred kratkim izdani knjigi "Živa hrana poživlja" na osnovi svojih nekajletnih izkušenj z vegetarijanstvom, makrobiotiko, biohrano ter na osnovi enoletne izkušnje svoje celotne družine s sadno-zelenjavno hrano najprej piše o svojih izkušnjah in pogledih na zdravo prehrano, nato pa podaja 85 receptov za pripravo surovih sadno-zelenjavnih obrokov. Njeno osnovno "odkriteje" je, da se nam ni treba tako trdo držati surovih živil, ampak da se lahko pogostimo tudi s kuhanom, nemarno hrano, vendar sme obsegati največ tretjino vseh dnevnih obrokov. Taka kompromisna prehrana je za mnoge vsekakor sprejemljivejša od strogih Wandmakerjevih načel, po katerih se surovi prehrani ne sme dodajati nič kuhanega. Če surov krompir ali stročnice niso užiteni, potem, po Wandmakerju, pač niso za uživanje in jih naj ne bi uporabljali za hrano. Somrakova pa jih vključuje v svoje recepte.

O koristnosti take prehrane za zdravje in splošno počutje se je avtorica prepričala sama in je z vso svojo družino najboljši dokaz. Takole piše v uvodnem poglavju: "Po osmih mesecih sem se brez truda približala svoji idealni telesni teži. Glavoboli so postali redkost, želodčnih težav in zaprtja ne poznam več, kaže, da tudi prehladnih obolenj ne. Revma se je po-

slovida, za največjo pridobitev pa imam svojo povečano vitalnost in jasno glavo. Če svoje sedanje telesno in duševno počutje primerjam s tistim pred dvema, tremi leti, se počutim – brez pretiravanja – deset let mlajšo."

Ne samo zdravje in boljše počutje, prehod na naravno prehrano prinaša tudi več prostega časa, saj je z novim

TUDI OBNAVLJAMO JIH!

V Kočevju, na Ljubljanski cesti, smo odprli obnovljen **samopostrežni bencinski servis** s sodobno in bogato založeno trgovino.

Pri nas se boste seveda lahko oskrbeli z **vsemi vrstami goriva** in tudi **s plinom v jeklenkah.**

Sprejeli bomo tudi vaše naročilo **kurilnega olja** in vam ga pripeljali na dom.

Z veseljem Vas pričakujemo vsak dan od **6. do 22. ure.**

PETROL

Slovenska naftna družba

Inšpekcija kot varstvo

Spremembe šolske zakonodaje bodo zajele tako predšolsko vzgojo, osnovne, srednje in poklicne šole kot tudi glasbene šole in dijaške domove. Ena od večjih novosti bo oživilen šolski nadzor oziroma delovanje šolskih inšpektorjev, kar pomeni predvsem večje varovanje pravic otrok, njihovih staršev in učiteljev.

Čeprav se beseda inšpekcija morda sliši malce zastrašujoče in si marsikdo misli, da je ta potrebna le na primer na področju gospodarstva in ekonomije, in ne v šolstvu, pa vendarle tudi tukaj prihaja do nepravilnosti in napak, odprava le-teh pa bo veliko lažja s to službo. Šolska inšpekcija v našem šolstvu ne bo nov pojav. Pogled v našo bližnjo šolsko preteklost kaže, da se je šolska nadzorna služba spreminjala. Od lani pa v Ljubljani deluje tudi Republiški inšpektorat RS za šolstvo in šport, ki ga vodi glavni inšpektor Štefan Lebar. Ta inšpektorat je ustanovila vlada in deluje kot poseben del ministrstva, njegova nadrejena inštanca pa je minister. Samostojni zakon o šolski inšpekciji se nastaja in ga sedaj drugič obravnava Državni zbor. O tem, ali je potreben ali ne, ne gre dvomiti, saj so na Republiškem inšpektoratu imeli vse leto dovolj dela.

Kaj delajo šolski inšpektorji?

Dokler še ni posebnega zakona o šolski inšpekciji, inšpektorji ukrepajo samo na podlagi pobud in pritožb. Gre za t.i. "izredne preglede", ko se odzivajo na pritožbe učencev, staršev in drugih, lahko tudi na zahteve ministrstva. Zdajšnji inšpektorji obravnavajo predvsem zadeve iz osnovnega in srednjega šolstva, delno tudi otroškega varstva in drugih področij dela javnih zavodov od vrtca do izteka srednjega izobraževanja. Kadar je kršen predpis, Inšpektorat opozori ravnatelja javnega zavoda na njegovo odgovornost za odpravo nezakonitosti.

V šolah so najpogostejši primeri, da komisija za ugotovitev ustreznosti učenceve ocene ni bila imenovana po predpisih ali pa pisna naloga z več kot tretjino negativnih ocen ni bila razveljavljena pri negativnih ocenah. Zgodi se tudi, da dijak, ki iz zdravstvenih razlogov ni mogel na avgustovski izpit, na šoli niso omogočili pogojnega vpisa, ker niso upoštevali zdravniškega spričevala. Nesporazumi se dogajajo tudi zaradi tega, ker so učiteljski zbori osnovnih šol avtonomni pri odločitvi, kdaj učenec z negativno oceno lahko napreduje v višji razred. Lahko se namreč zgodi, da en učenec z negativno oceno iz istega predmeta napreduje, drugi pa ne. Starši, ki vidijo le zunanje razlike med šolami, so seveda prizadeti in Inšpektorat v takih primerih ugotavlja le, če so šole spoštovale zakone in druge predpise. Ne more pa se vmešavati v avtonomne pravice strokovnih odločitev učiteljskega zbora šole. Inšpektorat pa rešuje tudi težave učiteljev. Ti se nanj največkrat obračajo glede vprašanj iz delovnih razmerij in dolžnosti.

Vloga ravnatelja na šoli

O tem, kako so učenci in starši zadovoljni s šolanjem in učitelji s pogoji dela, je v veliki meri odvisno od ravnatelja. O vlogi ravnateljev so se pred kratkim pogovarjali tudi na sestanku ravnateljev v Portorožu. Ti na šoli predstavljajo varuhe zakonitosti, ob dolžnostih poslovnega organa pa imajo naloge tudi kot pedagoški vodje šol, še posebej sedaj, ko še ni uveljavljen redni pedagoški nadzor z inšpektorji. Inšpektorat pogosto rešuje primere, ko je bil na šoli odpuščen učitelj, ne da bi imel ravnatelj neizpodbitne dokaze o njegovi krivdi. Nepravilno je tudi početje nekaterih učiteljev, da že na začetku šolskega leta grozijo učencem, da ne bodo izdelali. Posledice takih in podobnih nepremišljenih besed so lahko hude. Šole marsikdaj kršijo predpise tudi s tem, da izključitev iz

peljejo, še preden se konča pritožbeni rok, v tem času pa učencu tudi prepovedo obiskovati pouk. Šola mora varovati pravice učencev in učiteljev.

Inšpektor v razred le napovedan

Prihajajoči zakon o šolski inšpekciji predvideva, da se inšpektorji ne bodo odzivali le na pritožbe in pobude s strani učencev, njihovih staršev, učiteljev itd., ampak bodo opravljali redne preglede v vsakem zavodu na vsakih 5 let. Za to nalogo bo morda po prvih izračunih potrebno okoli 40 novih delovnih mest; osnovnih šol (centralnih in podružničnih) je v Sloveniji okoli 800, srednjih okoli 140, vrtcev in njihovih enot je približno 700, pristoje pa je treba še glasbene šole, zavode za moteno mladino, ustanove za izobraževanje odraslih, dijaške in študentske domove. Treba je poudariti, da v pristojnosti inšpektorata ostane še vedno zaključni izpit, ne pa matura. To bo posebej določal zakon o maturi.

Inšpektorji bodo delovali z nasveti in strokovno pomočjo. Zato bodo morali biti v stalnem stiku s šolo in ravnateljem. V skrajnih primerih naj bi inšpektorji lahko ukrepali na kraju prekrška, v ostalih pa bodo morali zadevo prijaviti sodniku. Inšpektorat bo pristojen za nadzor nad uresničevanjem zakonov v javnih in zasebnih zavodih, ki jih sofinancira država, varoval bo zakonitosti v

vzgoji in izobraževanju, pravice otrok, učiteljev, staršev, utrjeval strokovno samostojnost učiteljev in vzgojiteljev. V pristojnosti Inšpektorata bo tudi nadzorstvo študentskih domov in postopek vpisa v visoko šolstvo – od vpisa naprej pa se začne avtonomija univerze. Inšpektor bo lahko v zavod stopil le, če se bo prej napovedal ravnatelju, in vedno v njegovem spremstvu.

Dela bo dovolj

Kljub vsem pristojnostim šolskega inšpektorata in prihodnje šolske inšpekcije pa vsi problemi in nepravilnosti v šolstvu gotovo ne bodo odpravljeni. Šolski inšpektorat ima dolžnost le nadzirati zadeve, ki so v pristojnosti šolskega ministrstva in predpisov s tega področja. Če pa bo pri svojih pregledih opazil kakšne druge pereče stvari, bo o tem obvestil druge pristojne inšpeksijske službe, na primer za varstvo pri delu, sanitarno inšpekcijo itd.

Počakajmo torej še nekaj časa, da v Državnem zboru sprejmejo zgoraj predstavljeni zakon, pa bomo videli, kako bo zaživel. Pomembno je, da bo upošteval stare zahteve mnogih učiteljev po ločitvi inšpeksijske službe od pedagoškega svetovanja. Seveda bo prilagojen in usklajen z novo šolsko zakonodajo. Če hočemo, da bo šola še pridobila kvaliteto, ugled in resnost, potem mora med učitelji, učenci in starši priti do dialoga. K temu pa bodo pripomogli tudi šolski inšpektorji kot varuhi učiteljevih, učencevih in starševskih pravic ter strokovna avtonomija šol. Zato šolski inšpektorji – dobrodošli!

LIDIJA MURN

ZANIMIVOST IZ SVETA

Kaj Evropejci cenijo pri otrocih

Kateri lastnosti bi najraje privzgojili svojim otrokom? Največja raziskava javnega mnenja v Evropi doslej, ki jo je opravila evropska podružnica ameriške družbe International Research Associates, odkriva, da so nekatere kreposti mednarodne, druge različno evropske, in da pri vzgoji otrok starši različnih narodnosti dajejo prednost različnim lastnostim. Po vsem svetu pa cenijo tri: lepo vedenje, občutek za odgovornost in spoštovanje drugih.

Zahodni Evropejci se od drugih prebivalcev Zemlje razlikujejo po tem, da so vsem trem dali približno enako težo. Vzhodni Evropejci pa podobno kot Severnoameričani najbolj cenijo občutek za odgovornost: spoštovanje drugih uvrščajo na četrto mesto. Vestnost pri delu cenijo veliko bolj kot kateri koli drug del sveta.

Imeti domišljijo je za zahodne Evropejce dvakrat pomembnejše kot za kateri koli drugi del sveta. Ta sposobnost je povsod drugod zasedala najnižja mesta. Za zahodne Evropejce je domišljija pomembnejša od ubogljivosti in vestnosti in jo cenijo enako kot občutek pripadnosti. So pa tudi edini na svetu, ki zelo nizko vrednotijo učenje.

V Evropi vljudnost najbolj loščijo Belgijci, Španci in Grki, sledijo jim Norvežani, Finci, Britanci in Francozi. Lepo vedenje se zdi najmanj pomembno Švedom in Dancem, manj navdušenja za to čednost pa je tudi v deželah nekdanjega Vzhodnega bloka.

Odgovornost so zelo visoko ovrednotili Švedci in Nizozemci, najnižje pa Danci in Grki. Strpnost in spoštovanje drugih sta bila najvišje v Skandinaviji, Franciji, Veliki Britaniji, Švici, Španiji in na Nizozemskem. V nekdanji vzhodni Evropi in Grčiji pa nista posebej visoko.

Vzhodni Evropejci bolj kot drugi cenijo sposobnost sporazumevanja med ljudmi. Tudi Švicarjem in Turkom se to zdi

pomembna sposobnost. Švicarski raziskovalci pravijo, da je tako zato, ker je Švica dežela z dvema verama in štirimi jeziki.

Nemcem, Avstrijcem in Švedom veliko pomeni neodvisnost, ne pa Francozom, ki vestno delo cenijo veliko bolj kot drugi zahodni Evropejci. Slednje zelo nizko cenijo Britanci, in kar je presenetljivo, tudi Švedci.

Belgijci s poudarjanjem lepega vedenja vztrajajo tudi pri ubogljivosti. Tudi Britanci, Irci in Grki to lastnost še kar cenijo, Italijani pa prav nič. So pa slednji skupaj z Danci daleč pred vsemi, ko gre za zvestobo oz. občutek pripadnosti. Italijani in Danci nizko uvrščajo varčnost, domišljijo pa višje kot večina drugih, čeprav tu vodijo Švedci, ki sicer slovijo za hladne in puščobne. Vere nikjer razen v Grčiji in Turčiji ter do neke mere na Irskem nimajo za zelo pomembno.

Predsednik irske podružnice INRE je dejal, da je nizko vrednotenje občutka pripadnosti lahko posledica razjedjenosti odnosov med zaposlenimi in delodajalci, medtem ko na domišljijo starši gledajo kot na nekaj, česar pri svojih otrocih ne znajo gojiti.

Težave v tem delu vprašalnika so značilne za vse ankete velikih mednarodnih razmer. Čeprav so vprašanja prevedena zelo skrbno, ob kulturnih razlikah nastajajo zadrege, ki jih je težko premagati. Angleška beseda "imagination" za domišljijo se v holandsščino na primer lahko prevede kot "domišljavost". Zato, pravilno nizozemski raziskovalci, je pri njih domišljija veljala tako malo. Razen tega so nekatere lastnosti v nekaterih narodnih tako globoko vrašene, da jih imajo za samoumevne, medtem ko druge zaradi občutka, da jih družbi primanjkuje, močno poudarjajo.

JANEZ PENCA
(Vir: The European)

Ivana in Alojz Medved iz Kočevja

Ivana še ve za Titanik

Vsi okupatorji na tem svetu se najbolj bojijo teme. V dnevni svetlobi se zanašajo na svojo vojaško premoč, ko pa se svet pogrezne v mrak, se iz teme priplazi dvom. Tako je bilo tudi tiste noči v začetku štiridesetih let. Polna luna je plavala nad okupiranim Črnomljem. A niso vsi spali. Malo Medvedovo Ivanko je očitno po trebuhu nekaj zvijalo in glasno je zajokala. Njena mati se je zbudila in stopila do zibke, da bi jo pomirila. Tedaj je v bližini počil strel in šipa v oknu se je razletela. K sreči je krogla pristala v steni in ni nikogar oplazila.

Kaj se je pravzaprav zgodilo? Italijanski stražar je, daleč v osrčju te nepokorne dežele, s tesnobo v srcu prisuškoval glasovom, ki so prihajali iz teme. Nenadoma se je nekaj zbleščalo. Italijani so bili znani strahopetci in so streljali za vsako malenkost. Tudi zdaj je stražar dvignil puško, pomeril proti svetlobi in ustrelil. Svetloba je izginila.

Več kot pet desetletij pozneje se pogovarjamo v kuhinji iste hiše v Črnomlju. Dete, ki je spalo v zibki, je sedaj gospodinja Ivana. Njena mati Ivana, ki bi jo Italijani takrat skoraj zadeli, je stara že preko devetdeset let, vendar se tistih dogodkov še do potankosti spominja. Tudi oče Alojz je zraven. Zjutraj po tistem strelu so ga Italijani močno privili zaradi luči, ki jo je bilo v zatemnjenem mestu prepovedano prižigati. Alojz se je izgovarjal in Italijanom le nekako dopovedal, da je strah plod njihove lastne domišljije. Ko je drugo noč luna spet posijala, se je posvetilo v šipah Medvedovega okna, ki niso bile še poškodovane.

Seveda se pri Medvedovih nisem oglasil zato, da bi se pogovarjal o tem, kako lepo se luna blešči v njihovih oknih, a vendar vojni doživljanje pripoveduje o tem, kako drobna naključja krojijo naša življenja. Le nekaj centimetrov stran bi frčala krogla, pa Medvedove mame ne bi bilo več med živimi. No, o podobnih stvareh se da marsikje ugibati. V življenju Ivane in Alojza Medved bi jih našli celo vrsto.

Začnimo s Kuzmovim posestvom v Dolenjih, kjer sta živela Ivanina dedek in babica. Njuni otroci so drug za drugim izginjali čez lužo v Ameriko. Sin Jože je za vedno ostal v rudniški jami, Miha pa se iz Amerike staršem sploh ni oglasil. Ana, ki je tudi odšla čez lužo za bratoma, se je tam poročila s Tonetom Krncem iz šmarješkega konca. Imela sta že dva otroka, ko sta se odločila za pot v stari kraj. V Zburah je Tone našel gostilno. Tu se je spet rodilo nekaj otrok, med njimi tudi Ivana. Potem pa je prišlo iz Dolenjcev povabilo, naj se družina preseli tja. Res so zapustili Zbure in se posvetili kmetovanju v Dolenjih. Otrok je bilo zdaj že devet. Veliko za preživljanje, malo za delo, saj so bile ročice še preslabotne. Zato se je oče ponovno odpra-

vil za delom v Ameriko, a je tam hudo zbolel. Znanci so mu pomagali, da je okrevljal in se vrnil domov. Nekaj živinčet je moral iz hleva, da je mati poravnala stroške nege in prevoza.

Pa je bila še sreča, da je oče prišel domov. Vračal se je leta 1912. Parnik, na katerem je bil oče, je prestregel klice na pomoč z ladje Titanik, ki je naletela na ledeno goro. Parnik, na katerem je bil oče, je imel premalo kuriva, da bi krenil z redne poti na pomoč nesrečni ladji. Tedaj kaj dosti pomoči tako ali tako ni bilo več moč nuditi, No, otroci v Dolenjih so bili vsi veseli, da se je oče vrnil, čeprav je bila njegova pot pravzaprav ponesrečena in ni prinesel kopice dolarjev.

So morali tedaj pa drugi bolj trdo prijeti za delo. Ivana je delala doma vse do petindvajsetega leta starosti, nato pa je šla za dekle v črnomaljsko župnišče. Tu sta se spoznala z Alojzom Medvedom. Tudi Alojz je prišel v župnišče za hlapca in tudi on je imel že kar nekaj sveta za seboj. Rodil se je v Grčevju za Starim gradom in hitro je moral za kruhom v svet. Služil je pri različnih gospodarjih v novomeški okolici, potem pa se je na soteški žagi se pričel delu na gatrju. Za župniškega hlapca je bilo to skoraj preveč. In res, kmalu, še pred vojno, je začel delati pri črnomaljskem podjetniku Plutu. Ta je imel trgovino, mlin in žago, in ker je bil Alojz večš žaganja, je pri njemu hitro dobil zaposlitev. Medtem je Ivana skupaj s svojo sestro v Črnomlju postavila hišico, z Alojzom sta se poročila in se vanjo vselila. In tukaj je okensko šipo razdejala italijanska krogla.

Krogel je bilo takrat nešteto. Kdo bi preštel vse, ki so frčale okoli, ko je Alojz po italijanskem razpadu partizanil po teh krajih! K sreči ga ni zadela nobena. Ker je bila Bela krajina vendarle nakakšen otoček svobodnega ozemlja sredi okupirane domovine, se je kdaj pa kdaj oglašil tudi doma, da se je najedel in očečil. Tako je bilo tudi sredi nemiške ofenzive, ki se je takrat kot klin zabila v srce Bele krajine.

"Prišel sem domov, na vratih pa je bil listek, na katerem je pisalo, da bo tisto noč tam prenočil nemški oficir. Bil sem izmučen in umazan, poln uši. Moral sem se preobleči, umiti, najesti in odpočiti. In bil sem oborožen. Nemca bi ustrelil ali pa se mu predal, vseeno mi je bilo," pripoveduje Alojz. Ivana pa doda: "Prestrašena sem hodila po Črnomlju in vprašala župnika, ki sem ga ravno srečala, kje so Nemci. Odgovoril mi je, da so že odšli. Pritek-la sem domov z veselo novico. Ta je pa že spal."

Po vojni se je Alojz spet zaposlil pri Plutu, čigar posest je potem postalo podjetje Zora, in tam je dočkal tudi penzijo. Ivana pa je kljub nenehnemu garanju v več kot devetdesetih letih svojega življenja očitno ni zaslužila. Vsaj dobiva je ne. TONE JAKŠE

Modri prelivi življenja in neskončnosti

Tesna bližina smrti usodno zaznamuje človeka, kot da se v bližnjem srečanju z veliko skrivnostjo bivanja v posamezniku sprostito dotlej zadrževane ali zatajene sile. Pred 23 leti je globok pogled v oči smrti določil življenjsko pot Jožeta Kotarja, da je odločno krenil za svojim najglobljim klicem, ki ga je od otroštva naprej vabil s sirenskimi glasovi v pekel in nebo ustvarjanja. Danes je Kotar znan in cenjen slikar, usodni trenutki srečanja s smrtjo pa še vedno kot daljni odmevi odzvevajo v za Kotarja tako značilni modrini in sanjsko zarisanih krajinah in figurah njegovih umetnin.

Likovni talent in želja po likovnem ustvarjanju sta se zgodaj zganila v fantiču, rojenem leta 1952 v Novem mestu. V številni Kotarjevi družini – rodilo se je šest otrok, živih pa je ostalo pet – je najmlajši med njimi, Jože, v pomanjkanju drugih igrač hitro našel svojo najljubšo igračo v očetovem tesarskem svinčniku. Ure in ure je risal po polah papirja in kar sam odkrival skrivnostni perspektive in izometrije. Kot nekoliko trmast in samosvoji otrok, ki je vse hotel narediti drugače kot drugi, se ni zadovoljil z običajnimi risbami, ampak je hotel stvari narisati v njihovi prostorski. Razumljivo, da v osnovni šoli pri likovnem pouku ni bil deležen petic, saj je bilo to, kar je narisal ali naslikal, preveč drugačno od osnovnošolskih predstav. Otroci so denimo barvali vodo modro, Jože pa je vedel, da je voda sama po sebi brez barve in da so njene barve le barve odsevov. Domači so njegovo zanimanje za likovno ustvarjanje sicer opazili, a so v njem videli le konjička, ki za življenjski poklic ni ne primeren ne zanesljiv. Tako je fant po končani osemletki odšel v elektro šolo EGŠC v Mariboru in se učil za električarja. Kdo ve, kako bi se Jožetovo življenje razpletlo, če ne bi prišlo do usodnega in odločilnega dogodka.

Drugo rojstvo

Na praksi v ljubljanskem Litostroju ga je med delom udaril močan električni tok. Padel je kakih osem metrov globoko med stator turbine. Tak padec je lahko že sam po sebi smrten, pri Jožetu pa je bil po igri usode oživljajoč. Električni sok ga je tako rekoč ubil in mu ustavil srce, padec pa je kot nekakšna reanimacijska masaža ali protišok srce ponovno obudil k življenju. "To je bilo moje drugo rojstvo," pravi Kotar.

V njem se je takrat nekaj prelomilo: na življenje je začel gledati drugače. Prevladala je občutek, da ni več zavezan ničesar drugemu kot svojim prvim vzgibom, kaj mu je bilo življenje tako rekoč znova podarjeno, da ga uresniči po svoje. Dozorela je trdna odločitev, da bo poslej slikar.

Vendar zgolj talent, navdušenje in volja niso dovolj. Kotar se je zavedal, da mu ob nekaj izkušnjah le manjka veliko potrebnega znanja, zato je veliko delal, kupoval strokovne knjige in se učil. Takrat se je dolenska metropola, kamor se je Kotar vrnil, začela prebujati iz popolnega likovnega mrtvila. Slikarji, ki so prej delali v njem, so ali umrli ali odšli drugam, v mestu ni bilo več Vladimirja Lamuta, Bogdana in Zdenke Borčič, Božidarja Jakca, bili pa so mladi zarašeni, ki so ustanovili likovno skupino "Vladimir Lamuta", med soustanovitelji pa je bil tudi Jože Kotar. Tu je potem v družbi kolegov pridobil nova spoznanja in vedenja, pomembno pa sta njegovo znanje dopolnila kipaarka Duba Sombolac in slikar Milan Butina, ki sta poučevala v novomeški likovni šoli. Sombolčeva je znala Kotarja, ki je bil in na nek način še vedno je zaprisežen krajinar, celo navdušiti za slikanje človeške figure.

Na Kotarjevi slikarski poti je bilo pomembno tudi prijateljstvo z medalijerjem Vladimirjem Štovičkom iz Leskova pri Krškem. Štoviček mu je odprl pot v širni svet, ko je napisal pismo svojemu nekdanjemu sošolcu na praški akademiji Jaru Hilbertu, pri nas skoraj neznanem, v Parizu pa cenjenem slikarju slovenskega porekla, naj sprejme mladega talentiranega slikarja iz Novega mesta in

ga usmerja v sodobne slikarske tokove v Parizu.

Pariško stradanje

Sledila je pot v Pariz in prva, žal trpka izkušnja sveta. Danes se Kotar svojo prvega bivanja v evropski slikarski Meki spominja kot zanimive dogodivščine, takrat pa je bilo zanj življenje v Franciji zelo huda preskušnja. Brez znanja jezika, brez denarja, le poln upanj in hotenj je odšel za nekaj mesecev v večmilijsko mesto in tu iz dneva v dan tolkel veliko pomanjkanje. Slikar Hilbert je bil nekako nad tem, da bi se pobrigal, ali ima mladi slikar sploh kaj za pod zob, in tako se je moral Kotar preživljati s portretiranjem gostov po zakajenih lokalih.

"Živel sem na samem robu preživetja. To je bila trda, a po svoje tudi koristna izkušnja," pravi Kotar. "Imel sem ogromno volje in energije, zato sem se privadil taki hoji ob robu; prekalil sem se in poslej se nisem ničesar več bal. Kasneje sem še večkrat potoval v Francijo, obiskal sem tudi Švico, Nemčijo, vendar so bila vsa kasnejša potovanja bolj pripravljena in se pariška mizerija ni več ponovila."

Iz Hilbertovega pariškega ateljeja se je mladi slikar vrnil v domovino kot živ okostnjak, visok več kot 1,8 metra je tehtal vsega 51 kilogramov, toda vrnil se je za zanj pomembnim spoznanjem. Ker se slavnim slikar ni kaj dosti ukvarjal z mladeničem iz Slovenije, je Jože sam toliko bolj intenzivno proučeval mojstrovost slikanje in kmalu odkril eno od njegovih ustvarjalnih skrivnosti, učinkovito uporabo barvnega kontrasta: vsaka barva je svetlejša, če jo podkresta s sorodno, a temnejšo barvo.

Enajst piranskih mednarodnih nagrad

Pet let je Kotar vztrajal kot samostojni umetnik, a bil je razmeroma malo znan, Novo mesto ga še ni sprejelo, tako da od slikanja ni mogel živeti. Morda bi se sam še kako pretolkel, a že nekaj časa je imel ob sebi življenjsko sopotnico, ženo Vilmo, ki je bila sicer pripravljena živeti na njegovo način, toda tu je bila še hči Klavdija. In Jože se je poslovlil od sanj o samostojnem umetniškem poklicu ter se zaposlil. Delal je vse mogoče, štiri leta je celo opravljal težka fizična dela na Dinosu, prelagal staro železje. Kasneje je dobil dobro delovno mesto na oddelku za razvoj v šentjernejški Iskri, kjer je dokazal, da je pravi ustvarjalec povsod ustvarjal. Podjetju je prispeval kakih deset inovacij, njegov patent rezanja ulano folije s super konico pa je še zdaj v uporabi.

Vse to je bilo potrebno le za preživetje, pravi Kotarjev poklic pa je bilo in ostalo slikarstvo. Tudi v obdobju, ko je najbolj trdo telesno garal na Dinosu, je vsak dan po končanem delu risal in slikal po več ur, včasih pozno v jutranje ure. Ob tem se mu je vse bolj razkrivala še ena resnica, namreč, da znanje in tehnike, kakor so potrebni in do določene nujni, vendarle niso tisto najbolj bistveno. "Najvažnejše je, da svet polno doživljaš, da so stvari tako močno doživite v tebi, da jih moraš izpovedati," pojasnjuje Kotar.

Tako je počasi krenilo na boljše. Vrstile so se skupinske in samostojne razstave, tudi kupci za njegove slike so se oglašali. Leta 1979 je prejel tudi prvi nagrado: na Labodovem ekstemporu in na sabski razstavi v Kosovski Mitrovici. "Da bi potrdil tudi na zunanji način svoj

Jože Kotar

temeljni občutek, da sem slikarsko na pravi poti, sem potreboval kakšno pomembnejše priznanje. Zunanjo spodbudo v tem pogledu sem zares potreboval, zato sem se udeležil mednarodnega piranskega ekstempora. Menil sem, da je mednarodna žirija te ugledne likovne prireditve toliko objektivna, da bo njeno morebitno priznanje tista prava potrditev, ki jo potrebujem. Leta 1981 se je tako začela moja piranska zgodba o uspehu. Prejel sem nagrado, potem pa sem bil v naslednjih letih še enajstkrat med dobitniki piranske mednarodne nagrade," pripoveduje Kotar.

Nikoli povsem zadovoljen

Na enem od piranskih slikarskih srečanj je spoznal velikega zbiralca umetnin, uspešnega nemškega advokata, ki ga je kasneje seznanil s slavnim nemškim kiparjem Theodorjem G. Sellnerjem. Obisk kiparjevega ateljeja je bil za Kotarja pomembno doživetje in dragocena izkušnja, še toliko bolj, ker je bil pri Sellnerju deležen prave prijateljske pozornosti, kakršno je pogrešal pri Hilbertu v Parizu. Sellner mu je ob nekem obisku povedal zelo spodbudne in pohvalne besede. "Jože, brez dlake na jeziku ti povem, da imaš vse možnosti, da postaneš dober slikar. Stvari dojemáš čutno, čutiš jih v srcu. Kar zavidam ti veliko emocionalno energijo, ki te vodi," je dejal slavni umetnik.

Za Kotarjem je danes več kot 90 skupinskih razstav doma in v tujini, blizu 20 samostojnih razstav, spisek prejetih nagrad gre preko 30, njegove slike vse po galerijah in domovih širom sveta. Njegovo slikarstvo postaja cenjeno tudi med strokovnjaki. Prav zgovorno je dejstvo, da je bila po mnenju nekaterih likovnih poznavalcev Kotarjeva razstava v Vodnikovi domačiji v Ljubljani izvrščena v vrh kulturnih dogodkov zadnjega obdobja in je presegla celo slovitost Piccassojevo razstavo v Cankarjevem domu. Na nedavni brodelni prodaji umetnin Lions kluba na Otočju je Kotarjeva slika Bolero dosegla najvišjo odkupno ceno. Še in še bi lahko naštevale dejstva, ki potrjujejo, da je danes Jože Kotar pomemben ustvarjalec.

In kako on sam gleda na svoj sedanj položaj, ko je dosegel pomembne uspehe, ko je končno lahko postal svoboden umetnik in tako uresničil mladostno željo? Je zadovoljen z doseženim?

"Sem take vrste človek in take vrste slikar, da nisem nikdar povsem zadovoljen. Mislim, da me to hrani in kali ter mi daje novih moči za nadaljnje delo in ustvarjalna iskanja. Navsezadnje človek ne postane slikar zato, ker si to želi, ampak ker je to njegova življenjska poklicanost, poklic v pravem pomenu te besede. Za pravega slikarja enostavno druge možnosti ni. Mislim, da moram še ustvarjati, delati, saj ne vem, ali sem dosegel svoj zenit. Če bi vedel, da sem svojo najboljšo sliko že naslikal, bi najbrž vrgel čopiče v kot, moje življenje pa bi bilo nekako izpraznjeno. Tako pa sem še vedno prepričan, da bom najboljšo slika še ustvaril."

MILAN MARKELJ

Bog je odšel

Kar malo predržno zazveni naslov knjige Janeza Švajncerja **BOG JE ODŠEL**, ki je izšla pri Dolenjski založbi v zbirki Utva. Delo je izšlo ob pisateljevi 75 letnici.

Janez Švajncerc ljubiteljem lepe besede ne more biti tuj, saj je napisal že 32 knjig – romanov, povesti, dramskih in mladinskih del. Prispevke objavlja v slovenskih revijah in na radiu, prevedeni pa so bili tudi v tuje jezike. Knjiga *Bog je odšel* je izšla ob njegovem rojstnem dnevu, napisal pa jo je v spomin na svojega dobrega prijatelja in literarnega kolega, koroškega pesnika Hermana Vogla. Vendar kljub temu ne gre istovetiti zgodbe knjige s pesnikom in njegovimi najbližjimi, čeprav je Švajncerc za ogrodje svoje zgodbe uporabil njegovo krajevno, socialno in rodovno ozadje. Za naslove posameznih poglavij si je Švajncerc sposodil tudi nekaj verzov iz njegove poezije, vendar se pesnik bralcu v 146 strani dolgi knjigi razkriva bolj na simbolni ravni.

Ob koncu branja pričujoče knjige postane jasno, zakaj naslov *Bog je odšel*. Gre za kruto življenjsko zgodbo Švajncercjevega Vogla, ki da misliti. Glavnega junaka spremljamo od njegovih otroških in mladostniških let, ki jih preživlja v trdi kmečki družini, kjer je za nesrečo največji krivec alkohol. Oče pije. Tako Vogel raste v trdih življenjskih razmerah in kot miren, prijazen fant najde uteho v poeziji, ki postane smisel in način življenja. Kmalu spozna, da je "drugačen od njih, zelo drugačen". Koroški fant iz mežskih grap in strmin postane ljubljanski študent in intelektualce, čeprav sta si starša želela, da bi drugi sin postal duhovnik. Srečno obdobje doživlja fant, ko spozna svojo veliko ljubezen, potem pa se zgodba odvija običajno za današnji čas – poroka, dva otroka – začetna sreča in ljubezen pa kar nekako usihata in nazadnje presahmeta. Vogel postane, tudi zaradi svoje preobčutljivosti, razočaran nad pustim vsakdanjikom in svetom nasploh. Kljub temu da je njegov oče umrl zaradi alkohola, najde uteho v pijanci. Po kozarcu se mu vrača volja in svet postane lepši in privlačnejši, seveda na kratek rok. Vse bolj ga vleče domov in nikakor se ne mora odtrgati od svojih korenin in navezanosti na dom, starše in ljudi pod Peco. Gre po očetovi poti in konec je temu primeren.

Bog je odšel je zelo pretresljiva izpoved, pisana z občutjem. Veliko je vredna tudi zato, ker opominja na nesrečo, ki jo prinaša vdaja alkoholu. Upam, da ne zaman.

LIDIJA MURN

Še trije liriki v Liriki

V zbirki *Lirika*, ki jo je založba Mladinska knjiga osnovala pred četrto stotletja, je izšlo več kot osemdeset knjig. Številnim izborom iz poezij najvidnejših predstavnikov posameznih obdobij in smeri v svetovni literaturi so se v letošnjem nedavno izdanem knjižnem paketu pridružili trije novi. Pesmi Lamartina je izbral in prevedel ter napisal spremno besedo Janez Menart, Georgejo je podobno predstavil Kajetan Kovič, Ashberyja pa Aleš Debeljak.

Alphonse de Lamartine velja za prenovitelja francoske lirike, čeprav so njegove pesmi, kar zadeva jezik, slog in naravo čustev, ostale zveste literarnemu izročilu. Pesniku je uspelo, da je tako vsebinske kot oblikovne elemente medsebojno prepletel s pretanjenim poslušom za skladnost izraza in muzikalnost. Sicer pa so za Lamartinovo liriko zelo značilna čustva, melanholične izpovedi o samoti, minljivosti in čisti ljubezni, medtem ko so njegove najbolj znane pesmi posvečene naravi in refleksijam o Bogu. Pesnika izvrščajo med značilne predstavnike francoske romantike. Pričujoči izbor pomeni prvo zaokroženo predstavitev poezije tega pesnika slovenskemu bralcu.

Nemški pesnik Stefan George je poleg Rilkeja in Trakla najznamenitejši predstavnik smeri, ki se je pojavila ob koncu 19. stoletja in se je oprijela označitev nova romantika. George je deloval iz pričanja, da mora biti pesnik tudi glasnik oziroma pričevalec in sodnik svojega časa, zato je njegova lirika postala angažirana. Na pesnika je zelo vplivala prva svetovna

vojna; v pesmih se je posvečal perečim temam, vojnim grozotam in vprašanju nemštva. V času nacizma so se pojavile mnoge zavajajoče interpretacije Georgevega pesništva, tudi take, da je pesnik glasnik ideologije tega obdobja. George je bil tudi prvi pesnik moderne nemške lirike, ki je vzpostavil most med poezijo svojega naroda in sočasno vrhunsko francosko poezijo.

John Ashbery, ki v tokratnem paketu *Lirike* predstavlja sodobno poezijo, spada po presoji literarne kritike med najboljše še živeče ameriške pesnike, če že ni najboljši. Slovenski bralec je tokrat prvič dobil možnost, da ga spozna širše in po vsebinsko zaokroženem izboru, ne le po posamičnih pesmih, ki so se pojavljale in se še pojavljajo v slovenskem prevodu v tej ali oni reviji. Ashberyjev izraz se je oblikoval pod vplivom tak imenovane "newyorške šole", zelo dejavne v šestdesetih letih in povezane s znanim slikarskim gibanjem "abstraktni ekspresionizem". Pesnik je iz sočasnega slikarstva prevzel tematiko sodobnega mestnega življenja, medtem ko njegova poezija odseva zavest modernega človeka, čigar edina "mistika" je blodenje po velemestnih labirintih.

IVAN ZORAN

Kurji Marko

V zbirki Gorjanski škrat, kamor Dolenjska založba uvršča tiste svoje knjige, ki so namenjene mlajšemu bralstvu, je te dni izšel izbor črtic o živalih Janeza Kolence. Pisatelj in pesnik, ki ga poznamo tudi kot ustvarjalca za otroke, je pod naslovom **KURJI MARKO** zbral šestnajst zapisov, "zgodb za mojo dušo", kot jih je naslovil sam, in v njih občuteno ter z veliko ljubeznijo do narave opisal svoja doživetja z domačimi in divjimi živalmi, kot so bili psiček Pazi, gosak Mulo, kavkica Kati, koštrun Zgaga, papagaj Tomi, krava Rdečka ali jerebičke, pa tudi spomine na doživetja, povezana z drevesi, denimo s kostanjem pred stanovanjskim blokom ali s staro tepko ob cesti. V krog zapisov o svojih ljubljencih iz narave je vrstil tudi črtico o starem Fletnu, možakarju z Mirne, krajevnem čudaku, polnem življenjskih modrosti, in o slovenskem razumniku in ustvarjalcu Ivanu Mraku, znanem po svoji veliki ljubezni do vsega živega. Pisatelj, se pravi kurji Marko, kot so mu rekli v rodni Mirni zaradi njegove ljubezni do živali, je zgodbe zapisal v preprostem, vsem razumljivem in zlahka dojemljivem jeziku, v tej preprostosti, ki posebej močno učinkuje pri zgodbah z žalostnim koncem, pa je izpovedal tudi nekaj misli, ki so enostavne in na prvi pogled skorajda samoumevne, a so vendar globoke, če se zna bralec poglabiti vanje. Prav zaradi te značilnosti je knjiga seveda primerno branje za otroke, ne bo pa škodilo tudi odraslim, če jo bodo prelistali. Morda jim bo prebudila nekaj tiste srčne kulture, ki jo dan današnji življenje tako hitro in učinkovito briše, kaže pa se v sočutju do vsega bivajočega.

Kolenčeve zgodbe je z barvnimi ilustracijami opremil slikar Jože Kumer, izid knjige pa sta podprli Mestna občina Novo mesto in tovarna zdravil Krka.

MILAN MARKELJ

KNJIŽNI TELEGRAMI

- Pri Slovenski matici je izšlo šest knjig: zbirka zgodnjih novel SANJA O RAZBITEM AVTOBUSU Andreja Hienga, spominski zapisi Dragotina Cvetka V PROSTORU IN ČASU, Iskre Čurkina **RUSKO-SLOVENSKE KULTURNE STIKI**, filozofski deli **NA POTI DO GOVORICE** in **UVOD V METAFIZIKO** Martina Heideggerja ter Alberta Rejca, Toneta Černača in Jožeta Vadalca **PRIČEVANJA O TIGRU**.

- Založba Mladika je ob pisateljevi 50-letnici ponatisnila roman Mateta Dolence VAMPİR Z GORJANCEV, katerega dogajanje je postavljeno na Dolenjsko.

- Pri Mihelaču so v novi zbirki Talija izšla tri dramska besedila slovenskih avtorjev: Daneta Zajca GRMAČE, Rudija Šeliga **RAZVEZA ALI SVETA SARMATSKA KRI** in Vinka Möderndorferja **ŠTIRJE LETNI ČASI**. V zbirki Brevir pa so izšli eseji Toma Virka **UJETNIKI BOLEČINE**.

Preteklost v gosteh

KUHARICE NA OH CETIH – Nekdaj je bila ohcet eden najpomembnejših dogodkov v življenju. Najpogosteje so jo dogovorili v zimskem času, ko je bilo na voljo dovolj časa in hrane. Modro pa so jo izbrali časovno tudi glede na devetmesečni kasnejši porod, ko si je žena po njem v naslednjih zimskih mesecih do spomladi spet toliko opomogla, da je lahko poprijela za delo. Mnoge kuharice so bile na ohceti kar stalne, saj so jih hodili, ker so bile dobre, pogosto naprošati za pripravo ohcetne pojedine. Seveda je imela vsaka poleg sebe še pomočnice. Priprave so se začele že tudi cel mesec prej, peka nekaterih pogač in peciv pa po deset dni do teden pred ohcetjo. Tik pred koncem dela je skoraj redno nastala fotografija kuharic in njihovih dobrot. Fotografija prikazuje kuharice in v ospredju tri okrašena srca. Nastala je pred 2. svetovno vojno na Malem Vrhu pri Brežicah. (Pripravila Ivanka Počkar iz Posavskega muzeja)

In Trdinovih zapiskov

Ne misli na žensko truplo – Pride prijatelj iz slavonskih šum s polnimi žepi denarjev, ki je prisluzil v manj ko polovici leta sicer s trdim delom, ali v popolni prostosti med hrasti, bukvami in mladimi veselimi tovarši. Popis jame revnega hlapčona mikati. Res da ga je strah gozdov, kolibe, hrvaških mrzlic in vseskozi novega življenja - ali korajza velja - nekoliko goldin. Se prihrani ali izposodi, zdaj hajd v Hrovatijo iskati si boljše sreče, nego jo daje sirotna kranjska zemlja in glej čuda! Bivši lenuh dela pridno ko črna živina, ne okusi celo zimo ne kaplje vina, ne dotakne se in celo ne misli na žensko truplo in vse to brez nadziranja. Ves spremenjen pride s polno mošnjo spomladi nazaj. In kaj ga je spremenilo? Edino le ta okolnost, da je priliko imel prisluziti dobro plačo, delati za korist svojo ne tujo kakor v prejnji.

Kmalu se je pričelo jutro na kmetiji prebujati. Zapeli so petelini, zamukale krave. In tudi gospodar, Jožetov brat Johan, je bil kmalu na nogah. Zavil je proti podu po krmo. Takrat se mu je Jože pokazal. Johan je bil presenečen. V Šentrupertu je neka domačinka, ki je Jožeta spoznala, po Burgarjevi Tilki iz Šmihela sporočila, da so ga zajeli Črnogorci. Zday je bil pa že tukaj.

"Kaj se nisi šel tudi ti javiti?" ga je vprašal in povedal, da so pred kratkim odšli v mesto boričevski fantje, da bi se prijaviли novi oblasti.

"Pa je že kdo prišel nazaj?" je vprašal Jože.

"Ne." je povedal Johan.

"Počakajmo, pa bomo videli, kako bo!" je bil previden Jože.

Kdor se je javil, je izginil.

Kako prav je imel, se je kmalu izkazalo. Še iste dne je prišel domov njun mlajši brat Alojz. Tudi on se oblastem še ni prijavil, saj ni hodil v patrulje in ni nosil orožja. Kot izučen ključavničar je bil ves čas v domobranski delavnici, še prej pa je skoraj dve leti prebil v italijanski internaciji. Vsi so menili, da se gre lahko brez skrbi prijaviti, saj ni nosil orožja. Tako je menil tudi ključavničarski mojster Knafelje iz Kandije, ki mu je že ponujal delo. Poleg tega je imel Alojz še mlado družino, ne še dolgo tega se je poročil z Luzarjevo iz mlina v vasi Drama. Alojz je torej zbral pogum in se prijavil novim oblastem. To je bilo kmalu po binkoštih maja leta 1945. Ne mlada žena ne domači ga niso videli nikoli več. Tudi boričevski fantje se niso več vrnili. Jožetova previdnost se je izkazala za zelo upravičeno. Zle slutnje so se širile med ljudmi in govorice o množičnih pobojih so se šepetaje širile naokrog. Preveč grozne so bile, da bi jim verjelo človeško uho. Zato so tako dolgo ostale le govorice. Šele sedanji čas je potrdil njihovo tragično resničnost.

Jože je torej ostal doma. Novo oblast je sodil po njenih dejanjih, ne po besedah, zato se ni dal zbežati iz varnega krivališča niti takrat, ko je bila razglašena splošna amnestija. Sicer pa je imel dela dovolj in vaven ga je bil že od mladih nog. Opravljal je živino, kosil in sušil krmo, delal na polju in v gozdu, vse, kar je bilo pač treba na kmetiji, ki je bila največja v vasi. Še ena taka je bila, namreč Gačnikova. Njen gospodar Martin Gačnik je bil partizanski zaščitnik, a politika vaščanov nikoli ni razdelila. Ko so Martina med vojno v zaprli v mestnih zaporih, sta sovaščana Mervarjev Jože in Mišjakov Tone posredovala, da so ga izpustili. Ko se je potem Jože doma skrival (Mišjakov Tone je tedaj že dolgo počival v roškem

Tone Jakše

6

SKRIVAČI

breznu), je v Mervarjevo svinjsko kuhinjo, kjer so bili moški zbrani pri kuhi žganja, nenadoma vstopil tudi Gačnikov Martin. Družba je v zadregi utihnila. Jože pa je tišino presekal in Martina vprašal: "Kako si bratranec?" in mu ponudil šilce žganja.

Pogovor je stekel naprej, kot da se ni nič zgodilo, ko pa je Martin odhajal, je Jože stopil za njim in mu rekel: "Martin, če si možakar, boš tiho, če boš pa kam javil, da se skrivam, bom moral pa po svoje ravnati." Martin je odšel, a od tistega dne se ni nič spremenilo. Res da sta bila bratranca, Gačnikova nati je bila svojčas Mervarjeva, Jožetova teta, a več kot sorodstvo je verjetno pomenoilo to, da so si bili sosede in sovaščani. Za obe hiši je bilo značilno tudi to, da sta bili zelo bogati z otroki. Redki so bili rodovi, v katerih bi bilo manj kot deset otrok.

Gozdovi so bili njihova rešitev

Jože se je držal zase, kolikor je le mogel. Poleti je spal na podu, po martinovem pa se je preselil v

Iz krvave medvojnne in povojne zgodbe je zraslo novo življenje. Danes imata Marija in Jože Mervar pet otrok in deset vnučkov. Starost že trka na vrata, a še vedno kmetujeta na Hrušici.

domači "štibelc". A tudi pozimi ni sedel brez dela. Že prej si je nabral raznega šibja, zimske dneve pa je preždel na toplem ter pletel koše in košare in izdeloval vse drugo, kar je lesenega kmetija potrebovala. Kadar je bil zunaj, je ubiral taka pota, da ni srečeval ljudi, izven vasi pa se sploh ni spuščal, razen kadar je šel na delo v gozd. A je kljub temu srečal nekaj tujcev. To so bili predvsem kolegi po usodi, skrivači, ki so prišli iskat zavetja v temni boričevski gozd. Z enim od njih, Štefanom Robičem z Lakovnic, ki si je v boričevskem gozdu napravil zemljanko, kjer se je skrival kar dve leti, se je Jože posebno dobro razumel. Skupaj sta delala v gozdu. Podirala sta dreve in tesala bruna za železnico. Robič se je šel potem javiti, bil nekaj časa zaprt, pozneje pa se je oženil na Gorenjsko. Še nekaj drugih iz Lakovnic in Stranske vasi jih je bilo deležnih zaštite škrajnskih in boričevskih gozdov. Poleg Robiča so bilo to Brunar, Štangelj, Jeriš in nekaj drugih. Vedeli so drug za drugega, a se niso izdajali, ko so počasi kapljali v mesto in se javljali, saj so doma imeli družine in stanje je postajalo nevzdržno. Nekaj tednov ali mesecev so odsedeli, potem pa so se vrnili domov in nadaljevali svoje delo in družinsko življenje. Najhujše je bilo že mimo.

Jože pa je vztrajal. Obračali so se letni časi, obračala so se leta. Saj je bilo nekajkrat kar napeto. Na primer takrat, ko je imel Jože opravka z lesom, ki so ga pravkar privlekli iz gozda na domače dvorišče. Nenadoma sta se pred njim znašla dva miličnika. A Jože se ni dal zmeti in je delal naprej.

"Za kaj bo pa to?" je vprašal eden izmed miličnikov.

"To bo za jamski les, to pa za kontingent," je mirno razložil Jože in si dal opravka naprej. Videl je, da ga miličnika ne poznata in da se nima česa bati. Tudi varuhoma postave se ni zdelo nič sumljivega in sta odšla naprej.

Drugič so prišli miličniki, ko je Jože blizu doma kosil, vsi drugi domači pa so bili v vinogradu. Le-tega imajo Mervarjevi v kako uro pešhoje oddaljenem Ljubnu. Miličniki so videli koseca, pa se niso zmenili zanj. Čeprav je Jožetu znatno hitreje bilo srce, je kosil naprej, dokler niso miličniki izginili za ovinkom.

DAŠA ZGODBA

ALENKA MEŽNARŠIČ

NOVEMBRSKI DAN

Jutranja megla me boža po licih in mi sega v lase, ko stopam skozi široko odprta vrata pokopališča. Nemo me pozdravi delo kiparja Alojzija Gangla Osameli popotnik, ki stoji pred cerkvijo sv. Roka. Tihota pokopališča me sprejme vase, stopam po peščeni stezici med lepo okrašenimi grobovi, kjer gorijo lučke. Nihče me ne moti, kajti nikogar še ni v kraljestvu mrtvih ob tej zgodnji uri.

Sliši se se škripanje peska pod mojimi koraki. Postojim ob nagrobnikih in preletim napise na njih. Tu torej uživajo večni pokoj moji znanci, prijatelji, sosede, strici, tete. Spomin nanje je različen, pri nekaterih je še svež, pri drugih oddaljen. Ob vsakem poznanem imenu obudim v spomenu tistega človeka, njegov nasmeh, govor, kakšen dogodek iz življenja.

Joj, koliko poznanih ljudi počiva tukaj! O vsakem bi se dalo napisati knjigo. Še tako preprost in za ljudi nepomemben človek je imel svoje življenje in v življenju lepe, vesele in žalostne trenutke, uspehe in poraze.

Tihota pokopališča me navdaja s pomirjenostjo in vesela sem, da sama stopam v tem meglenem prvonovembrskem jutru po stezici med okrašenimi grobovi. V mislih sem z njimi, čeravno so že davno odšli in tiho zaspali v večnosti.

Tam počiva mlado deklo, še ne polnoletno, otrok moje prijateljice; vidim jo v svojih mislih in v srcu je bolečina. Zakaj se je pretrgala ta nit življenja v nesreči? In koliko mladih življenj je moralo kloniti na cestah zaradi nepazljivosti, drznosti in nepremišljenosti drugih!

V razmišljanju me predramijo koraki ljudi, ki prihajajo s cvetjem in svečami na grobove umrlih svojcev. Marsikom se

utrne solza ob spominu na mater, očeta, brata, moža, sestro ob tem žalostnem dnevu.

Jutro se prevesi v dan, vse več ljudi je, ki si segajo v roke, povprašajo po zdravju, otrocih, službi, politiki. Nekateri se srečujejo le ob tem dnevu na pokopališču. Korenine imajo tukaj v Beli krajini, živijo pa po vsem svetu, kamor jih je pač razkropilo življenje. Za dan mrtvih pa pridejo, prinesejo cvetje, prižgejo sveče ter se v mislih pogovorijo s svojci, ki počivajo pri sv. Roku.

Opazujem jih. Nekaterih morda naslednje leto ne bo, kajti smrt terja svoj davek. Našli bodo počitek tukaj ali pa kje drugje, kakor je pač bilo dosojeno ob rojstvu. Potem bodo njim prižigali svečke, obujali spomin nanje, dokler zob časa ne bo povsem zbrisal imen z nagrobnika.

Pomirjena in polnega srca in duše odhajam s pokopališča domov.

FOTO: M. MARKELJ

ANDREJA

DOMOVI

Utrujena od mestnega življenja, napoljnena le s hrupom, delom, nenehnim tekanjem in nespočitimi nočmi, sem stala na balkonu. Pred mano so se razprostirale visoke stavbe, po cesti pa so hiteli ljudje. Topli sončni žarki so grel in vabili ljudi ven, toda nihče ni opazil svetlobe, sonca, modrega neba, neskončne jasnine. V mestu ni časa za to.

Tako sem razmišljala tudi še potem, ko sem na postaji čakala na avtobus. Na obrazih ljudi, ki so hiteli ali delo ali so se vračali z njega, nista odsevala ne živost ne veselje. Moje srce je bilo navdušeno že nad samo mislijo, da bom ponovno objela Dolenjsko in svoj kraj ter kmalu stopila v svojo sobo, preprosto, a skrbno opremljeno kot zavetje, ki mi nudi srečo. Čimprej sem si želela stran od mestne umazanije.

Čez dobro uro sem se s svojim psičkom že sprehajala v domačem kraju. Z asfaltne ceste sva zavila na stransko pot in kmalu naju je obdajala le narava, prebujajoča drevesa, doline, šumenje mladih listkov in pomladanskih cvetov, vse v naročju sonca. Prešerno sem se smejala že ob pogledu na to naravno razkošje. Prekrasna svetloba je sevala med vejami dreves, ptički so se glasno pogovarjali in peli, kot da hočejo preglasiti vse ostale. Za trenutek sem obstala. Obdajala me je pokoj, nežen, topl pel hkrati tako mogočen. Le ptički in šum dreves je zapolnjeval tihoto.

Zdrnila sem se in nadaljevala pot. Moje misli, zbegane in utrjene, so se umirile, sprostile. Veselo sem hodila po travi in kot vedno nabirala cvetice. Tokrat sem trgala le roza zvončnice; pri tem pa sem se spomnila, kako sem kot majhna deklica nabirala šopke. Utrgala sem še nekaj cvetov in se razigrano vrnila domov.

Potem pa je prišel dan, ki je neizbežno moral priti. Oblast je zvedela zanj. Pravzaprav ga ni nihče naravnost naznanil. Vse je šlo nekako po ovinkih, po nesrečnih okoliščinah. Neki domačin je nekaj omenil ženski iz sosednje vasi, ta pa se je ob delu in pijanci v ljubenskem vinogradu preveč razgovorila, vesti je prišla na neprava ušesa in se na koncu znašla tudi pri miličnikih v Novem mestu.

Miličnik ostal brez napredovanja

"Tisto jutro sem pomagal bratu Johanu v gozdu nalagati trame. Na travnikih smo imeli še mrvo, pa sem šel domov, da bi pomagal še tam. Šel sem ob gozdu in naletel na sosedovega fanta, Gačnikovega Janeza, ki se je ravno nekam napolnil. Poklical me je in mi rekel, naj nikar ne grem domov, ker so v vasi miličniki. Niso bili pri nas, ampak pri sosednji Škrajnarjevi hiši. Ugibal sem, po kaj naj bi prišli tja. Moram zaradi dela v kočevskih gozdovih, za kar so tisti čas pogosto nabirali ljudi? A si nisem dolgo belil glave. Skočil sem domov, vrgel motiko in grablja na rame in jo ubral nazaj do našega travnika. Na travnik je kmalu za mano prišla tudi Škrajnarjeva Eli, deklo, ki je nekaj mesecev prej služila pri nas in je dobro vedela, koliko je ura. Vprašal sem jo, če so bili miličniki pri njih zaradi mene. Le prikimala je. Zday sem vedel, da gre zares. Kmalu zatem je prišel domov tudi Johan, ki je na kandidjsko postajo odpejal trame, ki sva jih prej naložila. Tudi on je prišel na travnik obračat mrvo. Vtem ga je pa že prišel iskat njegov sin Tonček, češ naj gre domov, ker so eni strici prišli k hiši z avtomobilom." Tako pripoveduje Jože o zadnjem dnevu svojega skrivaštva na Boričevem.

Potem se je vse odvijalo kot v filmu in Jože pripoveduje natančno, kako so si stvari sledile, saj jih je imel v mislih pozneje, ko je bil v zaporu, priliko dostikrat do podrobnosti ponoviti.

"Ko je prišel Tonček, sem vedel, koliko je ura. Rekel sem Johanu, naj gre in da jaz prevzemam vse nase. Naj reče policistom, da me je silil, naj se javim, jaz ga pa nisem hotel poslušati. Johan je odšel domov jaz pa sem hotel za njim po drugi poti ob gozdu. Še predno pa mi je to uspelo, je že prišel Johanov drugi sin Božo in zasopel povedal, da me kličejo v domov. Takoj za njim se pojavil miličnik Pureber s pištolo v roki. Preiskal me je in tako nervozno me hodil s pištolo, da sem takoj zaslutil najhujše. Slutnje so se mi še bolj utrdile, ko je miličnik pričel vpiti na Boža, naj gre domov, meni pa ukazal, naj se umaknem nekaj korakov nazaj. Vse je kazalo, da me namerava takoj počiti." Tako se spominja Jože Mervar...

Dobrepoljski šport

USTANOVILI ŠPORTNO DRUŠTVO - Športno društvo Dobrepolje so ustanovili pred kratkim in izvolili za predsednika Alojza Kuplenka, za podpredsednika Aleša Puglja, za tajnika pa Braneta Ternovška. V društvu so nogometna, namiznoteniška, teniška, rokometna in odbojkar-ska sekcija ter rekreacija za ženske. Člani in klubi se bodo z ozirom na dosežene uspehe in materialne možnosti udeleževali tudi tekmovanj izven občine.

BRUHANJCI NAJBOLJŠI - Po zadnjem, 16. kolu je zaključeno tudi prvo prvenstvo Dobrepolj v malem nogometu. Zmagali so nogometaši Bruhanje vasi z 28 točkami, 2. Kompolje 25 točk, 3. Videm 23 itd. Tekmovalo je 9 ekip. Ekipe Bruhanje vasi je prejela pokal in trajno last in velik prehodni pokal. Najboljši strelci, ki je dosegel kar 40 golov, je bil Vili Babič (Videm).

ZMAGAL PEPELNJAK

OTOČEC - Franci Pepelnjak z Mirne je zmagovalec zadnjega turnirja posameznikov na Otočcu, ki so ga igrali s skrajšano igro do 15 po skupinah in potem do finala na izločanje. Pepelnjak je v finalu premagal Novomeščana Marjana Stokanoviča.

Priznanja tudi šentjernejskima atletoma in trenerju

Razglasitev v Postojni

Atletska zveza Slovenije je na podlagi ankete med trenerji, novinarji in atletskimi klubi izbrala najboljše atlete Slovenije 1995, med katerimi so tudi dolenski in posavski športniki. Tako je v absolutni kategoriji članov Igor Primc iz Novega mesta osvojil 3. mesto, Robert Grojzdek iz Sevnice med starejšimi mladinci 3. mesto, Aleš

Kristijan Kralj, najboljši atlet Slovenije 95 v pionirski kategoriji, Jože Vrtačič, 4 v isti kategoriji, in eden izmed najuspešnejših starih slovenskih trenerjev Slavko Antončič.

Tomžič iz Novega mesta pa je v isti kategoriji osvojil 5. mesto. Med mlajšimi mladinci je Brežičan Ivan Kostevc zasedel 6. mesto, med pionirski pa Sevnčanica Petra Radošek 2. mesto.

Posebne pozornosti je bila deležna šentjernejska atletika, saj je Kristijan Kralj v pionirski kategoriji osvojil prvo mesto, 4. pa Jože Vrtačič. V isti kategoriji je bil Novomeščan Andrej Murn drugi. Na svečani podelitvi v Postojni so razglasili 4 najuspešnejše trenerje, med katerimi je bil tudi Šentjernejski Slavko Antončič. Kristijan Kralj, ki je bil po lanskim rezultatih izbora peti, si je letošnji naziv prislužil z več dobrimi rezultati, med drugim s pionirskim državnim rekordom na 60 m, rekordom na 60 m z ovirami, državnim rekordom v štafeti 4x100 m, postal pa je tudi državni prvak v metu kopja. Kljub perspektivni pionirski vrsti se Atletski klub Šentjernej, ki bo konec decembra praznoval dve leti obstoja, ubada s pomanjkanjem denarja. Tako je na primer Kristijan Kralj z izposojenim kopjem vadil le 14 dni, preden je postal državni prvak. V državni reprezentanci so trije člani kluba, poleg Jožeta in Kristijana še Maja Nose, za prihodnje leto pa upajo, da se bodo dobro odrezali tudi med mlajšimi mladinci in se uvrstili v državno reprezentanco, na katero bi lahko računali tudi pionirski Katarina Koligar in Katarina Kovačič.

T. G.

RAZPIS V 169 DRŽAV - Organizatorji mladinskih svetovnih prvenstev v kolesarstvu so ta teden poslali uradni razpis za tekovanje v 169 držav sveta, toliko pa je tudi članic svetovne kolesarske zveze UCI. Glede na izkušnje z lanskega prvenstva v San Marinu bo prihodnje leto v Novem mestu nastopila približno tretjina reprezentance članic svetovne zveze. Razpis je na 16 listih papirja in vsebuje zelo natančne podatke o tekmovalnih progah, časovnicah tekovanja in ostalih pogojih bivanja mladih kolesarjev v času prvenstva v Novem mestu.

KLJUB SNEGU GRADIJO - Graditelji velodroma kljub snegu ne počivajo, ampak se naprej betonirajo temelje pomebnega tekmovalnega objekta. Na roke jim grejo tudi sorazmerno visoke temperature, zato je dokončanega že 95 odstotkov del, ki jih nameravajo opraviti do božiča.

KRKA PO KRKI - V torek so si prizorišča prvenstev ogledali predstavniki nemške kolesarske zveze, ki so se čudili, da so vsi hoteli last tovarne zdravil Krka, da se po tem podjetju imenuje tudi večina novomeških športnih društev na čelu s kolesarskim, in ko so na koncu slišali, da je Krka tudi reka, ki teče skozi Novo mesto, so povsem resno vprašali, če je tudi ta dobila ime po tovarni.

IZLET NA ČAVEN

NOVO MESTO - V nedeljo, 17. decembra, vas planinska skupina Trim kluba Krka vabi na planinski izlet na Čaven. Odhod z avtobusom bo ob 6. uri izpred tovarne zdravil Krka v Ločni, priporočajo pa primerno opremo. Avtobusni prevoz stane za odrasle 1500 tolarjev, za otroke pa 900 tolarjev. Naporne hoje bo okrog 5 ur. Izlet bo vodil Peter Repovž. Prijave so možne do četrta, 14. decembra, na tel. št. 068/312-537.

NA GORJANCE

NOVO MESTO - Planinski vodnik Branko Dolinar bo v soboto, 23. decembra, vodil planinski izlet planinske sekcije Intel servis. Odhod avtobusa s parkirišča nasproti novomeške avtobusne postaje do Gabrja bo ob osmih zjutraj. Hoje je za tri ure, Branko pa bo planince vodil iz Gabrja do Gospodične, čez Trdinov vrh, mimo Miklavža in nazaj do Gospodične, od koder se bodo izletniki po daljšem počitku vrnili v dolino okoli 17. ure. Prijave sprejema Marko Rems po telefonu 324 126, dopoldne, in 26 811, popoldne, in zvečer. Zadnji rok prijav je sredo, 20. decembra. Prevozi in dvakratno okrepčilo s čajem bodo odrasle stali 500, otroke pa 400 tolarjev.

ZMAGI ISKRE IN KANJE

SEMIČ - V 5. krogu 3. strelske lige je semiška Iskra doma premagala Izolo s 1664:1624 (Jože Ivanetič 571), leskovaška Kanja II pa v gosteh tolminski Krn s 1644:1581. V 6. krogu so Semičani premagali Kočevje s 1668:1632, Kanja II pa v gosteh Izolo s 1641:1627. Pred enomešičnim odmorom so Semičani brez poraza z 18 točkami prvi, Leskovčani z dvema točkama manj tretji, Kočevci pa z 10 točkami osmi.

ZA KONEC ZMAGA

KRŠKO - Na letošnjem zadnjem kvalifikacijskem turnirju v standardnih in latinskoameriških plesih je nastopilo tudi 7 parov iz krškega plesnega kluba Lukec. Med mlajšimi mladinci B sta Urška Klakočar in Sebastjan Vodlan zmagala v standardnih plesih, medtem ko sta bila v latinskoameriških druga. Med pionirji D sta bila Jasmina Zakšek in Mitja Puntar peta v obeh vrstah plesov, Staša Puntar in Bogdan Špolar pa osma v latinskoameriških, medtem ko sta med mladinci Barbara Sotošek in Boštjan Lipa v latinskoameriških plesih osvojila 12. mesto. Krški plesalci so v ponedeljek, 4. decembra, v Cankarjevem domu sodelovali na dobrodelni prireditvi za obolele za cerebralno paralizo. Prireditve je snemala TV Slovenija in bo na sporedu 18. decembra.

Amaterizem je že presežen

Kolesarsko društvo Savaprojekt Krško v reorganizaciji - V nekaj letih lahko dosežejo državni vrh

KRŠKO - Te dni je minilo 10 let od registracije kolesarskega kluba, ki že nekaj let nosi ime Kolesarsko društvo Savaprojekt Krško. Čeprav so se zagnani kolesarji, trenerji in drugi delavci v tem času s tekmovalnim in organizacijskim ukvarjali samo ljubiteljsko, se bo sedaj zanje začela nova razvojna pot. Klub ima ravno sedaj najboljše tekmovalce, dosega pa odlične rezultate v državnem merilu. Letos je 29 tekmovalcev sodelovalo na 119 dirkah po Sloveniji in 47 v tujini, vsak kolesar je naredil v tem letu od 10 do 25 tisoč kilometrov. Glede na to, da je sedaj klub v najboljšem zagonu, pa bodo lahko tekmovalci vrhunskih rezultatov dosegali le, če se klub reorganizira. Kot je povedal direktor Savaprojekta, glavnega pokrovitelja kluba, Peter Žigante, je cilj kolesarjev doseči sam vrh slovenskega kolesarstva, kar je sedaj s temi tekmovalci možno, glede na veliko zanimanje in uspehe mladih kolesarjev pa se za bodočnost tega športa v Krškem ni bati.

Kolesarsko društvo Savaprojekt Krško ima začetne nove smerne organizacije, ki bodo pripomogle k boljšim rezultatom tekmovalcev. Na sliki: tehnični vodja Ignac Žnidaršič in sedanjí predsednik kluba Anton Pleterški.

Tako je že začetni nov projekt razvoja kluba, ki so ga v petek predstavili tudi tekmovalcem, starišem, delavcem kluba in novinarjem. Klub bo imel svet kluba, ki mu bo predsedoval krški župan Danilo Siter, upravni odbor, direktor bo profesionalce, tako tudi

T. G.

ČRNOMELJ ŽE ČETRTO

ČRNOMELJ - Košarkarji Črnomla so v soboto igrali doma in premagali Kajo iz Grosuplega s 103:75 (51:23). S tretjo zaporedno zmago so si Črnomaljci zagotovili uvrstitev na četrto mesto v C-ligi in se bodo tako v končni prvenstva potegovali za napredovanje v B-ligo, kar pa ni poglavitni cilj zelo mladega črnomaljskega moštva. (S. J.)

KRČANI IN ČRNOMALJCI

KRŠKO - Na letošnjem turnirju v jiu-jitsu borbah za mladince in člane v Celju je zaradi bolezni precej oslABLJENA vrsta športnega društva Policist iz Krškega med desetimi klubi osvojila 6. mesto. Med posamezniki sta Duško Jevtič in Branko Novak v svojih kategorijah osvojila 3. mesto, Damir Urek in Anita Strgar sta bila četrta, Igor Zupanc in Roman Ješovnik pa peta. Nastopili so tudi trije Črnomaljci člani ŠD Ninja - Stanislav Galovec in Davor Miholič sta nastopila v finalu in sta bila na koncu druga, Darko Kastelic pa je zasedel peto mesto.

SEMINAR ZVUTS

NOVO MESTO - Področni zbor vaditeljev, učiteljev in trenerjev smučanja in smučarsko društvo Krka Rog bosta v soboto, 23. decembra, z začetkom ob 9. uri na smučišču na Gačah pripravila predsezonski seminar na temo: igra zavojev - dve poti do vrha. Enodnevni seminar, ki bo stal 1000 tolarjev, bo udeležencem služil za usklajevanje kriterijev poučevanja v sezoni in za seznanitev z nekaterimi novostmi, obenem pa izpolnitev enega izmed pogojev za obnovitev oziroma pridobitev licence za učenje na tečajih.

DOLENJSKI IN POSAVSKI STRELKI MED NAJBOLJŠIMI - V nedeljo, 10. decembra, je bila v Gozd-Martuljku svečana razglasitev rezultatov za Pokal Slovenije 95 v praktičnem streljanju, za katerega so upoštevali rezultate iz smihal tekem, sodelovalo pa je 250 strelcev. V kategoriji samokresov je zmagal Andrej Feguš (na sredini), drugo mesto je pripadalo Šentjernejanu Ludwigu Dvojmoču (na desni), četrto mesto pa je zasedel Samo Jakše (na levi). Vsem trem je mednarodna organizacija IPSC podelila tudi naziv grand master. V ženski kategoriji je Šentjernejska Mateja Lampe zasedla 2. mesto, z revolverjem pa sta člana CPS Krško Marjan Čepak in Dušan Levičar osvojila drugo oziroma tretje mesto. Slovenska zveza za praktično streljanje je dobila tudi novo vodstvo. V. d. predsednika je Janko Božič iz Leskova, selektor slovenske reprezentance pa je postal 29-letni Ludwig Dvojmoč.

T. G.

DOBRO V LENDAVI

MIRNA - Na mednarodnem badmintonskem turnirju za Miklavžev pokal v Lendavi so nastopili trije Mirnčani. V konkurenci 70 badmintonsistov do 14. leta iz Avstrije, Madžarske, Hrvaške Slovaške in Slovenije sta se Blaž Strmole in Žiga Strmole uvrstila v četrtfinale igre posameznikov, 11-letni Nejc Vojnovič pa je med tri leta starejšimi konkurenti predvsem nabiral dragocene izkušnje.

TRIKRAT TRETJI

MIRNA - Kljub temu da mirnski badmintonisti v kategoriji mladincev do 18. leta igrajo z mlajšimi igralci, na državnem prvenstvu niso ostali brez medalj. Izkazal se je predvsem Mitja Kirm, ki je osvojil bron med posamezniki in med mešanimi pari s Katjo Kolenc ter med moškimi pari z Alešom Murnom. Bron sta med ženskimi pari osvojili tudi Urša Plahutnik in Nina Šumi.

TABORNIKI ODSLEJ TUDI V LOŠKEM POTOKU

LOŠKI POTOK - Taborniški krožek so že v začetku letošnjega šolskega leta ustanovili na šoli dr. Antona Debeljaka v Loškem Potoku. Zanj so predvsem mladi pokazali veliko zanimanja in je že na samem začetku pristopilo 70 članov. Za voditeljico so izvolili Simono Ruparčič, ki je bila pobudnik ustanovitve. Takoj so se povezali tudi z Zvezo tabornikov Slovenije in posredno preko nje obiskali dvodnevni tabor "Bičkova skala", kjer si je sicer majhna skupina nabirala izkušnje za bodoče delovanje. Tudi sami so izvedli nekaj aktivnosti predvsem v obliki pohodov: n.p. prehodili so preko 40 km po gozdnih poteh in pri žagi na Medvedjaku dvignili prapor in preživeli lep dan v naravi.

A. K.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 16. decembra, bodo odprte naslednje prodajalne živil:

• Novo mesto: od 7. do 19. ure: Supermarket-D Novi trg
od 7. do 20.30: trgovina Anita pri gostišču Kos
od 8. do 19. ure: trgovina Gros, Ragovska 17
od 7. do 20. ure: Vita, trgovina Darja, Ljubljanska
od 7. do 20. ure: market Saša, K Roku 33
od 6.30 do 20. ure: trgovina Sabina, Mirana Jarca 20
od 7. do 19.30: trgovina Čuček, Ul. Slavka Gruma
od 7.30 do 20. ure: trgovina Brin, Trdinova ulica
od 7. do 19.30: mlečni diskont Vita, Šmihel
od 7. do 19.30: mlečni diskont Vita, Šmihel
od 7. do 14.30: market Maja, Bučna vas
od 7. do 19. ure: trgovina Cekar v BTC, Bučna vas
od 7. do 19. ure: samopostrežba Azalea, Brusnice
od 7.30 do 14. ure: market Pri kostanju, Prečna
od 8. do 17. ure: trgovina Brnar, Smolenja vas
od 7.30 do 13. ure: trgovina Pod lipo, Smolenja vas
od 8. do 13. ure: trgovina Dule, Smolenja vas
od 8. do 16. ure: market Pero, Stopiče
od 8. do 16. ure: trgovina Sabina, Stopiče
od 8. do 20. ure: market Perko, Šentpeter
od 8. do 18. ure: Urška, Uršna sela
od 6.30 do 17. ure: pekarna Malka Žužemberk, prodajalna Glavni trg
od 6.30 do 17. ure: pekarna Malka Žužemberk, prodajalna Kandija
• Sentjernej: od 7. do 17. ure: Mercator-Standard, Samopostrežba
• Dolenske Toplice: od 7. do 17. ure: Mercator-KZ Krka, Vrelec
• Metlika: od 7 do 21. ure: trgovina Prima
V nedeljo, 17. decembra, bodo odprte naslednje prodajalne živil:

Drška, Market Kristanova, Nakupovalni center Drška, Samopostrežba Šmihel, PC Ločna, PC Kandija, Prodajalna Gotna vas

od 7. do 20.30: trgovina Anita pri gostišču Kos
od 8. do 11. ure: trgovina Gros, Ragovska 17
od 7. do 13. ure: Vita, trgovina Darja, Ljubljanska
od 8. do 13. ure: market Saša, K Roku 33
od 8. do 19. ure: trgovina Sabina, Mirana Jarca 20
od 7. do 19.30: trgovina Čuček, Ul. Slavka Gruma
od 8.30 do 20. ure: trgovina Brin, Trdinova ulica
od 7. do 19.30: mlečni diskont Vita, Šmihel
od 8. do 11. ure: market Maja, Bučna vas
od 8. do 12. ure: trgovina Cekar v BTC, Bučna vas
od 8. do 12. ure: samopostrežba Azalea, Brusnice
od 7.30 do 11. ure: market Pri kostanju, Prečna
od 8. do 12. ure: trgovina Brnar, Smolenja vas
od 8. do 12. ure: trgovina Pod lipo, Smolenja vas
od 8. do 11. ure: trgovina Dule, Smolenja vas
od 8. do 12. ure: market Pero, Stopiče
od 8. do 14. ure: trgovina Sabina, Stopiče
od 8. do 12. ure: market Perko, Šentpeter
od 8. do 12. ure: Urška, Uršna sela
od 7. do 12. ure: pekarna Malka Žužemberk, prodajalna Glavni trg
od 7. do 12. ure: pekarna Malka Žužemberk, prodajalna Kandija
• Sentjernej: od 8. do 11. ure: Market
• Žužemberk: od 8. do 11.30: Market
• Skočjan: od 7.30 do 10. ure: Pri mostu
• Trebnje: od 8. do 11. ure: Samopostrežba Blagovnica
• Mirna: od 7.30 do 11. ure: Grič
• Mokronog: od 8. do 11. ure: Samopostrežba
• Črnomelj: od 8. do 11. ure: Pod lipo, Market Čardak
• Semič: od 7.30 do 10.30: Market
• Metlika: od 7. do 21. ure: Prima

KRKA ZDRAVILIŠČA

Slovo od starega in pozdrav novemu letu v

ZDRAVILIŠČU ŠMARJEŠKE TOPLICE

SILVESTRSKA NOČ

s povezovalko programa Meto Malus in ansambлом Vikend Plus

PRVA NOČ V NOvem LETU

z ansambлом Vikend Plus in ansambлом Nika Zajca

Dodatne informacije in rezervacije na recepciji zdravilišča Šmarješke Toplice ali po telefonu 73-230, 73-030.

Srečno 96!

OBVESTILO

Podjetja, druge organizacije in skupnosti, organe in društva, delovne ljudi in občane obveščamo, da bosta po sklepu župana Mestne občine Novo mesto z dne 5. 12. 1995

JAVNO RAZGRNJENA

OSNUTEK ZAZIDALNEGA NAČRTA ZA SAMOSTANSKI KOMPLEKS KARMELIČANKE V MIRNI PEČI IN OSNUTEK DOPOLNITVE PROGRAMSKE ZASNOVE ZA ZAZIDALNI NAČRT ZA SAMOSTANSKI KOMPLEKS KARMELIČANKE V MIRNI PEČI

v času od 15. 12. 1995 do 15. 1. 1996

— v prostorih Mestne občine Novo mesto, Seidlova cesta 1 (I. nadstropje)
— v prostorih krajevne skupnosti Mirna Peč

JAVNA OBRAVNAVA

osnutka zazidalnega načrta za samostanski kompleks Karmeličanke v Mirni Peči in osnutka dopolnitve programske zasnove za zazidalni načrt za samostanski kompleks Karmeličanke v Mirni Peči bo

v torek, 9. 1. 1996, ob 18.00 uri v prostorih krajevne skupnosti Mirna Peč

Do poteka javne razgrnitve osnutkov obeh dokumentov lahko podjetja, druge organizacije in skupnosti, organi in društva, delovni ljudje in občani podajo pisne pripombe, mnenja in predloge na krajih javnih razgrnitvev ali pa jih pošljejo na Sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora, Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje Mestne občine Novo mesto, Seidlova c. 1. Na javni obravnavi bodo navzoči izdelovalci osnutkov dokumentov, ki bodo dokumenta podrobneje obrazložili in prisotnim dajali pojasnila.

Vljudno vabljeni!

Mestna občina Novo mesto Sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje

Sporočilo bralcem

V zakonu o javnih glasilih, ki velja od 23. aprila 1994, so v členih od 9 do 23 natančno določena pravila za (ne)objavo odgovora in popravka že objavljene informacije, s katero sta prizadeta posameznikova pravica ali interes. Tovrstne prispevke objavljamo pod skupnim naslovom "Odgovori in popravki po § 9...", vsi pa so opremljeni z naslovom prispevka, na katerega se nanašajo. Ker po zakonu odgovor in popravek ne sme biti spremenjen ali dopolnjen, ne objavljamo prispevkov, ki so napisani žaljivo ali z namenom zaničevanja, ali če so nesorazmerno daljši od informacije, na katero se nanašajo (13. člen).

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Dol. list št. 47, 23. novembra

V rubriki "Halo, tukaj je bralec Dolenjca" je bila objavljena kritika našega zavoda v zvezi s čakalnico na hodniku za diabetično ambulanto. En teden kasneje se je zadeva ponovila.

V zvezi s tem vam sporočam, da imamo na internem oddelku istočasno 3 ambulate: 2 internistični in ambulanto za bolnike s sladkorno boleznijo. Ker je hiša, v kateri se vse to nahaja, stara preko 100 let, so prostorske možnosti zelo omejene in smo pred nekaj leti uredili zadevo tako, da je čakalnica na hodniku. Ker pa imamo v letošnjem letu že ves čas naročene bolnike za preglede v vseh ambulantalih v hiši internega oddelka na uro, je potreba po čakanju skraćena na minimum. Res pa je, da so bolniki, ki se kontrolirajo v ambulanti za sladkorno bolezen, navajeni čakati na vohodnem delu hodnika, kjer v zimskem času ni primerno. Glede na to, da so naročeni na uro in da je notranji hodnik preurejen v čakalnice za vse ambulate, napramo bolnike, da počakajo, kolikor je potrebno, v tem, notranjem hodniku, kjer so klopi in je toplejše. Ravno tako napramo bolnike, da se po možnosti le držijo ure, ko so naročeni na pregled. Na tak način bo čakanje skraćeno na minimum.

Ker je stavba interne hiše stara preko 100 let in so vsi prostori dokončno izkoriščeni, si želimo že dolgo časa, da bi se celotna dejavnost preselila. V sedanjih novogradnjah za to dejavnost ni predviden prostor. Z dokončanjem celotne stavbe, v kateri je nova porodnišnica, pa vidimo možnost preselitve tudi interne kot oddelka in ambulante v sklop stare kirurške in nove hiše. Seveda bo za ta korak potrebno še veliko napora.

Direktor
TONE STARC, dr. med.

Bo carina v Beltu ali rudniku?

Dol. list št. 47, 23. novembra

Kdo potrebuje carino? Tisti, ki izvažajo ali uvažajo. Vsak izvoznik oziroma uvoznik si želi carino zaradi transportnih stroškov čim bližje. Največji izvoznik v občini Črnomelj je Danfoss. Podjetje dobi največ izdelkov iz smeri Novo mesto - Ljubljana. Torej bi morala vozila, če bi hotela na carinjne v Kanižarico, peljati skozi cel Črnomelj in po ocarinjenju spet nazaj čez center do tovarne Danfoss. Vozila, ki ponavadi pripeljejo tovar, ga tudi odpeljejo, zato sem jaz kot občan odločno proti carini v rudniku Kanižarica.

Carina naj bo na Beltu, kjer so vsi pogoji za carino: bližina izvoznih podjetij, bližina železniške postaje, pošte, banke, hotela, zdravstvenega doma, mehanske delavnice in drugega, vsi omenjeni objekti pa so v oddaljenosti 1 km. Med drugim so zagotovljeni tudi parkirni prostor, telefonska centrala, mostna tehnika, laboratorij, kuhinja in, nenazadnje, kar je najbolj potrebno, poslopja za carinsko skladišče. Tudi obračanje oziroma zavijanje proti Beltu se lahko uredi. Po mojem mnenju bi bilo potrebno pri sponemiku Janka Stariha urediti park, na drugi strani ceste pa premakniti škarpo za okoli 2 m. S tem bi pridobili večje križišče in hkrati še dva vozna pasova, križišče pa bi lahko uredili s semaforji. Druga možnost bi bila obvoznica, ki bi lahko potekala iz smeri Semič. Pri gostilni Zvab

bi zavila na Lokve proti Obavcu pod železniškimi viaduktom, proti Švibniku s priključitvijo na cesto Črnomelj - Stražnji vrh med transformatorsko postajo in podjetjem Danfoss. Ker Iskra Semič tudi izvažajo in uvažajo, bi bilo možno kasneje nadaljevanje krožne obvoznice proti Metliki.

Pa še nekaj o podjetju Inter Europa Koper. Kot nekdanji delavec pri Inter Europi Koper vem, da to podjetje ni nikoli zahtevalo monopola nad špediterji, ampak je delo dobilo zato, ker je bilo najboljše med domačimi špediterji in poznano pravzaprav po celem svetu. Naj povem, da sem iz firme Danfoss v Nemčiji prevzimal kompresorje za tovarno Gorenje v Venlju že pred več kot 20 leti, in še danes jih prevažajo. To dokazuje solidnost in kakovost podjetja,

JOŽE RUPČIČ
Črnomelj

Enim dovolilnice, druge na vlak!

Dol. list št. 48, 30. novembra

Za reakcijo na članek pod gornjim naslovom so verjetno bolj pristojna združenja prevoznikov pri Gospodarski in Obrtni zbornici. Ker te po dobri stari navadi ni bilo, gre v tem članku kritika tudi njim.

Z zadovoljstvom sprejemam poskus, da se problematika cestnega transporta obravnava javno. Mislim sicer, da ni ravno kulturno in korektno takoj na začetku groziti s silo, pač pa se je treba truditi, da do nje ne pride in se problem odstrani po mirni, civilizirani in kulturni poti. Tudi sam čutim, da je v tej branži preveč raznih skrivnosti, ki motijo normalno kulturno sožitje, vključno z omejenim člankom, ki po moji oceni očitno dokazuje, da smo šele na začetku poskusa. Problematika se prikazuje enostransko in tendenciozno.

Če si novinarka B. Dušič-Gornik prizadeva za objektivno obveščanje javnosti, kar je po novinarskem kodeksu dolžna, potem bi po moji nestrokovni oceni bila dolžna povprašati tudi privatne prevoznike o njihovem mnenju o omejenih problematikah. Že kar nekaj časa se v naši družbi razglasha o demokratične tudi na področju gospodarstva in ekonomije, kjer pa ne bi smeli gospodarskih subjektov z ozirom na lastništvu favorizirati ali diskriminirati. To pa nekdanjim privilegirancem ni po volji. Razumem jih, da se je v konkurenci lažje boriti s političnimi in dogovornimi pritiski kakor pa s pridnim delom in vestnim gospodarstvom v okviru mogočega in dovoljenega. Da imajo za take izreden posluh tudi nekateri novinarji, je očitno. Poudarjanje števila zaposlenih v posameznem gospodarskem subjektu (družbenem podjetju) je tudi v tem kontekstu, češ toliko nas je in se bojimo za delovna mesta, ki jih ogrožajo privatni prevozniki s svojo konkurenco. Kakor da privatni prevozniki ne bi imeli pravice preživljati se z delom. Sprašujem se, kako, da sogovorniki v omejenem članku ne razumejo, da se pravzaprav zavzemajo za neligitimno pravico linča, še posebno ob izražanju zadovoljstva nad izidom pridobivanja licenc, ki naj bi bil za nekatere privatne prevoznike problematičen. Le zakaj samo za privatne, če pa jim priznavate njihovo sposobnost in se njihove konkurence celo bojite? Po moji oceni spada natočevanje v omejenem članku v muzej Kardeljevih pogruntavščin in ne sme dobiti legitimnosti.

Nostalgija po starih časih nas samo otežuje, da se spustimo na realna tla in normalno zaživimo. Žal, realna ekonomija je kruta, vendar najpoštenjša, kar jih človeštvo do sedaj pozna. Sistem delitve dovolilnic je v članku prikazan površno in nekorektno, krivci pa naj bi bili privatni prevozniki, ki se "nekako" znajdejo. Strinjam se, da so v naši branži razni iznajdljivci, ki pa so prisotni v privatnem in (tako imenovanem) družbenem sektorju. Že iz omejenega članka je razvidno, kakšnih nekorektnih prijemov se tokrat poslužujejo eni na račun drugih.

Potrebno je povedati, da je za delitev dovolilnic pristojno Ministrstvo za promet in zveze RS s sedežem v Ljubljani. Delitev za se morala vršiti na podlagi Pravilnika o delitvi, ki ga je sprejela vlada. Ministrstvo celo zagotavlja, da se, čeprav sam o tem nekoliko dvo-

mim. Že po tem pravilniku so stari (družbeni, ker privatnih mednarodnih prevoznikov ni bilo) privilegirani, ker se novi privatni lahko vključujejo samo postopoma, seveda, če ekonomsko vzdržijo. Torej če so ob delitvi nepravilnosti, zato nikakor ne morejo biti krivi privatni prevozniki, pač pa tisti, ki ima javno pooblastilo, da to pošteno, korektno in po pravilniku opravi. To pa je oblast in proti oblasti se boriti ni ugodno. Tega se, kakor izgleda, progamaši proti privatnikom zavedajo, pa se raje kritike oblasti izognejo in po privatnih koleh polijejo nekaj gnojnice.

Prikazovanje stroškov prevoza po Avstriji in izračun procentov ob delitvi ne vzdržijo. Mislim, da je eden od sogovornikov upravičeno povdnil: "Če znam računati, in jih je v tem kontekstu možno razumeti, zakaj se namesto preračunavanja ekonomskih faktorjev in učinkov raje poslužujejo političnih pritiskov?"

ALOJZIJ LUKŠIČ
Mali Slatnik 351 a

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Dol. list št. 47, 23. novembra

Stane Muhič iz Koroške vasi je kritiziral premajhen zabojnik za začasno shranjevanje odpadkov. Kljub dejstvu, da je prej posredoval svojo zahtevo ter dobil ustrezen odgovor od našega odgovornega delavca, želimo zadevo ponovno javno pojasniti. S trditvijo, da obstoječi zabojnik ne ustreza za šest gospodinjstev, se ne moremo strinjati, saj na osnovi uveljavljenih standardov in normativov zabojnik zadostuje najmanj za 8 gospodinjstev. Vzrok nepopolnih zabojnikov gre nedvomno iskati drugje, in ga je povedal v bistvu že sam G. Muhič. V posodah se običajno znajde preveč odpadkov, ki ne sodijo vanj, za "prave" odpadke pa zmanjka prostora.

Predlagamo, da v primeru večjih količin odpadkov, kot je običajno, uporabite za to namensko PVC vreče ter jih postavite poleg zabojnika, predvsem pa bo potrebno nekoliko več strpnosti in razumevanja.

JP Komunala Novo mesto

Donkijhotstvo svetnika Kelemine

Dol. list št. 49, 7. decembra

Ko je sevniški občinski svet na seji 27. septembra sprejel sklep, ki ga je predlagal svetnik Branko Kelemine (SDSS), da bi imeli odbori sveta tudi nadzor nad denarjem, se je župan Jože Peternel, ki mu to nikakor ni bilo po volji, nemudoma odpravil iskat pravico tja gor v Ljubljano.

Ob razmišljanju, zakaj takšno županovo prizadevanje za "zakonitost", pa se nehoti postavi vprašanje, ali je enako storil tudi takrat, ko si je pošteno nakazal denar davkoplačevalcev na svoj žiro račun z namenom oplenjenosti proračun in pomagati izbranimu siromaku v stiski. Seveda je potem denar pošteno vrnil z obrestmi, ki pa jih je dobil tudi sam. Upamo, da je sedaj nekoliko bolj jasno, zakaj takšen predlog in tudi zakaj tolikšna županova vne-

SDSS
Predsedstvo OO Sevnica
za: JOŽE BEDEK

ROTARIJANSKI MIKLAVŽ - Novomeški Rotary klub je letos spet obdaril otročke in četverke iz novomeške občine. Rotarijanski Miklavž je darila Biharjevim četverkom ter Bahorjevim, Grahkovim, Lukšetovim in Turkovim trojkom prinesel prejeto sredo popoldne na Otočec, najmlajšim trojkom, Andrejičičevim, pa je darila odnesel na dom v Mokro Polje. Otroci so dobili praktična darila in sladkarije, staršem pa so izročili še denarno darilo, in sicer po 20 tisočakov za vsakega otroka. Takole so se obdarovani otroci zbrali okoli Miklavža. (Foto: A. B.)

FOV iz Kranja povezana z Dolenjsko

FOV - fakulteta za organizacijske vede je izšolala več kot 8000 ljudi, med njimi mnoge z Dolenjske - Na tem območju ima veliko poslovnih partnerjev

KRANJ - Lani je Fakulteta za organizacijske vede v Kranju praznovala 35-letnico, ob tej priložnosti pa so vgradili temeljni kamen za nov univerzitetni kompleks na Zlatem polju pri Kranju, ki je sedaj že pod streho. Tako bo Kranj postal visokošolsko središče Gorenjske.

Predhodnico fakultete - Višjo kadrovsko šolo - so ustanovili leta 1959, namenjena pa je bila strokovnemu izobraževanju kadrovskih delavcev. Štiri leta kasneje se

je preimenovala v Višjo kadrovsko socialno šolo v Kranju. Po več reorganizacijah in spremembah imena so jo leta 1989 dokončno preimenovali v FOV v Kranju. Danes je na šoli zaposlenih 68 delavcev, 30 visokošolskih učiteljev. V vseh letnikih je sedaj več kot 1000 rednih študentov, približno petino več pa je izrednih. Vseh izšolanih kadrov je bilo do sedaj nekaj nad 8000. Kakovost pouka so v zadnjih letih izboljšali tudi na račun računalniških učilnic, laboratorija

za računalniško podprto poslovanje, audio - video tehnike, računalniških mrež podatkov itd.

Novi zakon o visokem šolstvu poleg fakultetnih programov prinaša visoke strokovne programe, ki bodo trajali 3 leta. Naravnani bodo zelo aplikativno, šolali pa naj bi strokovnjake s področja organizacije in managementa. Dekan fakultete prof. dr. Jože Florjančič je o sodelovanju z Dolenjsko povedal: "Sodelujemo že od leta 1973, ko smo v Novem mestu organizirali prvi oddelk izrednega študija. Kasneje smo uvedli še izredni študij v Črnomlju, Trebnjem in Brežicah. Letos končuje visokošolski študij skupina izrednih študentov v Novem mestu, v glavnem iz Krke, ki je bila tudi pobudnik vpisa. Možno bo tudi nadaljevanje študija.

FOV je kot nosilec projekta o računalniškem izmenjivanju podatkov v Sloveniji omogočil novo-meski Gimnaziji namestitve in uporabo programskega paketa Group Systems. Povezava z dolenjskimi podjetji poteka tako pri razvoju fakultete kot pri sodelovanju z rednimi in izrednimi študenti za obe strani zadovoljivo.

MILOŠ LIKAR

DOLENJSKI LIST
vaš četrtikov prijatelj

Zakaj Ravbar ni med kandidati za športnika leta 95

Edini izpolnil mednarodno olimpijsko normo za Atlanto

Bogdan Ravbar je 13. leto član kolesarskega društva Krka v Novem mestu. Vedno je bil tih in miren kolesar, ki se je žrtvoval za uspeh ekipe in kluba, trenerjeva navodila pa je skušal izpolnjevati po svojih najboljših močeh. Toda kljub kvalitetnemu delu v klubu je po dveh slabših sezonah, k čemur so prispevale svoje tudi poškodbe, spoznal, da dotedani način dela ni dovolj za doseganje vrhunskih rezultatov, ki so jih vsi pričakovali od njega. Zato se je samoorganiziral in še bolj treniral. Želel je tudi podporo stroke oz. ljudi, ki znajo iz dobrih tekmovalcev narediti vrhunske in tekmovalcem tudi pomagati, ko jim ne gre najbolje. Zato se je odločil za prestop v KD Rog v Ljubljani. Ali se je odločil pravilno, bo pokazal čas.

To pa ljudem, ki krojijo politiko v kolesarskem društvu Krka, ni šlo v račun. Isti ljudje, ki so ga pred tremi leti hoteli nagradi iz društva zaradi slabših rezultatov, so mu sedaj odhod preprečevali. Naenkrat je postal iz nepomembnega zelo pomemben član društva. Zato, ker hoče prestopiti v konkurenčni klub, je postal nevaležna renčni klub, je postal nevaležna in nezaželjena oseba, ki jo je potrebno uničiti in čimprej pozabiti. Bogdan Ravbar hoče le prestopiti in dosežati še boljše rezultate za slovensko kolesarstvo. To je najbrž tudi vzrok, zakaj Ravbar ni med kandidati za športnika leta 1995 na Dolenjskem.

Kaj pa je Ravbar dosegel v letu 1995, da je upravičen do kandidature za športnika leta? Med drugim je na svetovnem prvenstvu v Kolumbiji izpolnil mednarodno olimpijsko normo za olimpijske igre v Atlanti 1996. To normo je izpolnil kot edini na Dolenjskem, kot edini kolesar v Sloveniji eden redkih športnikov v Sloveniji (mislim, da je olimpijsko normo dosegel okoli 20 slovenskih športnikov). Zmagal je etapo na dirki 1. kategorije svetovnega pokala Rheinland-Pfalz Rundfahrt, s katero je izpolnil olimpijsko normo ter je izpolnil na klasičnih OKS-ZŠZ. Zmagal je na klasični dirkah za Pokal Slovenije (Kranj), Maribor, Nova Gorica) in je pričrjiv zmagovalec Pokala Slovenije za leto 1995. Med drugim je bil izbran za najboljšega kolesarja v kolesarskem društvu Krka v letošnji sezoni.

Kljub temu in ravno zaradi tega ostaja vprašanje: ali je Bogdan Ravbar res dosegel premlado, da bi uvrstili med kandidata za športnika leta 1995 na Dolenjskem? Ali je moč posameznikov, ki so ga celo leto ob uspehih trepljali po ramenu, tista, ki mu kandidatura preprečuje?

ALEŠ TOMAŽIN
Ljubljana

GOODYEAR NAGRADIL - Podjetje Panadria, d.o.o., iz Ljubljane je prejelo sredo v Krškem pri pogodbenem trgovcu Unetiču izžrebalo srečno dobitnika nagrad, ki so pri njihovih prodajalcih na Dolenjskem in Posavju kupili gume Goodyear. Glavno nagrado, smučarski paket v vrednosti 500 DEM, turističnega podjetja Kompas Holidays je dobil Bruno Holjavec iz Zagreba, praktične nagrade pogodbenih prodajalcev pa so prejeli: Ranko Munjas iz Zagreba, Mladen Bodalec iz Zagreba, Vinko Škvolc iz Zagreba, Tomo Jamrišar iz Zagreba, Andrej Sasek iz Irče vasi pri Novem mestu, Marko Pršina iz Dolenjskih Toplic, Igor Gale iz Krškega in Milan Jurkovič, prav tako iz Krškega. Nagrajenci lahko dvignejo nagrade pri trgovcih, kjer so kupili gume Goodyear. (Foto: Majda Luzar)

Večina ljudi za laično šolo

Šolski sistem ni sprl Slovencev, je ugotavljal minister dr. Slavko Gaber na obisku v Beli krajini

Na povabilo Liberalne demokracije Slovenije, Občinski odbor Črnomelj, se je pretekli petek na krajšem obisku v Beli krajini mudil minister za šolstvo in šport Republike Slovenije dr. Slavko Gaber. To, zdaj že lahko rečemo, pomembno in uspešno srečanje je dalo pečat dvema področjema. Prvo je nedvomno teoretično strokovno, saj je minister dr. Slavko Gaber na javni tribuni v Črnomlju prisotnim predstavil novo šolsko zakonodajo, ki bo v državnem parlamentu v kratkem doživela svoj epilog.

Razlog za predstavitev te tematike tiči v dejstvu, da je nova šolska zakonodaja v času nastajanja vzbudila velik interes in zanimanje tako v strokovnih kot političnih in tudi laičnih krogih. Minister je uvodoma predstavil strukturiranost šolstva po novem, poudaril prehod na devetletno osnovno šolo, ki se začne s šestim letom otrokove starosti. Utemeljil je zavzemanje za laično šolstvo, kjer kateheze v šolah ne bo, daje pa otroku in staršem možnost izbire, da otrok v okviru predmeta religija in etika o verstvih kaj izve, če to hoče. Kot pomembno je minister označil tudi dejstvo, da se v zvezi s šolskim sistemom Slovenci nismo spri-

Na zanimivo vprašanje, koliko je nova zakonodaja plod lastne pameti oz. vpliva drugih šolskih sistemov, je minister odgovoril, da ob sicer natančnem pregledu in tehtnem premisleku tutega ne gre za kopijo kateregakoli obstoječega sistema, da pa so pri snovanju upoštevali nekatere pozitivne izkušnje drugih držav.

Drugi del obiska ministra dr. Slavka Gabra je bil namenjen reševanju pereče problematike investicij v šolski prostor. V Semiču, kjer je v teku dograditev osnovne šole, imajo pa probleme pri zagotavljanju financ za nadaljevanje del, se je minister sestal z vodstvom občine in šole. Sklenili so, da bodo gradnja nadaljevali, ravno tako tudi iskanje dodatnih finančnih virov, predvsem iz naslova vrtnice, ter da se investicija zaključuje v letu 1997.

V Črnomlju je na Osnovni šoli Mirana Jarca vodstvo občine in šole ministra seznanilo s stanjem šolstva v občini, operativni razgovori pa so tekli o začetku gradnje telovadnice k imenovani šoli prihodnje leto.

Župan občine Črnomelj Andrej Fabjan je ministru zagotovil, da bo občinski proračun namenil prvi del svojih finančnih obveznosti že prihodnje leto, ko naj se gradnja izloča, temu pa bo v nadaljevanju dodalo svoj 50-odst. delež oz. vrednosti investicije še Ministrstvo za šolstvo in šport.

BORIS MUŽAR
Črnomelj

ZAHVALA PEVCEV

Člani moškega pevskega zbora Dušan Jereb izrekamo iskreno zahvalo Mestni občini Novo mesto in g. županu Franciju Konciliju kot pokrovitelju, KC Janeza Trdine, ZKO Novo mesto, Dolenjskemu oktetu in vsem darovalcem za pomoč, s katero so omogočili, da smo leto proslavili 50-letnico obstoja in delovanja našega zbora. Zahvala tudi vsem Novomeščanom, ki so napolnili avlo KC Janeza Trdine in z nami ob jubilejnim koncertu proslavljali našo obletnico.

Pevci Dušana Jereba

Bosa deklica

Pred našim blokom se je ustavil avto, iz katerega sta izstopila Roma. Vprašala sta me, če vem, kdo prodaja avto, ki je parkiran pred stavbo. Nisem jim mogel pomagati, moja pozornost pa je pritegnila triletna deklica, Romka, ki je zvedavo gledala proti meni. Nič nenaadnega ne bi bilo, če ne bi bil zrak zelo mrzel in če deklica ne bi bila - bosa.

"Avto kupujeta, otrok pa je pri minus sedmih stopinjah bos," sem jim očital.

"Za botev nimava denarja, gospod," je na moje začudenje odgovoril eden od njiju.

Pa sem si mislil: prav imata, Roma. V državi, kot je naša, bosta gotovo dobila prejšnji denar za ubogo boso deklico kot za nakup avtomobila. Bosa deklica sredi zime je pravi mehčalec občutljivih src.

Delam v osnovni šoli, ki jo obiskuje tudi nekaj Romov. Hudičev dobro poznajo "svoje" pravice, dolžnosti bolj malo. V začetku šolskega leta pridejo romski otroci po zvezke, učbenike, copate in po vse drugo, kar naj bi jim kupila šola. Polnoštevilno se pojavijo še pred novim letom, ker vedo, da bo dedek Mraz delil darove. Vmes jih k pouku skoraj ni, če pa že pridejo, ne sodelujejo. Malico jim plačuje ministrstvo za šolstvo, prevoze občina iz proračuna. Prav tako obiske kulturnih prireditev in filmskih predstav...

Ko sem bil še član izvršnega sveta, smo na eni od sej razpravljali tudi o tem, da bi občina podarila doberšen kos zemlje Romu, ki je bil pripravljen zgraditi si hišo. Sklep je bil sprejet prej kot v petih minutah...

Verjemite, da mi je večkrat žal, ker nisem Rom. Ali pa vsaj baraba.

TONI GAŠPERIČ

Šolska zakonodaja v tretjem branju

V novembru je ministrstvo za šolstvo z dr. Slavkom Gabrom v Portorožu organiziralo 3-dnevne seminarje za vodstva osnovnih in srednjih šol - Nekaj vprašanj še odprtih

LJUBLJANA - Paket nove šolske zakonodaje, ki zajema organizacijske, finančne in vsebinske novosti na področju predšolske vzgoje, osnovnih in srednjih šol, gre v mesecu decembru v parlamentu v tretje branje. Minister za šolstvo dr. Slavko Gaber je na 3-dnevni seminarji v Portorožu dejal, da so v glavnem vse zadeve glede nove šolske zakonodaje že urejene, ko pa bo ta sprejeta, se bo nje izvajanje uresničevalo zelo različno, saj vse šole nimajo enakih prostorskih in kadrovskih možnosti. Odgovornost za to pa naj nosi država, in ne občine.

V Portorožu je dr. Gaber dejal, da sta glede šolske zakonodaje odprti le še dve vprašanji: prosvetna zbornica, ki se lahko ustanovi že, če zanj soglašata sindikat, čeprav se po mojem mnenju vsebin del obeh razlikujeta. Vprašanje pa je še glede poučevanja etike v osnovni šoli, čeprav minister meni, da je pripravljeno gradivo sprejemljivo. Toda v osnovni šoli bosta sedaj kar dve etiki:

predmet etika in družba, ki bo nadomestil bivši predmet družbeno-moralne vzgoje, in novi izbirni predmet religija in etika. Drugi dan smo ravnatelji razpravljali o treh predlogih novih pravilnikov, ki bodo izhajali iz sprejete zakonodaje: pravilnik o šolskem koledarju, o pravicah in dolžnostih učencev in o preverjanju, ocenjevanju in napredovanju učencev. Kljub temu da se ravnatelji z marsičim nismo strinjali, je bil odgovor: "To je že zaprto." Najbolj vprašljivo je verjetno to, da v osnovni šoli ne bomo ocenjevali vedenja učencev, šolo bodo učenci lahko ponavljali le v soglasju s starši, to pa bo potrebno tudi za pošolanje vgojno-problematičnih učencev...

Nova šolska zakonodaja bo prinesla tudi nova delovna mesta - 15 novih šolskih uprav po Sloveniji, 4 novi centri v Ljubljani - najprej pa bi bilo treba na področju osnovnega šolstva po vsej Sloveniji zagotoviti enozimski pouk, za kar bi morala sredstva zagotoviti država. Minister Gaber je dejal, da bo

nova šolska zakonodaja po vsej verjetnosti sprejeta že decembra in da je ministrstvo že pripravilo kriterije financiranja osnovnih šol s strani lokalne skupnosti. Prelaganje z ramen države na lokalno skupnost ne bo prineslo dobrih rezultatov. Prepričana sem, da je skrb za predšolsko vzgojo dolžnost lokalne skupnosti, za osnovnošolsko izobraževanje pa je stvar države - tako je opredeljeno tudi v ustavi RS.

Šolska zakonodaja se bo uresničevala zelo različno, saj imajo šole po Sloveniji različne možnosti za to. Tako bodo še večje razlike na področju osnovnošolskega izobraževanja. In za to bo nosila odgovornost država, in ne občine. Pa še to: na seminarju smo se s kritičnimi pripombami oglasili le trije ravnatelji; verjetno zato, ker je ostale morda strah, ko bo po novem letu soglasje k njihovem imenovanju dal minister. Po mojem prepričanju bi morali imeti odločilno besedo pri imenovanju ravnateljev starši in učitelji. Ali smo po vsem tem še optimisti za delo na področju vzgoje in izobraževanja?

ANGELCA LIKOVIČ
ravnateljica OŠ Majde Vrhovnik, Ljubljana

KOGA MOTI PLOČNIK V VASI?

TŠD Kostel si že nekaj časa prizadeva za postavitve pločnika med Vasjo in Faro, vzroki pa so naslednji: učenci iz sosednjih naselij hodijo vsakodnevno v šolo in so izpostavljeni stalni nevarnosti, prav tako krajani, ki hodijo po tej cesti po vsakodnevni opravi, kajti vozniki vozijo z veliko hitrostjo. Z ureditvijo pločnika in javne razsvetljave pa bi Vas dobila tudi lepšo podobo. V preteklosti so bile s prigrisavitvijo del narejene številne ceste, pločniki in drugi objekti, žal pa to ne velja v našem primeru. Upravna enota Kočevje namreč meni, da sta za pločnik med Vasjo in Faro potrebna lokacijska dokumentacija in gradbeno dovoljenje. Torej za nekatere veljajo takšna, za druge pa drugačna razlaganja. Zakaj dvojna merila?

FRANC CIMPRIČ
Vas

DELO PONUJAJO

LOŠKI POTOK - Te dni je ljubljansko podjetje Simetralo, ki se ubada z oblikovanjem, trgovino in inženiringom, preko občine obvestila občane, da bi želeli v Loškem Potoku predstaviti eno izmed možnih tehnologij površinske obdelave lesa. Gre za vroče voskanje, kot trdijo ekološko neoporečno, tehnološko enostavno in finančno zanimivo. Hkrati pa nudijo prodajo voska ter pomoč pri oblikovanju in trženju produktov.

Podjetje Simetralo je prav gotovo spodbudilo, da je dala to ponudbo, veliko število nezaposlenih, kar je posledica stečaja Inlesovega obrata v Loškem Potoku, žal pa za predstavitev in za delo ne vlada prevlelo zanimanje, saj večina nezaposlenih lesne stroke še vedno upa, da se bodo zadeve v podjetju uredile in da se bodo vrnila na stara delovna mesta.

A. K.

KONEC LETA PRVA ŠTEVILKA ODMEV

LOŠKI POTOK - Za praznike bo izšla prva številka občinskega glasila Odmevi, ki bo poslej izhajala vsak drugi mesec. Želja po informatorju je nastala že ob ustanovitvi občine, občinski svet pa je za to odobril sredstva in na jesen imenoval uredniški odbor, ki je prvo številko že pripravil za tisk. Prva številka bo izšla na 16 straneh v obliki revije in delno v barvah. Večji del prostora je resda namenjen občini, mesto v njej pa so dobili šola, kultura, šport, stranke in seveda občani, njim pa je namenjena tudi nagradna križanka. Slovensna predstavitev bo predvidoma 26. decembra, po tem datumu pa bodo vsa gospodinjstva v občini prejela glasilo po pošti brezplačno. Potočani, ki žive izven občine, pa se na glasilo lahko naroče.

A. K.

Sporočilo zdravnikov ob stavki

Spoštovani prebivalci in prebivalke Dolenjske

Slovenski zdravniki in zobozdravniki smo se vedno zavedali odgovornosti, ki jo imamo do Vas. Vedno smo upali, da se bo z dogovarjanji, pogajanji in resnim delom dalo urediti položaj zdravstva in v njem zaposlenih. Žal smo bili kljub našim prizadevanjem vedno izigrani in našega glasu politika ni upoštevala.

Zaradi tega smo prisiljeni, da kot skrajno sredstvo za izboljšanje razmer v zdravstvu, za izboljšanje delovnih pogojev vseh zaposlenih in ne nazadnje tudi za pravičnejšo vrednotenje našega dela posežemo po skrajni obliki protesta - stavki. S stavko želimo opozoriti, da je v našem zdravstvu veliko problemov, ki jih bo možno rešiti le ob sodelovanju zdravnikov in vseh zaposlenih.

Zavedamo se, da je stavka lahko neprijetna za Vas, naše bolnike, zaradi tega smo se odločili, da jo izvedemo na način, ki bo najmanj prizadel Vaše pravice. Zagotavljam Vam, da bo za vse nujne primere poskrbljeno in da ne bo ogroženo Vaše življenje in Vaše zdravje. V ta namen smo organizirali zdravniško službo za nujne primere, ki bo delovala v času stavke v vseh zdravstvenih zavodih tako kot ob nedeljah ali praznikih. Delovala bo tudi reševalna služba.

Vse tiste, ki niso nujno potrebni zdravniške pomoči, prosimo, da odložijo svoj obisk pri zdravniku na naslednje dni. Enako velja tudi za tiste, ki bi dne 14. decembra zaključili bolniški stalež ali so naročeni na specialistične preglede v katerem koli zavodu (razen, če s tem ni ogroženo življenje ali poslabšanje Vašega zdravja).

Bolnike, ki so naročeni za sprejem v bolnišnico zaradi posegov ali pregledov za naslednji dan, bomo kljub stavki sprejeli, saj bomo 15. decembra delali normalno.

FIDES
Regijski odbor za Dolenjsko
Predsednik stavkovnega odbora:
dr. Marija Gregorčič-Kožuh

Za nami ostaja uspešno leto

Društvo upokojencev Trebnje počasi zaključuje naloge iz letnega delovnega programa - Kar zadovoljni

TREBNJE - Upravni odbor DU Trebnje, ki šteje 7 članov, se je v tem letu sestel devetkrat, vsebine sej pa so bile usmerjene v naloge delovnega programa, pobude članov, organiziranja srečanj... Nekatere sekcije pri društvu so bile zelo delovne - pletilje, pohodniki in pevci. Brez njih bi bilo vsako srečanje pravo mrtvilo.

Letos smo organizirali kar 4 tradicionalne izlete, enega tudi v tujino. Izleti so dobro obiskani tudi zaradi skrbno pripravljene vodnje - ponavadi nas spremljajo krajevni turistični vodiči. Letos smo kar dva izleta povezali s spomini po poteh našega NOB. Veliko zanimanja je bilo med člani za izlet v Belo krajino.

Rekreativni pohodi so se dobro obnesli, zaradi slabega vremena pa sta odpadla le dva. Največ se jih je udeležilo pohoda na Primskovo - Zagrič, Čatež - Zaplaz, Trebnje - Vrhtrebnje - Repče, Šahovec - Šmaver - Vrhe. Člani društva pogrešajo rekreativne dejavnosti v zimskih večerih, to pa je povezano s telovadnico, ki je v zelenih urah

težko dosegljiva, pa tudi mentorja za rekreacijo iščemo. V zimskih mesecih imamo v načrtu izplejati klubske večere vsako drugo sredo ob 17. uri v klubski sobi. V gostinskih prostorih smo organizirali dve predstavitvi volnenih oblačil, obutev in odej, vse za čim boljše počutje naših članov. Pozabili pa nismo tudi na starejše člane društva, obiskali smo jih ob rojstnih dnevih, nekatere tudi v domu starejših občanov. Čakajo nas še predpraznični obiski bolnih in onemoglih.

Za vse starejše občane želimo v samem centru mesta varne ceste in peš poti, ležeče policaje, saj bi bili v veliko oporo. O tem smo že obvestili pristojne, a žal ni še nobene odgovora. Marsikaj bo še treba spremeniti, da se bomo v Trebnjem tudi starejši bolj počutili. Vsem članom Društva upokojencev Trebnje v imenu Upravnega odbora želim veliko božičnega miru, v novem letu 1996 pa vse dobro!

Upravni odbor DU Trebnje

Živi material in stavka belih halj

Ob napovedani opozorilni stavki zdravnikov so mi lasje kar skočili pokonci. Vsi, ki lahko izsiljujejo, stavkajo, samo gospodarstvo molči in ječi pod težo vsakdanjega dela, in priiškuje za doseganje norme in kontrolo kakovosti na vsakem koraku. Toda gospodarstvo je ena stvar, druga pa so zdravniki, ki jih imamo najraje takrat, ko jih nujno potrebujemo.

Se ne desetleten otrok si je nedavno na smučanju zlomil nogo. Bila je sobota in v čakalnici dežurnega zdravnika gneča. Deklica je čakala na vrsto. Dočakala je svojih pet minut in dobila napotnico. Sledila je pot v bolnišnico, v novo čakalnico. Deklica z zlomljeno stegenico je čakala na vrsto. Prišla je k zdravniku, ta jo je pregledal in postal na rentgen. Deklica je čakala in dobila sliko. Naslednja postaja deklitinega trpljenja je bil prostor, kjer se počaka, da ti nadenejo mavce. Potem je bila oskrbljena, a vmes je preteklo kar precej časa.

Ob taki zgodbi, in podobnih je veliko, človek začne premišljovati o belih haljah, zdravnikih in veliki odgovornosti. V zdravnikovih rokah je veliko, vendar je mnogokrat od njega samega odvisno, koliko bo dal. Sodobna proizvodnja temelji na dodelanem sistemu kakovosti, v katerem se za vsako napako ve, kdo jo je storil, in grešni kozel zanj tudi plača. Pa gre v tem primeru samo za material, ne živne snovi, marsikdaj tudi povsem nedolžne in nenevarne. Zdravniki imajo za razliko od tega v rokah živa bitja. Ko bodo med svoje zahteve zapisali, da želijo red v svojih vrstah, da hočejo sistem kakovosti, ki bo ločil zrnje od plevela, in ko se bodo zavzeli za spremembo sistema tudi zaradi bolnikov, jim bodo vsi v en glas pritrdili: "Prav imate, stavkajte!"

B. DUŠIČ GORNIK

Knjiga je orodje. Podprimo z njo omaro in zamašimo z njo luknjo, skozi katero vleče prepah domačijskega ega. (Ovsec)

Res je, da pravica pravilom vedno zmaga, toda žal vse prevečkrat prepozno. (Ringbauer)

Kdor ničesar ne potrebuje, ima dovolj. (Busch)

Slovinci smo srečen narod. Iz makokratnih zgodovinskih okoliščin smo vedno potegnili najboljše, kar je bilo mogoče. (Prunk)

Romeo in Julija pod polivinilno streho (3)

Želita si kamp prikolico, sicer pa nameravata vztrajati pod polivilno streho v gozdiču pri Cvišlerjih

KOČEVJE - Minuli petek, ko je prenehalo snežiti, sem se spet napotil na obisk k "ubežnikom" iz Doma starejših občanov v Kočevju, 74. letnemu Antonu Slapsaku in 53-letni Mileni Tušek, ki zdaj živita pod polivinilno streho v gozdu pri Cvišlerjih. Gaz, ki bilo in je tisto, ki jo je prejšnji dan naredila socialna delavka Miranda Dekleva, ko ju je obiskala, je zametel sneg. Gazil sem v celo, ponekod do kolen in čez. Nikjer ni bilo žive duše, le sledi živali v snegu.

Antona in Mileno sem našel v njihovi kuhinji. Milena je pripravljala solato in kuhala krompir, Anton pa je rezal jabolka ter jih dal v steklene in plastične posode, da bo napravil domači jabolčni kis. V kuhinji ni bilo samo toplo, ampak celo vroče.

Anton je povedal, da je štedilnik, ki odlično greje, napravil iz pralnega stroja. Znotraj ga je obdral, "da se pločevina ob gretju ne razteza, kajti ta pločevina ni dobra za ogenj", je dodal.

Od spalnega prostora, ki je največji, do kuhinje in stranišča je Anton delno skidal sneg, da vse te prostore povezuje lepo urejena steza. Zdjaj, ko je na potki sneg, ki je nekoliko zmrazil, je boljše. Prej je bilo blato.

Včasih se malo skregata

Spoznala sta se v Domu starejših občanov v Kočevju. Tam je bila Milena skoraj devet let, Anton pa skoraj osem. Všeč sta si bila in sta spala skupaj, saj so jima dodelili celo skupno sobico. Razumeta se.

Res je, da se včasih tudi malo skregata, a ne preveč, kar je v zakonu običajno.

Anton je povedal, da je bil poročen, a mu je žena še pred mnogimi leti umrla, Milena pa da ni bila nikoli poročena in da je tako rekoč še dekle. Ona pa je pripomnila, da ne more biti dekle, saj ima hčer, ki je stara 20 let, a je bila vedno v reji. Anton pa spet, da ima tri otroke in tudi vnuke. Razumevajoče pripomni, da so ga prihajali v dom bolj redko obiskovat, ker imajo pač svoje delo, službo in skrb.

V domu starejših se nikoli nista nad ničemer pritoževala, čeprav sta menila, da hrana zanju ni primerna in da je pre malo. Zato sta tudi odšla. Pa še zrak v domu

jima ni bil všeč, saj je vse lepše v naravi, ki jo imata oba rada, ker sta prej živela na vasi. Sicer je res, da je včasih malo mrzlo, a ne zvečer, pač pa zjutraj, ko je treba vstati. Na štedilniku namreč grejeta vsak svojo opeko, ki jo vzameta zvečer v posteljo in položita k nogam pa je toplo.

Te dni je zapadlo okoli pol metra snega. Malo sta se že bala, da bo sneg podrl njuno prebivališče. Iznajdljivi Anton je naredil posebno grebljo, jo nasadil na dobre 4 m dolgo palico in z njo postrga sneg s spalnice. Snega ne meče v stran, ampak z njim obloži spalnico, zaradi česar je v njenem domku topleje in prijetneje.

Zdjaj, ko je visok sneg, ne gresta

V KUHINJI - Kljub snegu je bilo v kuhinji sredi gozda vroče. Milena je pripravljala solato in kuhala, Anton pa je rezal jabolka za kis in jih vlagal v steklene in plastične posode, vmes pa je nalagal na štedilnik, ki ga je tudi sam izdelal iz dotrajanega pralnega stroja. (Foto: J. Primc)

V hišo ne, v prikolico pa

Povedal sem jima, da nekateri iščejo ali pa že ponujajo hiše zanju. Odgovorila sta: "V hišo pa ne, kdo jo bo pa plačal? Toliko denarja nimava." Povedala sta, da bi raje prikolico, da bi se vozila iz kraja v kraj, predvsem v višinske kraje, ki so zanju bolj zdravi.

"Brez kamferce (kamp prikolice, op. pis.) ne greva od tod!" sta zatrdila.

Vendar za nakup "kamferce" nimata denarja. Zelo bi bila vesela, če bi jima jo kdo pomagal kupiti. Lahko bi bila tudi stara, le da bi bila še vedno uporabna.

JOŽE PRIMC

Prispevki za Veseli december

V preteklem tednu so za Veseli december prispevali: Miran Zorko, s.p., Novo mesto, 2.000 tolarjev; Miro Gazvoda, s.p., 5.000; Primož Gazvoda, s.p., Lutrško selo, 5.000; Steklarstvo Vidmar 2.000; Anica Vidmar, s.p., Novo mesto, 10.000; Alojz Vidmar, s.p., Novo mesto, 10.000; Drago Rabelj, s.p., Otočec, 2.000; Jože Mrak, s.p., Sela pri Ratežu, 3.000; Anton Duh, s.p., Novo mesto, 1.500; Robert Fenc, s.p., Novo mesto, 2.000; Kemična čistilnica Strgar, Novo mesto, 3.000; Kemična čistilnica Glavan, Novo mesto, 2.000; Jožica Milanovič-Klobučar, s.p., Dol. Toplice, 1.500; Jože Jordan, s.p., Dol. Toplice, 2.000; Milan Štangelj, s.p., Novo mesto, 1.500; Parma, Rudi Ivančič, s.p., Straža, 2.000; Marjan Turk, s.p., Novo mesto, 3.000; Zvone Brdar, s.p., Novo mesto, 5.000; Martin Zura, s.p., Otočec, 2.000; Jože Zupančič, s.p., Sevnino, 3.000; Andrej Mohorič, s.p., Novo mesto, 2.000; Jože Fink, s.p., Straža, 3.000; Drago Bučar, s.p., Novo mesto, 5.000; Mizarstvo Pirc, Novo mesto, 1.500; PI, d.o.o., Novo mesto, 3.000; Roman Jaklič, s.p., Dvor, 10.000; Jure, d.o.o., Novo mesto, 10.000; Tekate, d.o.o., Novo mesto, 4.000; Ivana Jovič, s.p., Novo mesto, 1.500; Revoz, d.d., Novo mesto, 1.100.000; Safet Murtič, s.p., Dol. Toplice, 2.000; Adolf Zupančič, s.p., Vavta vas, 1.500; Cirila Zupančič, s.p., Straža, 1.500; Sophos, d.o.o., Novo mesto, 5.000; Gorjanci avtopromet, Straža, 80.000; Remos, d.o.o., Novo mesto, 5.000; Krka, tovarna zdravil, p.o., Novo mesto, 1.700.000; LES-BO, Jože Bogovič, s.p., Novo mesto, 5.000; Mitja Kump, s.p., Novo mesto, 5.000; Franc Pavlin, s.p., Petelinjek, 2.500; Ivan Jaklič, s.p., Novo mesto, 5.000; Center za socialno delo, Novo mesto, 50.000; Ferdinand Mohorko, s.p., Novo mesto, 5.000; Marjeta Zagar, s.p., Novo mesto, 2.000; Milan Barbič, s.p., Mala Cikava, 8.000; Kres, d.o.o., Novo mesto, 10.000; Osnovna šola Šmarjeta 15.000; Drago Krstinc, s.p., Straža, 5.000; Anton Sinkovec, s.p., Družinska vas, 5.000; Romana Jakobčič, s.p., Novo mesto, 8.000; DEKOP-E 92, d.o.o., Novo mesto, 20.000; Art optika 10.000; Jože Sajc, s.p., Gorenje Kamenje, 2.000; Milan Badovinac, s.p., Novo mesto, 5.000; Marjan Vranjačar, s.p., Novo mesto, 2.000; Ivan Škedelj Močivnik, s.p., Novo mesto, 10.000; Božidar Simončič, s.p., Šmarješke Toplice, 1.500; Krajevna skupnost Gabrje 25.000.

Po 1.000 tolarjev so prispevali: Nenad Klemenčič, s.p., Muhaber; Simon Volk, s.p., Novo mesto; Alenka Nahtigal, s.p., Trebelno; Antonija Zore, s.p., Sela; Ludvik Vidrih, s.p., Novo mesto; Vesna Mavsar, s.p., Straža; SVIT, Ladislav Kotnik, s.p.; Zdenka Klobučar, s.p., Novo mesto; Robert Andolšek, s.p., Novo mesto; Alja Floriančič, s.p., Novo mesto; Avgust Zore, s.p., Rumanjava; Stojka Šiško, s.p., Novo mesto; Frizerstvo-pedikura Veronika, Šmarješke Toplice; Zlatka Poglajen, s.p., Šmarješke Toplice; Franc Štrasberger, s.p.; Vida Bon, s.p., Novo mesto; Martin Gazvoda, s.p., Gabrje; Pero Milčinič, s.p., Novo mesto; Stanislav Vraničar, s.p.; Ivan Jerman, s.p., Potok; Jože Sušteršič, s.p., Smolenja vas; Franc Skube, s.p., Mirna Peč; Simo Radulovič, s.p., Novo mesto; Slavko Matko, s.p., Gabrje; Matjaž Serini, s.p., Novo mesto; Karol Blatnik, s.p., Dol. Toplice; Ivan Derganc, s.p., Češča vas; Milan Pajk, s.p., Šmarješke Toplice; Janez Sekula, s.p., Koroška vas; Dražen Vavžik, s.p., Novo mesto; Milan Mlakar, s.p., Novo mesto; Tanja Klemenčič, s.p., Novo mesto; Elektronika Matjaž, s.p., Novo mesto; Frizerstvo Sonja Jarc, Novo mesto; Mizarstvo Slavko Jarc, s.p., Mirna Peč; Avtoprometništvu Vidmar, s.p., Žužemberk; Miha Butara, s.p., Novo mesto; Zajmi Ruzhi, s.p., Novo mesto; Anton Khruta, s.p., Brusnice; Pavel Turk, s.p., Petelinjek.

Po 500 tolarjev so prispevali: Jože Gliha, s.p., Žužemberk; Jože Fabjan, s.p., Jama; Mirko Jerkovič, s.p., Novo mesto; Tomaž Barbarič, s.p., Žužemberk; Pavel Kelbič, s.p., Novo mesto; Marjan Tisovec, s.p., Vavta vas; Anton Zupančič, s.p., Dvor; Modno pletilstvo, Novo mesto; Rajko Henigman, s.p., Dol. Toplice; Sandi Šmajdek, s.p., Straža; Metod Zagar, s.p., Straža; Franc Novak, s.p., Soteska; Nazif Evilil, s.p., Žužemberk; Andrej Šenica, s.p., Dol. Toplice.

Iz občine Šentjerneje so darovali: Franci Gorenec, s.p., Šentjerneje, 1.500 tolarjev; Peter Durjava, s.p., Šentjerneje, 1.000; Marija Jordan, s.p., Šentjerneje, 3.000; Janko Luzar, s.p., Šentjerneje, 2.000; Stanko Kušljan, s.p., Šentjerneje, 2.000; Jože Kerne, s.p., Dol. Stara vas, 1.000; Zofka Cvelbar, s.p., Šmarje, 5.000; Edvard Kos, s.p., Šentjerneje, 4.000; Alojz Pavlin, s.p., Šentjerneje, 500; LES Šentjerneje, d.o.o., Groblje, 5.000; Ani Grabnar, s.p., Roje, 2.000; Gallus - Cyril Seljak, s.p., Šentjerneje, 2.000; Sandi Škedelj, s.p., Dol. Vrhpolje, 5.000; Kovinoplastika Bevc, s.p., Mihovica, 3.000; Anton Goršek, s.p., Groblje, 1.500; Mojca Piletič, s.p., Dol. Maharovec, 1.000; Vlasta Božič, s.p., Dol. Mokro Polje, 2.000; Marjan Hočevar, s.p., Šentjerneje, 3.000; Stane Grubar, s.p., Dol. Vrhpolje, 1.500; Vinko Benčina, s.p., Šentjerneje, 500; Viktor Luzar, s.p., Cerov Log, 2.000; Andrej Vučko, s.p., Gor. Vrhpolje, 2.000; Jelka Šentjerneje, d.o.o., Šentjerneje, 10.000; Strugarstvo Radojčin, s.p., Gor. Stara vas, 5.000; Vilijem Šiško, s.p., Hrastrje, 5.000.

V delu in materialu so nam pomagali: Adria Caravan, d.d., Novo mesto, 150.000; Tiskarna Novo mesto 60.000; Krajevna skupnost Žužemberk 80.000; Gasilsko društvo Žužemberk 50.000; Protekt Novo mesto 115.000.

Do sedaj je na račun 52100-678-80209 zbranega 5.621.467 tolarjev.

Hvala vsem!

BORIŠ PETKOVIČ BRUHAL OGENJ - Mladi komentator z novomeške televizije Boris Petkovič-Oli se je med prvimi prijavil za nastop na Veselam decembru na novomeškem Glavnem trgu. Množico radovednežev je presenetil z eno doslej svojih manj poznanih spretnosti: najprej je žongliral z gorečimi palicami, na koncu pa mu je uspelo celo bruhanje ognja. Svoj nastop je uprizoril kar pred nekdanjo trgovino Elektrotržne, polovico časa pa je porabil za to, da je v svojem stilu odmetal nekaj lopat snega s prizorišča. (Foto: J. Pavlin)

Doslej najbogatejša darila

Obdaritve že to nedeljo v Škocjanu in Šentjerneju - Za otroke mestnih KS bo obdaritev 26. decembra

NOVO MESTO - Na žiro račun 52100-678-80209 se je doslej zbralo že 5.621.467 tolarjev. Obljubljeni znesek sta namreč primaknila tudi Revoz in Krka. Pričakovana vsota 7 milijonov tolarjev je tako že na obzoru in organizatorji so ob vsej tej radodarnosti dolenskih obrtnikov, podjetij, ustanov in drugih tako veseli, da so v vseh 5.000 darilnih paketov dodali še za 150 tolarjev sladkih dobrot. Letošnji paketi dedka Mraza bodo največji, kar so jih doslej v vseh letih dobili otroci novomeške, šentjernejske in škocjanske občine. Dobrotnikov je vsak teden več, seznama so daljši in lepo je zapisati, da je že več kot 400 pokroviteljev, med katerimi so prav vse osnovne šole, kar 223 obrtnikov iz novomeške in 23 iz šentjernejske občine, svoj prispevek so primaknile domala vse zunajmestne krajevne skupnosti.

Prireditve za dedkom Mrzom se pričnejo že to nedeljo za otroke občine Škocjan in Šentjerneje. Dedek Mrz se letos na pot po krajevnih skupnostih ne bo odpeljal s kamionom, kot je bilo doslej navada, temveč si je izbral terensko vozilo, ki so mu ga posodili žužemberški gasilci. Z njim bodo na predstave potovali še čarodej in baletke glasbene šole Marjana Kozine. Program v zaprtih dvorinah bodo skupaj pripravili delavci osnovnih šol in krajanje, dedek Mrz pa bo spet, kot je bilo vseh let, v navadi, obdaroval vsakega otroka posebej. Za otroke 11 krajevskih skupnosti Novoga mesta bo obdaritev v torek, 26. decembra, v športni dvorani na štirih

predstavah.

Nad vse zanimivo bo tudi popoldan na novomeškem Glavnem trgu, kjer so že do sedaj v korist obdaritve dolenskih otrok nastopili mnogi glasbeniki, lutkarji, pesniki, plesalci in drugi. V popoldneju bosta v popoldanskih urah pomagala program popestriti tudi dedek Mrz in Božiček in tako bo poslej vsako popoldne do zadnjega dne v decembru.

J. P.

ZA MIKLAVŽEVO NA VEČERJO K MIMICI

NOVO MESTO - Pokojnega Vinka Dolenca so poznali mnogi starejši Dolenjci kot dobrega električarja in človeka, ki je znal ustrezni vsem, ki so potrebovali pomoč. Nad vse je cenil tudi delavce in sodelavce Zveze prijateljev mladine, še posebej, kadar so v decembru novoletno okrasili Glavni trg. Večkrat je prišel in z nasveti pomagal, da je bilo marsikaj narejeno bolj strokovno, kot bi sicer bilo. Dve leti zapored je na Miklavžev večer povabil na večerjo z vampi kar cel novoletni odbor. Pred osmimi leti je umrl, njegova soproga Mimica pa je s srečniji novoletnikov v njihovi hiši v Detelovi ulici nadaljevala prav vsako leto. Tudi letos je bilo pri Dolenčevih po odhodu Miklavža s trga na večerji deset "novoletnikov" in takšnih vavpov, kot jih pripravi Mimica, ni daleč naokoli. Človek bi rekel: "Še so dobri ljudje." Hvala!

J. PAVLIN

Zvezdnitvo s pedigrejem

Stotnjia in pol ljudi se je 6. decembra v Pizzeriji Tratnik priklonilo njegovi visokosti R. A.

Zgodbe po kuloarijih so krožile že prej, vendar se prav veliko vanje ni verjelo. Antonije Pušič alias Rambo Amadeus je pač prevelika zvezda, da bi obiskal provinco, kot je Novo mesto. Organizacijsko vodstvo Društva novomeških študentov je tokrat ukrepalo hitro in energično, rezultat se je pokazal tudi v mednarodni udeležbi.

Rambo Amadeus

Splitska skupina Touch friction, ki si najverjetneje niti v sanjah ni mislila, da bi kdaj nastopila v takšni kombinaciji, se je pokazala kot dostojno kurivo za ogrevanje množice, ki je nestrpno pričakovala le glavno atrakcijo večera. S svojim novorokovskim zvokom, ki kokerira tako z metaliziranimi rifi kot z repom na dark podlagi, je v svojem več kot polurnem nastopu izvabila nekaj plesu podobnega skakanja pred odrom. Ekspresivnost je vsekakor najmočnejši adut fantov iz Splita, katerim potovanja in veliko nastopov omogočajo izredno uigranost. Nenehno pridiganje med posameznimi komadi o tem, kdo je kriv, da v zadnjih štirih letih niso mogli nastopati z ostalimi bendi iz bivše države, kulminira v priredbi skupine Black Sabbath War Pigs (Vojne svinje), katere priredbo smo, roko na srce, slišali od Alice Donut v veliko boljši izvedbi.

brezkompromisnež Rambo Amadeus je nastopil v klasični postavi bas, boben in kitara, ki jo je držal sam. Človek, ki je v zadnjih letih zgubil udarnost in prepričljivost, saj ni veliko nastopal, je v Novem mestu izkoristil bonus, ki mu pač pripada. Sam koncert bi bil lahko proglašen za prikaz muzejskega primerka, če ne bi priskočila na pomoč gospodična stara slava, ki bi mu v najslabši izvedbi izborila naklonjenost publike. Velika škoda je, da smo takega človeka videli v trenutku, ko se umika svetu in posveča drugim stvarem. Mogoče bo pa Antonije Pušič naslednji kandidat za predsednika.

BORIS O. PETKOVIČ

Duhovitež brez primerjave, borec proti fašizmu, ekscentrični

ZAHVALA ORAČEV

Ob koncu Svetovnega prvenstva oračev Kenija 95, se Anton Filak in Jani Gačnik zahvaljujeva vsem naštetim, ki ste nama pomagali. Ti pa so: Zavarovalnica Tilia - generalni sponzor, Občina Črnomelj, Krka, tovarna zdravil, Kmetijski zavod Ljubljana, M-KZ Metlika, Občina Metlika, Radio sraka, Dolenjski list, Art računalniki, Zaščita Bereča vas, Mercator Metlika, Beti Preja, Beti Oblačila, Gorenje Trgovina, Ciba Geigy, Pinus Rače, Konfekcija Julija, Grand Črnomelj, Komunala Metlika, Sadržarsko društvo Bele krajine, T.J.T. Črnomelj, M-KZ Črnomelj, P.Plus Črnomelj, Dolenjska banka, Gostilna Kapašin, družinska kmetija Kostelec, INA Petrokemija Kutina, Market Humljan Metlika, Roto-metal Dob, Strojni krožek Bele krajine, Belokranjka Adlešiči, Zidarstvo Kozan Tribučje, Elektroinstalacije Vrščaj Črnomelj, Ključavničarstvo Malerič Dragatuš, Avtomehanik Štukelj Črnomelj, Romax Kranj, Gostilna Pezdirc Semeč, Crone market Dolenjci, Vakumska tehnika Pezdirc, Iskra Semeč, Tomaž Semeč, Tiskarna Kapašin, Siles Rucetna, M-KZ Trebnje, Zavarovalnica Triglav, Vista 21 Novo mesto, Semenarna Ljubljana, Beti Tkanine, Asja Novo mesto, Adriatic Novo mesto.

OBDARILI 230 KRAJANOV

MIRNA PEČ - Kot že nekaj let tudi letos Krajevna organizacija RK Mirna Peč decembra poskrbi za obdarovanje starostnikov in invalidnih oseb. Letos so z drobnimi pozornostmi - raznimi uporabnimi stvarmi v vrednosti 1000 tolarjev in z lepimi željami ob bližajočih se praznikih - razveselili 230 ljudi. Sonja Žagar, ki je predsednica KO RK Mirna Peč že tretje leto, je povedala, da so sredstva za obdaritev zbrali iz članarine, nekaj je prispevala občinska organizacija RK Novo mesto in nekaj mirmo-peški podjetniki. Prostovoljci v KO RK Mirna Peč pa niso dejavni samo ob koncu leta, pač pa veliko delajo tudi med letom. Vsako leto februarja sprejmejo načrt, ki vedno vsebuje dve krvodajalski akciji, dvojice predavanj z zdravstvenovonarstvenega področja, trikrat letno pa organizirajo akcijo za izmero krvnega tlaka.

SODELOVALA SEM NA PRIREDITVI "SKRITI TALENTI"

V petek, 1. decembra, je bila v ljubljanski kavarni hotela Slon prireditve "Skriti talenti", ki jo je organiziral Klub Nedeljski. Na njej so sodelovali nastopajoči z igranjem na diatonično harmoniko, na citre, s petjem in recitiranjem lastnih pesmi. Jaz sem nastopila z igranjem na pianino s skladbo 1. menuet J.S. Bacha. Nastop je spremljala tudi strokovna žirija s priznanim glasbenikom Primožem Lorenzom. Pod njegovim vodstvom pa so študentje z glasbene akademije po končanem tekmovanju nastopili še z igranjem na violončelo, violino in pianino. Ta prireditev mi je v veliko spodbudo, ostala pa mi bo v prijetnem spominu, saj sem se uvrstila na 2. mesto, poleg ansambla Zupan in mlade citrarke. Vsi trije pa smo prejeli za nagrado lepo knjigo "Atlas človeštv".

URŠKA MARTINČIČ, 6.r. OŠ Škocjan

urejanja rezanega in suhega cvetja. Pod našimi rokami so ob njih njih navodilnih nastajale čudovite cvetne fantazije barv in materialov. Spoznali smo, da potrebujemo le veliko domišljije in sprotne roke. Njuni koristni nasveti so nam pomagali tudi doma, ko smo se lotili urejanja

"VEDNOST DAJE KRILA UMU" - S tem ruskim pregovorom je ravnateljica sevniške OŠ Sava Kladnika Anica Pipan v vabilu na zaključni del nagradnega natečaja učencev osnovnih šol sevniške občine za turistično predstavitev svojega kraja, ki sta ga šola in občina Sevnica razpisala v sodelovanju s sevniško zvezo kulturnih organizacij, kar uganila, da se bodo učenci na vse kriplje trudili, da z si z znanjem in še drugačnimi prijemi priborijo na koncu višje mesto. Po uradnem delu so namreč nekatere ekipe, med njimi tudi zmagovalna OŠ Blanca (na posnetku), prijetno presenetile občinstvo z domačimi dobrotami in kapljico, značilnimi za njihov kraj. (Foto: P. P.)

grobov. V šolo smo prihajali s polnimi naročji suhih trav, vej, rož, domov pa smo odhajali navdušeni, z urejenimi cvetličnimi aranžmaji. Obema sodelavcema se zahvaljujemo za lepo prečvet in koristno izbrabjen dan.

KSENJA TRATNIK, 8.b. OŠ Raka

DOLENJSKI LIST vaša četrtkov prijatelj

Miklavžev jutro

• Miklavžu sem nastavila pehar. Prinesel mi je sladkarije, kasete, suho sadje in drobnarije. (Nataša Jontez)

• Meni pa ni prinesel ničesar, da sem prevelik, je rekel Miklavž. (Martin Hribar)

• Letos je bil nekoliko skromnejši. Prinesel mi je parkeljina, čokolado in medvedka. (Izidor Slamtelj)

• Oh, kako sem bila vesela polnega pehara! V njem so bile same dobrote. Hotela sem jih prinesiti v šolo, pa sem pozabila. (Maja Pelko)

• Dobila sem bonbone, čevlje, barbičke. (Tina Kolenc)

• Meni je Miklavž prinesel zlate uhane, uro, čevlje, sladkarije. (Slavica Stanisljevič)

• Meni pa je prinesel otroške igrice. (Denis Janežič)

Učenci OŠ Krmelj

CEPLJENJE

Se bojite cepljenja? Za odgovor vprašajte sedmošolce! Hitro in jedrnat vam bomo odgovorili: "Ne!" Z drugimi smo srečno prestali cepljenje. V kri so nam vbrizgali zdravilo proti rdečkam. Cepljenje je bilo končano zelo hitro, saj smo se ga že navadili. Če pa se ga mogoče bojite, poslušajte moj nasvet: Ko boste prišli k zdravniku, zamižite. Mislite si, da ste na travniku in opazujete prelepo naravo. Naenkrat vas piči komar. Nič hudega, malce vas zapeče. Hitro odprite oči in videli boste, da je komar igla z zdravilom, in cepljenja je konec. Kar zapomnite si moj nasvet, kajti strah je zmeraj votel, okrog ga pa nič ni.

NUŠKA CIRJAK, 7.b. novinarski krožek OŠ Artiče

ODPRTI DAN VRTCA OB 50-LETNICI OŠ KRMEJL - Čeprav je grpa zdesetkala otroke krmeljskega vrtca in male šole, se jih je prvo decembarsko soboto zbralo v novi šoli kakšnih 20. Na odprtem dnevu vrtca, posvečenemu zlatemu jubileju krmeljske osnovne šole, so otroci ob sodelovanju nekaterih staršev ustvarjali v delavnicah pod vodstvom akademske slikarke Marije Starič - Jenko s pigmentnim tiskom na tekstilu, flomastri in krpaži na tekstilu (na posnetku). Izbrali so zvečne predstave, Daniela Zupančič in Irena Blatnik. (Foto: P. Perc)

OBISK NA TV SLOVENIJA

Skupina 20 učencev naše šole je v torek, 21. novembra, obiskala slovensko nacionalno televizijo. Ogle dala smo si Studio 1, kjer snemajo večje projekte. V Studiu 2 snemajo zabavne oddaje. Tam smo videli kulise za Nedeljskih 60. Bili smo tudi v Studiu 3, kjer je scena za tv dnevnike. Vodič nam je povedal mnogo zanimivosti o pripravi informativnih oddaj. Trenutno je zaposlenih na TV Slovenija okrog 2.300 delavcev, od tega 40 novinarjev. Največ strokovnjakov potrebujejo za upravljanje različnih aparatov: računalnike, elektronske kamere, monitorje, reflektorje.

Ta dan si veliko zapomnili, saj smo spoznali veliko novih in zanimivih stvari.

ALENKA ROGELJ, 7.b. OŠ Center, Novo mesto

Dan otrok v medijih

LJUBLJANA - 10. december je bil dan človekovih pravic. Unicef je ta dan razglasil tudi za dan otrok v medijih. Tega dne so bili nedeljski dopoldanski gostje Vala 202 osmošolci iz različnih koncev Slovenije iz Kranja, Kopa, Zgornje Kungote in Novega mesta. Novomeške osmošolke je zastopala novinarka šolskega glasila Najče, Katja Markovič, učenka 8.b OŠ Grm. V daljšem razgovoru z novinarjem Vala 202 Mirkom Štularjem so najstnikri razkrili, kaj doživljajo v šoli, kako preživljajo prosti čas, kaj jih vznemlja, jezi in skrbi. Dotaknili so se tudi zunanega preverjanja znanja, varnosti drog in razračunavega se nasilja med mladimi na tv zaslonih in druge.

MARIJANA ŠTERN

Dela za dolenjske otroke

Obrtnik Drago Burja iz Domžal ima organizatorje Veselega decembra v čišlih - Izdelal bo 5.000 paketov

DRAGO BURJA bo v svoji delavnici v Domžalah letos pripravil okroglih 5.000 paketov za obdaritev otrok.

DOMŽALE - Novoletni paket, velika prozorna plastična vreča, napolnjena z igračami, obrtnika Drago Burje iz Domžal je bil letos že tretje leto zapored izbran kot najprimernejša igrača za obdaritev otrok novomeške, šentjernejske in škočjanske občine. Štokovna komisija pri Zvezi prijateljev mladine avtomobilske steze ni izbrala le zato, ker nosi naslov Dobra igrača, temveč je bil to med vsemi ponudbenimi igračami tudi zdaleč najcenejši in največji paket. Obrtnik Burja je takšno igračo že tretjic zapored izdelal le za dolenjske otroke, saj pripraviti 5.000 paketov ni mačji kašelj. Letošnji paket bo organizatorje Veselega decembra veljal le 1.200 tolarjev, v redni prodaji bi bilo zanj potrebno odšteti vsaj trikrat toliko. Tako nizka cena ni le zato, ker so Dolenjci naročili toliko paketov, temveč je Drago Burja tudi največji pokrovitelj in dobrotnik dolenjskih

otrok. Pri Zvezi prijateljev mladine se tega še kako zavedajo, saj je Burja eden glavnih pokroviteljev tudi njihovega Tabora mladih v Dolenjskih Toplicah, kot nekdanji elektrodelač pa z nasveti in materialom rad pomaga tudi pri pripravi noveletne okrasitve na Glavnem trgu.

Ko je v letih 1950-1974 gradil skupaj z Dolenjci daljnovode od Kočevja, Črnomlja in Novega mesta, so mu Dolenjci postali blizu. Nikoli ne bo pozabil, ko mu je preprosta ženička iz Ajdovca ponudila umivalnik z vodo, da se bo umil, in ko jo je želel vreči stran, saj je bila umazana, mu je to ubranila in dejala, da je pri njih voda dragoceena in da bo za kaj še prav prišla. Ko se je s popotovanjem po Dolenjski vrnil domov v Domžale, si je omislil stroje in pričel delati električne sponke in ostali, predvsem električni material. Leta 1985 se mu je rodil prvi vnuk Jernej in stari očka Drago mu je naredil prvo igračo, ki je na celjskem sejmu dobila Zlato zibko in naziv Dobra igrača. Ta igrača je bila Jernej 1, danes je izdelal že Jerneja 8, pa tudi vnučkinji Ana in Maja sta že napisani na ovitkih kartonskih škatel igrač. Prav igrača Jernej 3, katere del bo tudi v letošnjem dolenjskem paketu (brez avtomobilske steze), je tista, s katero se igrajo tudi italijanski otroci. V Milanu so igračo ocenili z njihovim najvišjim priznanjem. "Z dolenjskimi organizatorji je lepo sodelovati. V njih je veliko zagnanosti in čuta za humanitarnost. Doklejš bom mogel, bom Dolenjcem pomagal," je zavrnil obrtnik Burja.

J. P.

NOVO INTERVENCIJSKO VOZILO - Avtotehna Vis je v enoletno uporabo in testiranje Sekcije zdravstvenih tehnikov - reševalcev odstopila intervencijsko vozilo Opel frontera. Da bi zbrali rezultate na čimbolj različnih terenih in tako dokazali njegovo upravičenost, bo vozilo po en mesec gostovalo po vseh večjih slovenskih mestih, uporabljalo pa v sodelovanju z Reševalno postajo Ljubljana. Po prikazu rezultatov (odzivni čas pri razdalji 40 km) naj bi čas zmanjšali za 15 do 20 minut, pa tudi dostopnost v zimskih razmerah se bo bistveno izboljšala, vozilo naj bi se uvrstilo med redne oblike zdravstvene dejavnosti. S pomočjo več sponzorjev je vozilo opremil A form iz Ljubljane. (Majda Luzar)

SALON LADA V BIVŠIH AVTODELIH - Prejšnji petek so v prenovljenih prostorih Novotehninih Avtodelov na Glavnem trgu odprli nov prodajni salon za avtomobile Lada. Salon so obnavljali približno dva meseca, poleg Ladinega avtomobilskega programa bodo kupcem na voljo tudi rezervni deli in dodatna oprema. (Foto: Majda Luzar)

BRAVO ZA BRAVO IN BRAVA - V petek zvečer je podjetje GPB iz Brežic v svoji novomeški poslovalnici na Seidlovi cesti javnosti predstavilo evropsko avtomobilsko uspešnico - Fiatov zakonski par bravo in brava. Generalni uvoznik za fiat in lancie bo odslej Autocommerce, osnovna modela obeh fiatovih novosti bosta kupcem na voljo za okoli 22.000 DEM. Do konca leta naj bi slovenski trg dobil okoli 160 vozil, zakonca Lozar iz novomeške poslovalnice (na sliki) upata, da se bosta bravo in brava dobro prodajala. (Foto: Majda Luzar)

tabakum

Novo mesto, Podbevškova ulica 5 (na Cikavi)
tel.: 068/23-826, 341-810, faks: 068/322-625

GOLDONI

UNIVERSAL

— NA ZALOGI

Zetor

VSE KUPCE TRAKTORJEV UNIVERSAL IN ZETOR ČAKAJO PRIVLAČNE NAGRADE.

MOTOKULTIVATORJI GOLDONI Z VSEMI PRIKLJUČKI
— freze, kosilnice, odmetalci snega — levatorji

CISTERNE IN SODI INOX — POPUST 7%

AKCIJSKA PRODAJA NAHRBTNIH IN BOČNIH KOSILNIC KAWASAKI

Za VAŠ AVTO — AKUMULATOR VESNA — na zalogi
tipi za vsa vozila

AVTOPLAŠČI ZA OSEBNA (montaža brezplačna), TOVORNA VOZILA IN TRAKTORJE

IZKORISTITE UGODNE NOVOLETNE POPUSTE POPUSTI ZA VSE ARTIKLE OD 2 — DO 7%

VSE NA ENEM MESTU — V NOVEM MESTU

TATA Telcoline 2.0 D

cena do registracije samo

19.990 DEM

Dobava takoj!

GLOBUS MOTORS INTERNATIONAL d.o.o.
LJUBLJANA, Celovška 280
(bivša prodajalna Dekorativne)
tel. - mobil: 0609/ 634 070
(začasni) 0609/ 629 101

UGODNI KREDITI IN LEASING

LASTNOSTI

nosilnost: 1 tona
servo volan
s trdo streho:
3m3 tovornega prostora
Mercedes tehnologija

TEŠTNA VOŽNJA

GLUBUG

TEHNO IMPEX

DARILLO ZA VSE KUPCE

Kvalitetna olja v kvaliteten vozili
Mobil
ZASTOPANJE IN DISTRIBUCIJA

Brezovica, Kentax 061/123-2563 * Celje, Selmar 063/32-524
Črnomelj, Eminent 068/51-378 * Grobelno, Mlaccar 063/794-300
Idrija, AvtoDom 065/73-135 * Kidričevo, Avtotwins-Dobič 062/796-800 * Krško, Eminent 0608/22-950 * Ljubljana, AvtoMerkur 061/558-990 * Maribor, Pro-Ring 062/413-972 * Murska Sobota, AutoCommerce 069/21-830 * Trzin, Jan Avto 061/722-509 * Nova Gorica, Avto Vuga 065/29-022 * Novo mesto, Eminent 068/323-902 * Polzela, AvtoCenter Kralj 063/720-283 * Slovenj Gradec, Balmico 0602/45-192 * Šmartno ob Paki, Maurer 063/853-730 * Trebnje, Ula 068/44-231 * Trzin, Bogataj 064/57-208 * Zagorje ob Savi, Gricar 0601/65-200 * Žirovnica, Ajdna 064/801-009

mladinska knjiga

M

MK trgovina, d.d.
Slovenska cesta 29
61000 Ljubljana

Po sklepu uprave podjetja objavlja

LICITACIJO,

ki bo 19. 12. 1995 ob 12. uri v Čitalniški ulici 1, Novo mesto

Predmet prodaje: osnovna sredstva, oprema:

Inv. št.	oprema
1623	vrtljiv fotelj
1717	pisalna miza
1716	klubaska miza
1722	vrtljiv fotelj
1726	trodelna polica
1727	štiridelna polica
1728	petdelna polica
1729	polica s predalom
1730	dvodelna polica
1731	stojalo s kolesi
1732	stojalo s kolesi
1733	omara
1734	omara
1735	dvodelni pano
1736	štiridelna vitrina
	korita za rože

Izključna cena 224.000,00 SIT

Na licitaciji lahko sodelujejo vse pravne in fizične osebe, ki plačajo varščino pred dnevom licitacije v višini 10% izključne cene na ž. r. prodajalca 50101-801-18119. Pred začetkom licitacije morajo licitanti predložiti dokazilo o plačilu varščine, fizične osebe dokumente, pravne osebe pa izpisek iz sodnega registra ter pooblastilo za zastopanje licitanta.

Kupec mora plačati celotno kupnino na žiro račun prodajalca v 10 dneh po končani licitaciji, pri čemer se šteje plačana varščina v kupnino. Če kupec ne bo plačal celotne kupnine v določenem roku, bomo prodajo razveljavili, plačano varščino pa bo obdržal prodajalec. Vse stroške in davek na promet, ki so povezani s prometom kupoprodaje in s prenosom lastništva, plača kupec.

Licitantom, ki na dražbi ne bodo uspeli, bomo plačano varščino vrnilli najkasneje v 3 dneh po končani dražbi. Vse informacije so interesentom na voljo pri prodajalcu, MK Trgovina, d.d., Slovenska cesta 29, tel. 12-50-173.

DOLENJSKI LIST

Da bi na Dolenjskem vsi zvedeli za vas, oglašujte v Dolenjskem listu!

Tel: 068/323-610

Fax: 068/322-898

Katja Sečen

Katja govori nazaj

Šestošolka iz Brežic

BREŽICE - Piše se AJTAK NEČES. Piše se tudi Katja Sečen. V drugem primeru ste brali prav, v prvem morate brati nazaj. Katja Sečen si s tem ne dela niti najmanjših sitnosti, saj govori enako hitro naprej in nazaj. Povedala ji boste besedo, več besed ali cel stavek in v naslednjem trenutku vam bo to, kot bi izstrelila, povedala v obrnjenem vrstnem redu.

Katja, ki je zdaj učenka 6. a razreda OŠ Brežice, že nekaj let ve za to svojo neobičajno sposobnost. Poskusila je v prvem razredu, ko ji je bilo dolgčas. "Od začetka sem govorila

nazaj krajše besede, govorila sem počasi, potem je šlo vedno hitreje. V dobrih dveh mesecih je šlo že čisto gladko. Šele v tretjem razredu sem izdala, kaj znam, pred tem nisem povedala nikomur. Najprej sem povedala staršem, potem na koncu šolskega leta še sošolcem." Tako pove o odkritju svoje skrivnosti Katja Sečen.

Katjina nazaj-govorica da misliti staršem, sošolcem, učiteljem, skratka vsem, ki se srečajo z njo. Katja jo razloži tako: "Slišim to, kar mi pride v uho, kaj moram reči. Kot da bi mi možgani sami hoteli sporočiti, kako moram povedati nazaj tisto, kar sem slišala. Sploh ne razmišljam, kaj bom povedala. Če je kakšna bolj komplicirana zadeva, potem malo bolj napnem možgane. Zdi se mi, kot da bi se tisti čas, ko mi kdor govori besede, v moji glavi nekaj zaustavilo, potem tisto lepo počasi prelagam in povem v sekundi. Včasih me preizkušajo s kakšno težko besedo. Takrat zamenjam črke, npr. pri besedi zajkla rečem ajkljaz."

V šoli je ves čas odlična. Najraje ima slovenščino, angleščino, glasbo in zgodovino. V prostem času z veseljem sedi na kolo. Poje v zboru, hodi k strelskemu društvu, ukvarja se s karatejem in ima več medalj s tekmovanjem. Zelo rada bere; brala je že, ko je bila stara štiri leta.

M. LUZAR

MLADI KUHARSKI MOJSTRI - Kar štirinajst mladih iz 7. in 8. razreda osnovne šole Žužemberk pod vodstvom šolske kuharice Marjane Kocjančič se je udeležilo 12-urnega kuharskega tečaja v tej šoli. Zanimivost te skupine je, da v njej prevladujejo fantje - jih je kar osem - pa tudi možnost izbire jedi imajo po urniku. Najraje doma pripravljajo zrezke. Na tečaju pa so že spekli dunajske zrezke in princeskine krofke. (Foto: S. Mirtič)

V Dolenjskem listu najdlje z voščilom!

Čez poldrugi mesec se bomo spet spraševali, kaj je s časom, da leta tako bežijo, treba bo zamenjati koledar in si, kajpak, voščiti srečo, zdravje – pa tudi dobro poslovno sodelovanje.

Za slednja voščila bo Dolenjski list odmeril dovolj prostora, ker pa bomo v prednovoletnem živzavu vsi na tesnem s časom, oglaševalcem že zdaj dajemo možnost za pripravo božične in novoletne čestitke v časopisu.

Naročila sprejema oglasna služba Dolenjskega lista, ki se je morala sprijazniti z dejstvom, da bodo voščila in čestitke bistveno cenejše od običajnih oglasov, vsem, ki se bodo o prednovoletni objavi dogovorili do 18. decembra, pa bo priznan še poseben popust.

Torej, če je vaš namen javno voščiti poslovnim sodelavcem in strankam srečo v 1996. letu – pravi naslov za to je noč in dan oglasna služba Dolenjskega lista na telefonskih številkah

(068)323-610 in (0609)623-116!

JEZEK VAS VABI

POSEBNE UGODNOSTI	
● 5 % popust za upokoence in invalide	
● odlog plačila za poslovna darila	
● akcijska prodaja bonbonov	

DILANČEVA 5,
Novo mesto
tel./fax: 068/321-333

Podarite sebi in svojim dragim nekaj sladkega!

MIKO, D.O.O., SEVNICA

NOVOLETNI POPUST — DODATNO ŠE 10%

keramika
sanitarna keramika
kopalniška oprema
lestenci
jogi vzmetnice
barve in laki
pohištvo

poslovalnice:
Novo mesto
Krško
Brežice
Sevnica
in novi
blagovni center

V BOŠTANJU PRI SEVNICI
NA 1000 M² PRODAJNEGA PROSTORA
VLJUDNO VABLJENI

SREČNO 96

REPUBLIŠKI ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE

objavlja javni razpis

**ZA IZVAJANJE PROGRAMA
"KLUB ZA ISKANJE ZAPOSLOTITVE"**

Republiški zavod za zaposlovanje uvaja v svojo dejavnost program z nazivom Klub za iskanje zaposlitve. Program financira Zavod in vabi k sodelovanju organizacije, ki so zainteresirane za izvajanje tega programa.

Klub je skupinska oblika usposabljanja dolgotrajno brezposelnih za samostojno in učinkovito iskanje zaposlitve. Klub bo stalna dejavnost, ki se bo izvajala po programu Zavoda. Ta bo tudi zagotavljal usposabljanje za vodje klubov.

Izvajalec je lahko organizacija, ki je registrirana za izobraževanje ali usposabljanje.

Izvajalec mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- **Prostorski pogoji**
za izvajanje kluba sta potrebna dva prostora v skupni izmeri najmanj 50 m².
- **Kadrovski pogoji**
Vodja kluba mora:
 - imeti ustrezne izkušnje pri delu z brezposelnimi,
 - poznati razmere na lokalnem trgu delovne sile,
 - imeti ustrezne osebnostne lastnosti in
 - višjo ali visoko stopnjo strokovne izobrazbe družboslovne smeri.
- **Drugi pogoji**
za delo kluba mora izvajalec zagotoviti dva telefonska priključka, računalnik in tiskalnik ter možnost fotokopiranja.

Kontaktna oseba je g. Matjaž Verbič, OE Novo mesto, pri katerem dobite ves dodatni material. Prijava na razpis naj vsebuje:

- izpolnjen vprašalnik za zunanje izvajalce (dobite na Območni enoti Novo mesto),
- fotokopijo registracije organizacije,
- dokazilo o razpolaganju s potrebnimi prostori,
- dosedanje delovne izkušnje vodje kluba.

Ponudbe s pripisom NE ODPIRAJ - razpis "Klub za iskanje zaposlitve" pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Republiški zavod za zaposlovanje, Glinška 12, 61000 Ljubljana.

Javno odpiranje ponudb bo 3.1.1996 ob 11. uri v sejni sobi Republiškega zavoda za zaposlovanje, Glinška 12, Ljubljana.

Merila za izbiro najugodnejše ponudbe so:

- popolnost ponudbe,
- reference organizacije in vodje kluba,
- cenovna konkurenčnost ponudbe,
- druge ugodnosti, npr. lokacija kluba.

Prijavljene organizacije bodo obveščene o izboru v 14-ih dneh po javnem odpiranju ponudb.

Dodatne informacije dobite pri Matjažu Verbiču na Območni enoti Novo mesto, telefon (068) 321-779, ter pri Staši Bučar-Markič v Centralni službi, telefon (061) 126-14-84.

POSLOVNI PROSTORI V NOVEM MESTU

odlična lokacija ob novomeški vpadnici

Na Kočevarjevi ulici 1 v Novem mestu, prodajamo skupno 1930 m² pisarniških prostorov v petih etažah. V objektu sta tudi večja prostora primerna za sejno sobo in projekcijsko dvorano.

Kupci si lahko površino izberejo poljubno, glede na želje in potrebe, prednost pa bodo imeli kupci celotnega nadstropja.

Stavbi pripada tudi 1056 m² veliko parkirišče.

Nudimo ugodne prodajne pogoje z možnostjo obročnega odplačevanja.

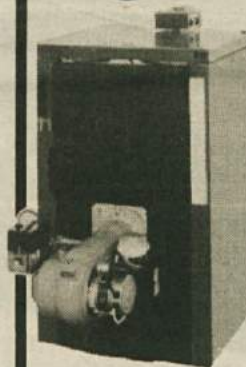

SKB Nepremičnine & Leasing d.o.o.

INFORMACIJE IN PRODAJA: SKB - NEPREMIČNINE & LEASING d.o.o.,
Ljubljana, Slovenska 54, telefon: 061/13-15-125, 301-632, fax 061/132-12-02

& ETIKS d.o.o.

63220 ŠTORE
Prožinska vas 15
tel./fax 063/771-077
mobilni 0609 61956

VIADRUS U-22: kombinirane litoželezne peči za trda, tekoča in plinska goriva moči od 17 do 58 kW.

VIADRUS G-27 in G 100: specialne plinske litoželezne peči z atmosferskim gorilnikom moči od 15 do 120 kW.

VIADRUS G-300: litoželezne peči za vgradnjo plinskega ali oljnega gorilnika moči od 100 do 310 kW.

KALOR IN TERMO: litoželezni radiatorji.
GARANCIJA ZA LITOŽELEZNE ELEMENTE 15 LET. ZAGOTOVLJEN SERVIS IN ATESTI.

VELEPRODAJA: pog. dobave za trgovine in montažerje z ugodnimi rabati.
MALOPRODAJA: gotovinski popusti, plačilo s čeki, ugodni krediti.

ETIKS ŠTORE — POOBLAŠČENI ZASTOPNIK
ZDB—VIADRUS ZA SLOVENIJO

zavarovalnica tilia d.d.
Novo mesto.

Novo mesto, Seidlova cesta 5

zaposluje!

Veseli smo zaupanja, ki nam ga dajejo naši zavarovalniki, saj je zavarovalni portfelj v zastopniški mreži v zadnjih treh letih porasel za 48%, zato smo se odločili, da zaposlimo nove sodelavce.

K sodelovanju vabimo:

- nove sodelavce — zavarovalne zastopnike in
- pogodbene (honorarne) sodelavce za območje Novega mesta.

Če ste komunikativni in ste končali najmanj srednjo šolo, če imate vsaj eno leto delovnih izkušenj in voziški izpit B-kategorije, pričakujemo vašo prijavo s kratkim življenjepisom v roku 8 dni po objavi.

Posebej vljudno vabimo k sodelovanju gospodinje, upokoence ter začasnno nezaposlene za morebitno honorarno delo.

Prijave pošljite na naslov: Zavarovalnica Tilia, d.d., Novo mesto, Seidlova cesta 5 — kadrovska služba.

ČREVARSTVO MAJER

tel. 061/722-263

Ponovno lahko dobite vse vrste naravnih črev, umetnih ovitkov, mrežic, kolofonijo na ljubljanski tržnici.

V novoodprti trgovini v Ihanu pa poleg ostalega dobite še nože in liste za žago iz programa Dick, mesarske predpasnike, vse vrste začimb, aditive TKI Hrstnik.

Letos smo še posebej dobro založeni tudi s svinsjkimi mehurji in govejimi dankami.

Poseben popust za trgovine!
Pridite in se prepričajte!

Črevarstvo MAJER, Goričica 1c pri Ihanu
61230 Domžale
Tel./fax: 061/722-263

DOLENJSKI LIST

Mercator - Kmetijska zadruga Trebnje

na podlagi sklepa upravnega odbora
razpisuje
delovno mesto individualnega poslovnega organa

DIREKTORJA

Poleg splošnih pogojev po zakonu morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo visoko ali višjo izobrazbo agronomske, ekonomske ali pravne smeri in najmanj pet let delovnih izkušenj na odgovornih delih in nalogah v kmetijski dejavnosti.

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas, mandatna doba je štiriletna in se izteče s koncem občnega zbora, ki sklepa o letnem obračunu ob izteku mandata.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo do vključno 27.12.1995 na naslov: M-Kmetijska zadruga Trebnje, Baragov trg 3, 68210 Trebnje, "ZA RAZPISNO KOMISIJO".

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po izbiri.

V svetu niso zavrgli zaužitje šilčka dobrega žganja pred začetki slavnostnih trenutkov. Morda boste razveselili vaše prijatelje prav z našimi novimi posebnostmi:

ŽGANJE IZ PLODOV SAMORASTNIH RASTLIN NAŠE NARAVE - divja češnja, jerebika, dren, rešelika, glog (rdeči trn), borovnica, rdeči trn, skorž;

6 VRST ZAČINJENIH NAMENSKIH KISOV - pehtranov, hrenov, dietni (nadomesti okus soli), hubert (za divjačino), višnje, medeni.

DOLENJSKI ŽENOF - klasična gorčica, na voljo je še 34 pretežno eksotičnih kontinentalnih okusov s preko 100 vrstami opreme (adjustacij).

Kakovost 27-letnega dela naše hiše

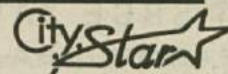

je bila nagrajena s stotero odličij. Najpomembnejša so mednarodna odlikovanja za 29 različnih izdelkov oz. okusov: 11 zlatih z diplomom, 16 srebrnih z diplomom ter 2 diplomom. To je naša prva javna animacija. Dejstva so in ostajajo.

Vaš cenjeni obisk pričakujemo v naši trgovini v Velikem Gabru. Za plačila v gotovini ali osebnimi čeki v vrednosti nad 14.000 tolarjev dajemo 10-odst. popust. Blago v vrednosti nad 30.000 tolarjev dostavljamo brezplačno po vsej Sloveniji. Občasno nekoliko okrnjen izbor lastne prodaje je tudi v delikatesnem oddelku pokrite tržnice BTC-ja v Ljubljani.

VEDNO Z VAMI IN ZA VAS!

MARUTI

cena do registracije
samo

9.990 DEM

Dobava takoj!

NOVOLETNO PRESENEČENJE SAMO V DECEMBRU!

VABIMO VAS V NAŠ SALON

TESTNA VOŽNJA

GLOBUS MOTORS INTERNATIONAL d.o.o.
LJUBLJANA, Celovška 280
(bivša prodajalna Dekorativne)
tel. - mobilni: 0609/634 070
(začasni) 0609/629 101

UGODNI KREDITI:
R+7.5%

DARILO ZA VSE KUPCE
Kvalitetna olja
v kvalitetnih vozilih
ZASTOPANJE IN DISTRIBUCIJA
Mobil

Brezovica, Kentax 061/123-2563 * Celje, Selmar 063/32-524 **
Črnomelj, Eminent 068/51-378 * Grobelno, Mlaccar 063/794-300 *
Idrija, AvtoDom 065/73-135 * Kidričevo, Avtotwins-Dobič 062/
796-800 * Krško, Eminent 0608/22-950 * Ljubljana, Avtomerkur
061/558-990 * Maribor, Pro-Ring 062/413-972 * Murska Sobota,
AutoCommerce 069/21-830 * Trzin, Jan Avto 061/722-509 * Nova
Gorica, Avto Vuga 065/29-022 * Novo mesto, Eminent 068/323-902
* Polzela, AvtoCenter Kralj 063/720-283 * Slovenj Gradec, Balmico
0602/45-192 * Šmartno ob Paki, Maurer 063/853-730 * Trebnje,
Ula 068/44-231 * Tržič, Bogataj 064/57-208 * Zagorje ob Savi,
Gričar 0601/65-200 * Žirovnica, Ajdna 064/801-009

Promocija s "čarobnimi" nagradami

Zgodovina pomni samo najboljše, zato smo se odločili biti prvi.

Double Woofer Dome Sound Speaker

Ljudje s prefinjenim posluhom so navdušeni nad užitkom, ki ga nudi trenutno najboljši zvočni sistem.

UltraFlat BioCPT

Ni bilo lahko narediti povsem ravnega ekrana, vendar je nekdo moral biti prvi.

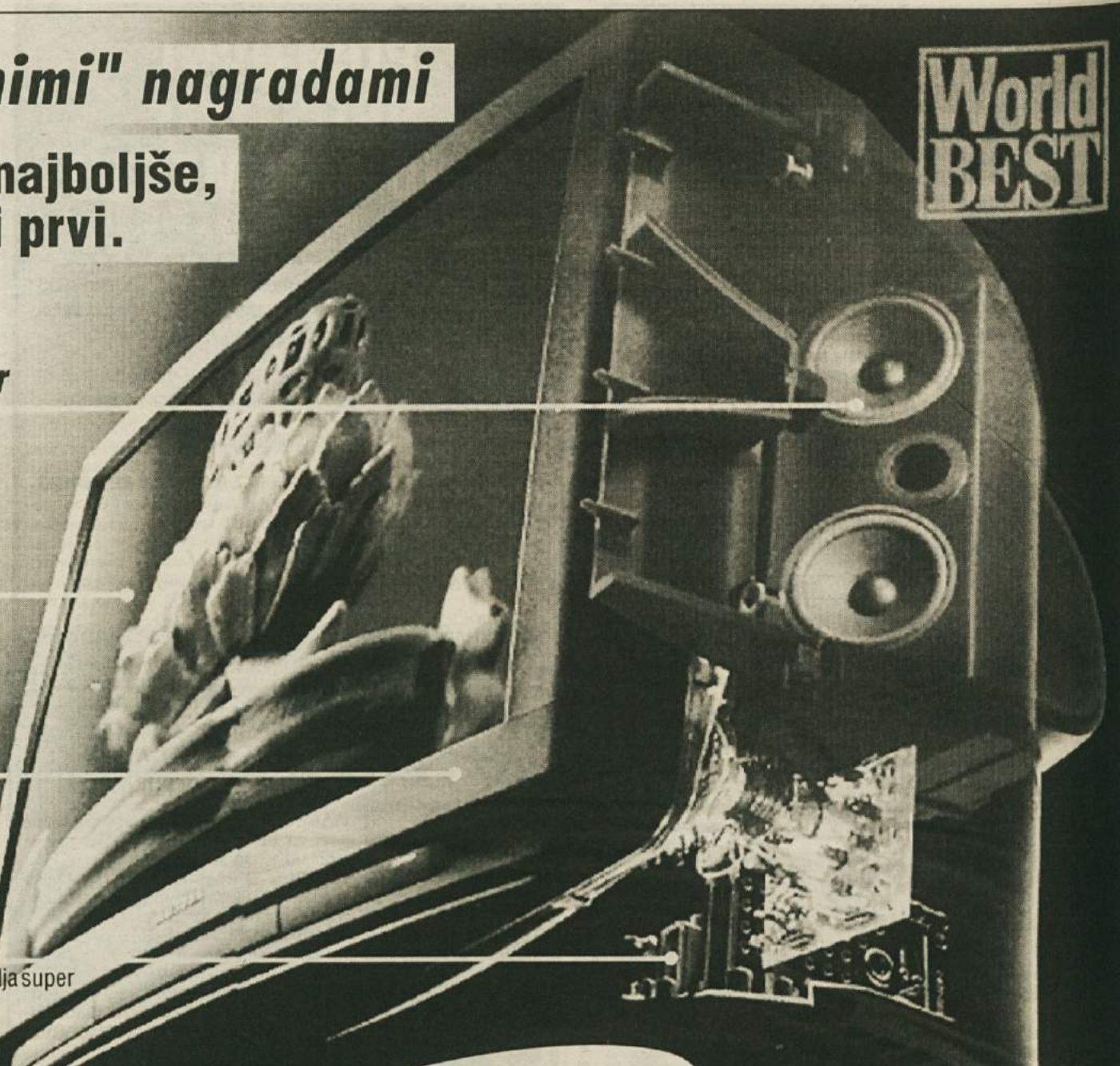
High Tech Modern Design

Ne samo zvok, tudi design je najboljši.

Low Noise Amplifier

Edinstvena visokofrekvenčna LNA-tehnologija vam omogoča super sliko tudi na področjih s slabim signalom.

World
BEST

SAMSUNG

EKSKLUZIVNI ZASTOPNIK ZA SLOVENIJO

"INTRADE"

MARIBOR

BREŽICE - v sredo, 20. decembra, ob 16. uri in 17.30,
KOVINOTEHNA - PC BREŽICE, Tovarniška ulica 10.
Promocijo bo vodil čarodej DANI.
Za vsakega obiskovalca majhno presenečenje!

krka

Iskra Commerce Trgovina d.o.o.

Prodajalna NOVO MESTO, Rozmanova 34, tel./fax (068) 321-137

ISKRA, DA TI SRCE ZAVRISKA

AKCIJSKE CENE - PONUDBA MESECA

PROIZVODI ISKRA — STARO ZA NOVO

10.584 tolarjev VIBRACIJSKI VRTALNIK S 558 A

- praktičen, lepo oblikovan vrtnik
- dve mehanski hitrosti in elektronsko stikalo za spreminjanje hitrosti in smeri vrtnja
- moč 710 W, 0-630 in 0-1700 vrt./min.
- zmogljivost: beton do 16 mm, jeklo do 13 mm
- osnovni pribor: stranski ročaj, merilo za nastavitve globine vrtnja in ključ za vrtno glavo.

- krožna žaga KZ 55 D 11.724,50 tolarjev
- povratna žaga PZ 55 B 9.770,40 tolarjev
- vibracijski brusilnik VB 23 A 8.572,80 tolarjev
- kotni brusilnik KB 69 A 8.524,50 tolarjev
- kotni brusilnik KB 148 A 14.919,00 tolarjev
- skobeljnik SK 1506 17.218,00 tolarjev

V naši trgovini lahko tudi kupite semena, orodja za kmetijstvo, cisterne za vino in ostali tehnično-kmetijski material po izjemno ugodnih cenah.

ISKRA, DA TI SRCE ZAVRISKA

Mercator - KZ Krka, z.o.o., Novo mesto

MONTANA d.o.o.

Celovška 135, Ljubljana
tel.: (061) 159-30-30
Mobilni: (0609) 630-088
Delovni čas: 9.00 - 17.00

FIAT

LANCIA, OPEL, SEAT, AUDI, PEUGEOT

ALFA 164 Q 3.0/V6, max. oprema, prvi lastnik, reg. 8/96	92	34.940
UNO 1.0 3V START, temna stekla, kat.	94	12.490
TIPO 1.4 3V, ABS, servo, nastavljiv sedež, el. stekla, t. stekla, klop 1/3	93	17.490
TIPO 1.6 5V, ABS, air bag, servo, el. šibedah, c.z., el. stekla, t. stekla	94	20.990
TIPO 1.9 TD GT 5V, servo, c.z., alarm, meglenke, el. stekla, t. stekla	92	16.990
TIPO 1.9 TD SX 5V, metalic, servo, alarm, c.z., el. stekla, radio, t.s.	90	13.390
TEMPRA 1.4 S, c.z., e.s., t.s., radio, alarm	93	16.990
TEMPRA 1.4 SX, klima, servo, alarm, meglenke, c.z., el. ogled., el. stekla	92	16.990
TEMPRA 1.6 SX, klima, servo, meglenke, el. stekla, radio, el. ogled., alarm	92	17.490
TEMPRA 1.9 TD, klima, daljin., e.o., e.s., t.s., c.z., meglen., volan, alarm, S.V.	93	18.990
FIAT COUPE 2.0 16V TURBO plus kompletna max. oprema, metalik modra	94	39.990
LANCIA Y10 1.1 FIRE KAT, metalik, el. stekla, c.z., šibedah, lita platišča, alcantara, klop 1/3, čudovito ohranjena	93	od 11.890
LANCIA DEDRA 1.8, ABS, servo, klima, meglenke, el. stekla, c.z.	92	19.490
LANCIA DEDRA 2.0, ABS, servo, klima, megl., e.s., t.s., c.z., alarm-daljinski	93	21.990
LANCIA DEDRA 2.0 TD, ABS, servo, klima, megl., e.s., t.s., c.z., alarm	92	20.990
LANCIA DEDRA 2.0 TD ALCANTARA, e.s., t.s., e.o., p.s., o.z., megl., kot nova	93	22.990
OPEL CORSA 1.2 SWING, 2 x air bag, c.z., el. stekla, 6 zvoč., ojač., t.s.	95	17.490
OPEL ASTRA 1.4 GL 5V, air bag, koda, c.z., e.s., t.s., klop 1/3	94	21.490
OPEL OMEGA 2.4 CD, ABS, servo, lita platišča, računalnik, c.z., t. stekla, el. ogledala - gretje, klop 1/3, meglenke, el. šibedah	90	17.490
SEAT TOLEDO 1.8 GLX, servo, c.z. 4x el. stekla, klima, alarm, radio, volan in sedež nastavljiv po višini, naslon za roko, klop 1/3, meglenke	94	23.990
PEUGEOT 309 SR, centralno zaklepanje, el. stekla, reg. do 6/96	86	6.190
AUDI 80 1.9 TDI, klima, e.o., servo, c.z., alarm, 4 x e.s., t.s., radio, megl.	92	26.990
AUDI 100 2.0 E AUTOMATIC, ABS, s.v., klima, c.z., e.s. 4x, e.o., t.s., rokona	92	24.990
GOLF III 1.9 TD GL, 5V, klima, servo, EO, alarm-dalj., meglenke, klop 1/3	92	22.990
MERCEDES 300 D, t.s., c.z., servo, radio, ABS, violet m., reg. do 8/96	91	42.000
PEUGEOT 405 1.6 model Italia open, s.v., c.z., e.s., t.s., športni volan	92	18.490

VOZILA NA ZALOGI - PLAČAJ ODPELJI

MENJAVA, LEASING, MOŽNOST PLAČILA S KREDITOM ALI KREDITNO KARTICO LB
CENE SO V DEM, DO REGISTRACIJE, PLAČLJIVE V SIT

STOP CIGARETAM, ALKOHOLU, DROGI IN AIDSU! - Če bi imeli otroci več zgledov, kako je treba živeti in se obnašati pri odraslih, bi bilo gotovo med njimi manj takih, ki bi se predali gradim razvadam, zdravju škodljivemu kajenju, mamilom, postajali vse bolj zasvojeni in se morebiti za nameček še okužili z neozdravljivim aidsom. V dvorani TVD Partizana v Boštanju, kjer je zadnji četrtek v novembru boštanjška šolska skupnost pripravila letošnji otroški parlament, je mlade parlamentarce z vseh osnovnih šol v občini pozdravil tudi sevniški župan Jože Peternel. Otroci so posebej opozorili, kako neurejeni družinski medsebojni odnosi vplivajo na njihov razvoj in (ne)uspešnost v življenju. Odvisnež pa še zlasti potrebuje močno podporo staršev in okolja.

VI NAM - MI VAM

oglas na kratko s pošto
po ☎ 068/323-610 ali 0609/623-116

WEBASTO - EBERSPÄCHER Grelniki kamionskih kabin. Prodaja, montaža, servis: OMNIA TRADE, s.p., Ljubljana, Cesta ljubljanske brigade 23 ☎ 061/159-76-08

TAVRIA - najcenejši avto! V času decembrskega noveletnega popusta že za 8.590 DEM do registracije. S kreditom brez pologa in mesečnim obrokom 17.000 SIT je dosegljiv skoraj vsakomur. Pohitite, da zaloga ne poidel! Inf.: PIŽEM, d.o.o. ☎ (061) 16-12-164

ZAHVALA

Po dolgoletni bolezni nas je v 62. letu starosti zapustil naš dragi mož, ati, dedi, brat, stric in bratranec

MIHAEL ERJAVEC

iz Stranske vasi 3

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom z Ruperčvrha, vaščanom Stranske vasi, ki ste sočustvovali z nami, nam ustno in pisno izrazili sožalje, pokojnemu darovali vence, cvetje, sveče in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo izrekamo Splošni bolnišnici Novo mesto, patronažni sestri Aniti, Mercatorju Standard, Labodu, Gasilskemu društvu Stranska vas, govorniku za izrečene besede slovesa, pevskega zboru Ruperčvrh, g. župniku za opravljen obred. Se enkrat hvala vsem in vsakemu posebej za vse, kar ste pokojnemu storili dobrega v življenju, ga spoštovali, imeli radi in ga pospremili k njegovemu večnemu počitku na pokopališču v Stranski vasi.

Žalujoči: vsi njegovi

SKB BANKA D.D.

V SKB banki, d.d., razširjamo poslovno ponudbo in v ta namen ustanovljamo novo poslovno enoto Krško

Če ste osebnostno dinamični, imate občutek za poslovnost in ste se pripravljeno kreativno izkazati v sistemu, kjer so želje strank na prvem mestu vas vabimo k sodelovanju za:

1. področje komercialnega bančništva poslovne enote (1 izvajalec za nedoločen čas)
2. opravljanje tajniških nalog poslovne enote (1 izvajalec za nedoločen čas)

Od kandidatov pričakujemo:

- Pod 1:
- diplomu VI. stopnje ekonomske smeri,
 - najmanj dve leti delovnih izkušenj na podobnem področju dela,
 - usposobljenost za delo na računalniku (Windows okolje),
 - urejen zunanji videz, komunikativnost in prijaznost.
- Pod 2:
- spričevalo V. stopnje (ekonomska, komercialna, gimnazija),
 - najmanj leto delovnih izkušenj na nalogah tajnice,
 - usposobljenost za delo na računalniku (Windows okolje),
 - urejen zunanji videz, komunikativnost in prijaznost.

Za interesirane kandidate oz. kandidatke vabimo, da vlogo za sodelovanje naslovijo najkasneje v osmih dneh po objavi na Kadrovsko službo SKB banke, d.d., Slovenska c. 55, Ljubljana.

V SPOMIN

Dom tvoj ostal je prazen, tebe več med nami ni, trte kličejo za tabo, tebi več se ne muči.

12. decembra mineva žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, brat in stric

ANTON BUKOVEC

iz Lok pri Straži

Hvala vsem, ki se ga spominjate, prižigate sveče in stojite ob njegovem preranem grobu.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Dom tvoj je prazen, tebe več med nami ni, trte kličejo za tabo, tebi več se ne muči.

V 66. letu starosti je za vedno odšel od nas naš dragi mož, očka, ded, brat, stric in tast

FRANC RAJER

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali, podarili vence, cvetje, sveče in sv. maše, nam izrazili sožalje in pokojnega pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala kolektivom Revoza, Tovarne zdravil Krka, VGP in Zdravstvene postaje Šentjerneje. Hvala pevcem in g. župniku za obred. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

Žaluječi: vsi njegovi

ZAHVALA

Utrujen od hude bolezni je v 73. letu mirno za vedno zaspal naš dobri mož, oče, dedi, brat, stric, tast in svak

MATIJA CIGAN

dipl. ing. rud.
Vodnikova 5, Črnomelj

Z globoko žalostjo v srcih se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih dneh stali ob strani, nas tolažili, ustno in pisno izrazili sožalje, darovali vence, cvetje in sveče ter našega dobrega očeta pospremili na njegovi poti v večni počitek. Iskreno se zahvaljujemo sindikatu Rudnika Kanižarica, rudarjem za častno stražo, g. Jankoviču za besede slovesa, g. župniku za lepo opravljen obred, moškemu pevskemu zboru za zapete žalostinke in g. Plutu za zaigrano Tišino. Posebno zahvalo izrekamo sosedom iz Vodnikove ulice. Imeli smo ga radi in v naših srcih bo ostal za vedno.

Žaluječi: žena Božica, hčerka Metka z družino, brat Mirko ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V soboto, 9. decembra, smo se poslovili od naše mame, tašče, stare mame, sestre in tete

EMILIJE AVSENIK TOMAŽEVE MILKE

roj. Gorše
iz Drganjih sel 2

Zahvaljujemo se dr. Koklju, sestri Erni in osebju Splošne bolnice Novo mesto za lajšanje trpljenja. Hvala sosedom Pepci, Dragici in Cirili za pomoč, enako tudi vsem, ki so kakorkoli pomagali, sodelavcem Novolesa-Vezan les za podarjeno cvetje in denarno pomoč ter vsem ostalim za pomoč, sveče in tako množično zadnje slovo. Lepa hvala šmihelskim pevcem, Pogrebni službi Oklešččen in g. Romanu za lepo opravljen obred. Ohranili jo bomo v lepem spominu.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama, tašča in teta

JOŽEFA MAKŠE

roj. Muhič
iz Poljan pri Mirni Peči

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, sodelavcem Telekom - PE Novo mesto, Revozu Novo mesto za darovano cvetje in pomoč. Hvala vsem, ki ste nam ustno ali pisno izrazili sožalje, darovali sveče, za sv. maše in pospremili pokojno na zadnji poti. Hvala g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žaluječi: vsi njeni

ZAHVALA

Kako je hiša strašno prazna, odkar naše mame v njej več ni, ta izba prej tako prijazna, odljudna, tuja se mi zdi.

V 82. letu starosti nas je zapustila draga mama, babica, prababica, tašča, teta in svakinja

NEŽKA TVRĐY

Vavpotičeva 7, Bršljin

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje, sveče in sv. maše. Posebna zahvala proštu g. Lapu, pevskemu zboru iz Šmihela za lepo zapete pesmi, osebju Intenzivnega oddelka Interne bolnišnice Novo mesto, Domu starejših občanov Novo mesto, zastavonoši Društva upokojencev Novo mesto, Krojaškemu podjetju Trebnje, Mercatorju Standard Novo mesto, OORK Trebnje, KORK Trebnje in sosedom pokojnice. Vsem še enkrat hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

Skromnost, delo in trpljenje - tvoje je bilo življenje. Bolečine hude si prestal, zdaj boš v grobu mirno spal.

V 76. letu nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče, dedek in pradedek

ANTON PLUT

Cerovec 2

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za darovano cvetje, sveče in izraženo sožalje. Posebna zahvala LDS Semič, lovskemu pevskemu zboru za zapete pesmi, rogištu za zaigrano Tišino, GD Črešnjevce, GD Kravčiji Vrh, ZB Črešnjevce, avtomehaniku Štuklju, sodelavcem Iskre Semič, zdravstvenemu osebju Urologije in g. župniku za lepo opravljen obred ter govornikom za poslovilne besede. Hvala vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žaluječi: vsi njegovi

PLAKATI VELIKOST: DO 70 X 100 cm
OBLIKOVANJE IN FILMI SO ZAJETI V CENI
ZA VSE INFORMACIJE POKLIČITE: **MediaArt**
tel.: 064/ 311 055, mbt 0609 634 089

BARVE	50	STEVILNO IZVODOV 100
1	9800SIT	18300SIT
2	17100SIT	31600SIT
3	24400SIT	44100SIT
4	31700SIT	58200SIT

ZAHVALA

V 90. letu nas je zapustila naša mama, babica, prababica in teta

MARIJA PUREBER

Westrova 27, Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za izrečeno sožalje, cvetje, sveče in sv. maše. Hvala pevcem, ZB in kaplanu iz Šmihela za obiske na domu in lep pogrebni obred.

Žaluječi: vsi njeni

ZAHVALA

Mladost preživel si v gozdovih, v mrazu, strahu in trpljenju kot partizan in borec za svobodo. V svobodi bil si boj z boleznijo, ki dobil si jo v gozdovih.

V 70. letu starosti je tiho in za vedno odšel od nas dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in tast

IVAN RAČKI

upokojenec
iz Novega mesta, Nad mlini 3

Z bolečino v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste v teh težkih trenutkih bili z nami, izrekli sožalje, darovali sveče in cvetje.

Žaluječi: vsi njegovi

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, dedek, tast, brat in stric

LEOPOLD HUDELJA

iz Nove loke 3, Črnomelj

Iskrena hvala sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo dr. Liljani Špec za lajšanje bolečin v zadnjih trenutkih in sestri Minki za obiske na domu, g. Maleriču za organizacijo pogreba, Petrolu, Rudniku Kanižarica, g. kaplanu za tople besede in lepo opravljen obred, pevcem za zapete in godbi za zaigrane žalostinke, praporščakom ter govornikom za ganljive besede, izrečene v lep spomin na pokojnega. Vsem še enkrat iskrena hvala. Imeli smo ga radi in za vedno bo ostal v naših srcih.

Žaluječi: vsi njegovi

ZAHVALA

V sredo, 6. decembra, smo pokopali nam najdražjo

VLADIMIRO TURK

iz Šentjerneja

Kakoj skromna je beseda hvala, pa vendar samo hvala sorodnikom, prijateljem, sosedom, sodelavcem, učencem in znancem za darovano prelepo cvetje in sveče ter denar, ki ste ga darovali v korist boja proti raku in za medicinsko opremo Splošne bolnišnice Novo mesto. Pristrčna hvala Slavku, Marjanu, Branku in gospodu Trpinu za spoštljive poslovilne govore, Vinogradniškemu oktetu za zapete pesmi, Toniju za zaigrano Tišino, Planinskemu društvu Novo mesto in Društvu upokojencev Šentjerneje za spremstvo s praporom ter vsem, ki ste našo Miro spremili na njegovi zadnji poti v tako velikem številu. Iskrena hvala tudi zdravnikom in sestram iz Šentjerneja, Novega mesta in Ljubljane, ki ste Miri kakorkoli pomagali v njenem dolgotrajnem in občudovanja vrednem prizadevanju za vrnitev zdravja.

Žaluječi: Pavle, Bernardka in Alen

